

UJ KELET

PARTONKIVÜLI NAPILAP
ALAPÍTÓ FŐSZERKESZTŐ: Dr. MARTON ERNŐ 77 א. מרטון ד"ר

90 AGORA 20 OLDAL

FEL-ÁVIV, 1971. FEBRUÁR 26., PÉNTEK

6876. szám

Richard Nixon kongresszusi beszámolója:

Csak az arab-izráeli tárgyalások hozhatják létre a békét

Az elnök figyelmezteti a Szovjetuniót: Egyetlen nagyhatalom sem uralhatja a Közel-Keletet! — Az elnök békeszerződést, lényegtelen hártárgyalásokat és a palesztinai nép legitim vágyainak kielégítését javasolja

Washington. (Reuter). — Richard Nixon elnök tegnap a kongresszus elé terjesztett átfogó beszámolójában „az állam helyzetéről” kijelentette, hogy a közelkeleti békét csak az Izrael és az arab államok közötti megállapodás útján lehet elérni és egyik nagyhatalom sem kényszerítheti rá a feltételeket a közelkeleti országokra. Az elnök biztatónak tartja a Jarring utján megindult tárgyalásokat, de arra figyelmeztetett, hogy még mindig fennáll a háború veszélye, amely nagyhatalmi szembesítést válthat ki.

Vietnám a legsúlyosabb, de nem a legveszélyesebb problémánk — mondotta Nixon, aki beszédében igen jelentős részt szentelt a Közel-Keletnek. Ott sokkal nagyobb a lehetőség arra, hogy a Szovjetunió és Amerika saját politikáját belevonják olyan összetett közegekbe, amelyet nem lehet majd uralni.

Nixon részletesen elemezte a közelkeleti válság okait, amelyek között az arab-izráeli konfliktust, a belső arab ellentéteket és végül a Szovjetunió és Amerika érdekeinek összehangolását emelte ki. „Amerikának és a világnak az érdeke a Közel-Keleten, hogy az általános béke építmenye ne törjön meg ottan. Ezt megnehezíti a gyorsan változó helyzet.”

Az arab-izráeli konfliktus szoros katonai együttműködést váltott ki a Szovjetunió, illetőleg az Egyesült Államok és a harcoló felek között, ami veszélyt rejt magában a világbékére nézve. Ezen felül megzavarta a normális kapcsolatokat Amerika és néhány arab ország között, ami odavezetett, hogy az arabok túlságosan függenek a szovjet támogatástól.

ciák, amelyeket mindkét oldal fegyveres erejének fokozatos leépítésével kell egybekapcsolni, tartóssá tehetik a megállapodást.

★ Semmilyen tartós egyezményt nem lehet létrehozni a Közel-Keleten a palesztinai nép jogos vágyainak tekintetbe vételével. A béke megköveteli, hogy a palesztinaiak, akik két évtizedig a körülmények áldozatai voltak, gyermekeikkel együtt rendes életet folytathassanak és követeléseiket igazságosan elégítsék ki.

★ Hozzá kell segíteni a hadviselő feleket ahhoz, hogy olyan megegyezést építsenek fel, amely elfogadható egyensúlyba hozza az Izrael által kívánt biztonságot és elismerést, az arabok által követelt igazságos megoldással a területek és a palesztinaiak érdekében.

Nixon elnök a továbbiakban felsorolta a múltban ismételt felhívásait a Szovjetunióhoz a közelkeleti fegyverkezés korlátozására és

az oroszok szemére vetette, hogy egészen egyoldalúan Egyiptom oldalára álltak.

Nixon megemlítette azt is, hogy a Szovjetunió nem tartotta be kötelezettségeit az augusztusban létrehozott tűzszünettel kapcsolatban és nem tartózkodott a harci eszközök fokozásától a tűzszüneti zónában.

Nixon elmondotta, hogy kor-

mánya 1969-ben hosszas megbeszéléseket folytatott a Szovjetunióval arab-izráeli tárgyalások létrehozásáról, amelynek keretében azt kívánták, hogy az arabok kössenek békemegállapodást Izraellel, Izrael vonuljon vissza a megszállt területekről, az elismert és biztos határokat kijelölő békemegállapodás keretében és a két fél kezdjen komoly tárgyalásokat (Folytatása az utolsó oldalon)

„Nem a nemzetközi sajtó rokonszenvéért, hanem jövőnkért küzdünk”

Simon Peresz beszéde Haifán — „Izrael semmi esetre sem tér vissza az 1967 június 4-iki határokra”

Haifa. (Az Uj Kelet tudósítójától). — „A most folytatott politikai küzdelem nem a nemzetközi sajtó rokonszenvéért, hanem népünk és államunk jövőjéért folyik” — mondotta Simon Peresz telekommunikációsügyi miniszter a hatnapos háború eredményeinek megtartására törekvő pártpolitikai haifai mozgalom tegnapi estei összejövetelén.

— Közel négy éve, hogy Izrael vállalja a népszerűtlenséget, miközben kitartóan harcol a biztonságos békéért. E kitartásának köszönhető a történelmi jelentőségű fordulat, hogy Egyiptom ma már hajlandó legalább beszélni a békéről — mondotta.

Peresz szerint nincs értelme a térképrajzolásnak mindaddig, amíg az arabok nem akarják komolyan a béketárgyalásokat és időhöz kötött, ultimátumszerű területi és politikai követeléseket támasztanak.

A béketárgyalások türelmet és kölcsönös megértést igényelnek.

A brüsszeli konferencia delegátusai 38 országban folytatják a küzdelmet

Tekoa átnyújtotta U Tantnak 1100 orosz zsidó család alijakérvényét — Harminc zsidó petíciót intézett a Legfelsőbb Szovjethez

Brüsszel. (Reuter, UPD). — A viharos brüsszeli konferencia tegnapi nyugodt légkörben és az egység jegyében, egyhangú határozattal zárult, amelyben felszólítják a Szovjetuniót, adja meg zsidó lakosságának a jogot az alijára, vagy pedig zsidó kulturétre azok számára, akik ott akarnak maradni. A felhívást tartalmazó „brüsszeli deklarációt”, amelyet Fay Shenk, a Hadassza elnöknője olvasott fel, szavazás nélkül hagyta jóvá a 700 delegátus.

Dávid Ben Gurion a záró ülésen rövid, ötperces beszédet tartott és elmondta, hogy betegsége miatt nem vehetett részt az ülésen, tegnap pedig három orvos azzal a feltétellel engedte a gyűlésterembe, hogy nagyon rövidre fogja felszólalását. „Remélem, hogy ez a kongresszus növeli a szovjet zsidók becsületét az oroszok szemében és biztos vagyok benne, hogy a konferencia nem volt hiábavaló” — mondta.

A brüsszeli deklaráció leszögezi, hogy a konferencián képviselt 38 ország zsidó közösségei, az illető országok parlamentjei és kormányai, az UNO, más

vándorolni akaró zsidó és nemzdi lakosok útjába állítanak.” Jozsef Tekoa nagykövet New Yorkban átadta U Tant főtitkárnak az

1185 szovjet zsidó család aláírását viselő memorandumot, amelyben ezek kéri, hogy tegyék lehetővé kivándorlásukat a Szovjetunióból. Tekoa nagykövetet egy új orosz olá, Ella Ruszinák kísérte el, akinek a férje még mindig a Szovjetunióban van, mert nem engedik meg, hogy csatlakozzon a Jeruzsálemben letelepedett feleségéhez.

Moszkvából érkezett jelentés szerint ott tegnap

30 zsidó petíciót nyújtott át a Legfelsőbb Szovjet elnökségnek, amelyben kéri alijájuk engedélyezését. A petícióban kéri, kényesítsék meg a kiutazási engedély megszerzését, töröljék az eddigi megkövetelt szülői vagy iskolai beleegyezést és végül a cenzura ne tartsa vissza az izráeli rokonoktól érkezett meghívó leveleket. Egy magasrangú hivatalnok közölte a petíció átnyújtásával, hogy március végén megkapják a választ, a „hivatalos úton”.

1. Ismerje el a zsidók jogát arra, hogy ha úgy kívánják, visszatérhessenek történelmi hazájukba, Izraelbe.

2. Tegye lehetővé zsidó lakosai számára azon jogok szabad gyakorlását, hogy a zsidó kultúra és vallási tradíció szellemében éljenek és így neveljék gyermekeiket.

3. Vessen véget a zsidó nép és a cionizmus ellen irányuló gyalázó kampánynak.

Washington. (Reuter, IFP). — Az amerikai külügyminisztérium szóvivője tegnap kijelentette, hogy „Amerika kormányát és minden lakosát aggasztják azok a nehézségek, amelyeket a Szovjetunióban a törvényes úton ki-

Egy teherautó belerohant az El-Al gépébe a luddi repülőtéren

A luddi repülőtéren tegnap délután egy 3 tonnás teherautó 30 kilométeres óránkénti sebességgel haladva, belehajtott az El-Al egyik Boeing gépébe és annak jobbszárnyát súlyosan megrongálta. Az üsszeütkezés következtében szerencsére senki nem sérült meg, de több mint egymillió font kár érte a vállalatot, amelyek a repülőgépek legalább kéthónapos javítási időt igénylő vesztéglése miatt egy 3 tonna nemzetközi légitársaság.

Tegnap délután, amikor ez a hatalmas teherautó belerohant a repülőgéphez, az autó ezen tartálya 45 fokos szögben fel volt emelve és ezért volt olyan nagy erejű az üsszeütkezés, hogy a technikusok több mint két órát dolgoztak, amíg különválasztották a repülőgép szárnyától.

IDŐJÁRÁS

A meteorológiai intézet jelentése szerint mára páras, meleg idő várható, a Negeven hómokviharok lehetségesek. Mai hőmérsékletek: Jeruzsálem 12-21, Tel Aviv 13-24, Haifa 15-25, Be'er Séva 13-27. Éjlt 14-28 fok.

BATJA és MOSE HAVIA
MIRJAM és CVI BODANOVSKI
ÖRÖMMEL TUDATJUK, HOGY GYERMEKEINK
SULA és ÁMI
HÁZASSÁGOT KÖTÖTTEK
Armadale-Vic, Australia

SOK SZERETETTEL GRATULALUNK
ORDEN (Ordentlich) TIBOR és HEDY
(Retteg — Dész — Los Angeles)
25-İK HÁZASSÁGI ÉVFORDULÓJARA
EGÉSZSÉGES, BOLDOG, HOSSZU ÉLETET
KIVANUNK NEKIK 120-IG
leányaik: MARTHA, JUDITH és SHIRLEY,
testvérük, illetve sógoraik: ADLER FREDY,
ELIZ és ERVIN (Los Angeles)

DRÁGA SZÜLEINK
ECKSTEIN BELLA és MOSE (Elemér)
Tessedivoko (C.S.R.) — Be'er-Séva
25-İK HÁZASSÁGI ÉVFORDULÓJARA
EGÉSZSÉGET, BOLDOGSÁGOT
ÉS HOSSZU ÉLETET KIVANUNK
fiuk SALOM és menyük SOSI

Jákov és Ibi Deblinger Stark Jákov és Ráchel
Sztarmár - Nagykároly - Natanja Olaszliszka - Méron
ÖRÖMMEL JELENTIK, HOGY GYERMEKEIK
ESZTER és ELIEZER
JEGYESEK
1971 febr. 23

KLEIN RÓZSI és MIKLÓS
Sztarmár — Áskelon
25-İK HÁZASSÁGI ÉVFORDULÓJARA
BOLDOGSÁGOT, EGÉSZSÉGET KIVANUNK 120-IG
leányuk: MARIKA, vejük: VIVL
unokájuk: JARONI, testvérük:
ERNO, sógornőjük: KLÁRIKA

Mélyen lesújtva értesítjük rokonainkat, barátainkat és ismerőseinket, hogy családunk legkedvesebbje
CZITROM MAGDA
(SZÜL. GRÜNFELD)
Brassó — Tel-Aviv — Toronto
súlyos szenvedés után, jóságos lelkét visszaadta Teremtőjének.
Gyászolják:
férje: ALADAR; gyermekei: BARUCH ZSUZSI és JÓSKA, HERDAN AGI; testvére: LAMPEL LILI és családja; unokái: AMNON, DANI, RON és a rokonság

Drága édesanyám, nagymamám, dédnagymamám
ZUCKERMANDEL RÓZA
Hátszeg — Pádesz-Cháná
elhúnyt. Temetése ma, 1971 február 26-án d.e. 11 órakor a kirját-motzkini temetőben, Cur Sálom.
A GYÁSZOLO CSALÁD

Csomagot akar küldeni?
„EGGED” elviszi bárhová az országban!

NEZZE MEG
A „RASSCO”
MINTALAKASAT
BAT-JAMBAN!
RÁMAT HANASZI, AZ ELI KOHEN UTCA VÉGÉN (SZIMTAT HASARON 5)
A mintalakas nyitva a közönségnek minden nap délelőtt 10.00-12.00-ig és délután 3-6-ig

INTERNATIONAL QUALITY
NEMZETKÖZI SZINNVONAL
BROADWAY 100
Egyenrangú a világ leghíresebb cigarettáival Super King Size amerikai keverék, gyártja Dubek, kitűnő, aromás dohánylevelekből.
Oly remek — a turisták hazaviszik
American Blend
Herald Tribune
The Times
Le Figaro
Observer
Neue Zürcher Zeitung
Il Messaggero
De Telegraf

A NAGY ALKUDOZÁS

Irta: ARAD GIDEON

Egy ember az utcáról...

Egy ember az utcáról

Különös lények ezek a mi arab unokatestvéink. Ahogyan vizsgálodunk Szádat egyiptomi elnök fenyegetésére február 5-ikével, majd március 7-ikével, mert észrevette, hogy reszketünk a tűzszünetért, továbbá vizsgáljuk mindent vissza követeléseire, a menekültkérdés megoldásával, ha elvonultatjuk lelki szemünk előtt azt a pergőtűz-szerű handabandázást, amit ő, az elnök, vele párhuzamosan Riad külügyminiszter, Záját, Egyiptom fődelegátusa az UNO-ban és sajtójuk véghezvitte, az egymásnak ellentmondó íjlesztéseket és engedékenységgel párosított, változatos követeléseket, rá kell jönnünk, hogy viselkedésükkel semmi különösebb céljuk nem volt, egyszerűen ki akarták élni elképzelt háborús győzelmeiket.

Ugy szóval, nyilatkoztak és cikkeztek lapjaikban, mintha egy háborúban győztes ország vezetői volnának és bizonyára élvezték a győzelmet, hogy mi viszont ugy viselkedtünk, mint akik elvesztették a háborút. Nehogy tévedés legyen, ők nem a hatnapos háborúra gondoltak, epekedtünk a békéért és a tűzszünetért hatása alatt, fantáziájukban egy meg nem történt háborút éltek át. Ennek a különös, öket jellemző átélési mámorának a mulását kézzel foghatóan bizonyítja a kormányunkhoz Jarring utján eljuttatott memorandum, abban az a közlésük, hogy hajlandók békemegállapodásra. Nálunk régen tudja mindenki, hogy — figyelembe véve minden szempontot — nagyobb szükségünk van a békére, mint nekünk. Nem fejtettük el dr. Machmud Fauzi miniszterelnökük, a sokat tapasztalt, öreg politikus székfoglaló-nyilatkozatát, azt, hogy

hajlandók sürgető feladata a nyomorgó nép életszínvonalának emelése és leromlott közegészségi viszonyainak javítása.

Eppen csak, hogy világosan ki nem mondták, hogy nem háborút, hanem békét kell csinálniuk. Figyelemre méltó tünnet, hogy miután kifejtette programját, ugyszólván elúnt a nyilvánosságba. Csak elvették szerepelt, lényegtelen alkalmakkor. Lehet, hogy kiosztott szerepe szerint még nem jött el az ideje. Majd kiderül.

Es hogyan viselkedtek ezekben a hetekben a mi államférfiaink? Szembesítve a győztes pozícióban tetszelgő arabokkal, úgy, mint akik elvesztették a háborút. Magatartásukat állandó védekezés jellemezte, de ez a védekezés is ügyefogyott volt. Főként Aba Even külügyminiszter rádió- és televíziónyilatkozatai, a Kneszetben interpellációra adott válaszai töltötték ki. Ritka volt az olyan rádió-híradás, amiből hiányzott, hogy „szár háchuc, Aba Even amár...” — Aba Even külügyminiszter kijelentette. Leginkább három elcsépelelt lemez maradt meg emlékeztetőnkben: 1.) Izrael nem térhet vissza a régi határokra, 2.) ragaszkodik a 67 novemberi BT-határozat végrehajtásához, tehát a mindkét fél által elismert, egyezményes, biztonságos határokhöz, 3.) a mindkét fél által aláírt békeszerződéshez.

Ezeket az unalomig ismételt tételeket most a kormány is kénytelen volt hangoztatni, amikor kijelentette, hogy Egyiptom hajlandóságot a békemegállapodásra pozitívan tekint. De azt az álláspontot, hogy Izrael semmi esetre sem hajlandó a 67-es vonalakra visszavonulni és ragaszkodik a biztonságos határokhöz, speciálisan Egyiptommal szemben nehéz lesz érvényesíteni.

mert Szeziót keletré és északra sehol nincsen védhető, biztonságos határ.

Ha elhagytuk a Csatornát, anélkül, hogy a békeállapot bekövetkezett volna, az ellenségeskedés esetleges kiújulásával Izrael nem várhatja meg a támadást, mert nem védkezhet, hanem támadnia kellene, mint ahogy az 67 júniusában történt.

Biztonságos, védhető határ csak a Csatorna-vonalra, amelyet csapataink 67 június 6-án nagy győzelemmel fölérő sikerrel védték. Békét kötni azonban sem az oroszokkal, sem az arabokkal nem lehet másképpen, csak úgy, ha a Csatornától visszavonulunk.

A politikai helyzet ugyanis úgy alakult, hogy Izrael a mai vonalon csak abban az esetben tarthatna ki, ha minden kockázatot (és minden hadikiadást) Amerika vállalna magára. Erről azonban szó sem lehet, sőt, Amerika éppen úgy követeli visszavonulását, mint Oroszországot.

Ilyenformán kétféleképpen biztosíthatjuk magunkat: vagy a béke aláírása után vonulunk vissza, amiről megfelelő garanciát nyújtunk, vagy oly módon, hogy már előbb is visszavonulunk, ha ugyanakkor az egyiptomiak azonos területet ürítenek ki a Csatornától nyugatra. Békét kötni és csak akkor érezhetjük magunkat biztonságban, ha a Szináj-félszigeten és Sárml el-Sejkből nincsen egyiptomi katonák. Ennél is alkalmasabb, ha Tiran-szorost izraeli erők őrzik.

Golda Méir miniszterelnök a múlt héten legjobbkor figyelmeztette az irreális álmodozókat, amikor Merchávja kibuc jubileumán nyíltan megmondta, hogy akik még mindig lehetségesnek tartják megmaradni a mai határokon, azok tarthatatlan illúziókban ringatják magukat.

Most aztán nagyon jó lenne, ha a külügyminisztérium készenlétben tartana mindkét részről elfogadható határmegoldásokat és egyéb olyan békepontokat, amelynek akár mint követelések, akár mint engedmények fölmerülhetnek.

Különböző oldalról eljutott hozzánk néhány egészséges elgondolás az Egyiptommal való megegyezésre. Az egyik ilyen nézet nem helyesli a ragaszkodást a békeokmány aláírásához. „A békemegállapodás” fogalma, amit legutóbb Kairó felajánlott, az aláírást is magában foglalja, de ők ezen a címen különböző követeléseket támasztottak.

Igy például ők maguk mondták, vagy írták, hogy a Szezi-csatorna az izraeli hajók részére csak a menekültek kiállítására után követhetik. Ami azt illeti, inkább lemondhatnánk a szezi hajózásról, ha megszűnne a menekültekkel való zsarolás.

Követeléseik újabb felsorolásában négy pontot jelölnek meg, a szezi és a tiráni szabad hajózás ára fejében. A négy pont közül kettőt azonnal teljesíthetünk: kölcsönösen kötelezzük magunkat, hogy nem avatkozunk egymás belügyeibe, a másik: Izrael lemond minden terjeszkedési szándékáról. A másik két pontról lehet tárgyalni: egyik területek kiállításáról, a másik a menekült problémáról szól. Megjegyzendő, hogy a menekültek ügyének szövegezésé felülően megenyhült.

Az említett négy pontban ugyanis ezt olvassuk: „Jegyzetes megállapodás keretében (tudniillik a felek) a menekültek problémájára.” Ebben a kérdésben — gondolom — szívesen részt veszünk.

Folytatva a különböző elgondolásokat, újra meg kell említenünk Dáján elgáncsolt tervét a Csatorna megnyitására, mindkét irányú visszavonulással. Ebből hosszabb-rövidebb idő elteltével olyanféle kereskedelmi és látogatási forgalom alakult volna ki, mint amilyen a Jordánban át egyre jobban érezhető üdvös hatását. Ha senki és semmiféle külső tényező nem avatkozott volna és nem avatkozna be a Jordán két partja között létrejött kapcsolatba, előbb-utóbb békét kötnének torkollna. Ugyanennek a folyamatnak, vagyis a béke törvényszerű elfolyásának lehetünk tanúi a Csatornánál is.

(Ugyanez történt Nyugat-Németországban. Velük, volt ellenségeik a mai napig sem kötötték békét).

Közkezen forog meg két-három gazdátlan megoldási ötlet. Mindegyikben van értékes elem. Közöttük legelőszérűbb a Szináj-félsziget kiürítése, de Egyiptomból csak közigazgatási személyzet és rendőrség vonulna be, katonai erők nélkül. Sárml el-Sejkből nem lenne sem egyiptomi, sem izraeli felségterület.

hanem különleges nemzetközi (nem UNO) területtel nyilvánítnak, megfelelő nemzetközi fegyveres erővel és alkotmánnyal, mindkettő a szabad forgalom biztosítására.

Alább még egy figyelemre méltó elgondolást ismertetek:

Családom egyik fiatal tagja tényleges katonai szolgálatának túlnyomórészt a vezérkar irodájában töltötte el. Minősítése, úgy látszik, megfelelő, mert leszerelése után, mint tartalékos, Áriél Sárml tábornok főhadiszállására osztották be, a Szináj déli frontszakaszára. Oda kapott behívót néhány héttel a hatnapos háború kitörése előtt és a fegyverszünet megkötéséig ott szolgált. Néhány nap előtt, kizárólag Egyiptommal kapcsolatban, érdekes béketervezéssel látogatott meg. Eszerint: Izrael meghatározott idő múlva visszavonulna a Szinájból a régi határra, tehát El Áris mögé, beleértve Sárml el-Sejket is, ha előzőleg Izrael és Egyiptom megállapodást kötne az alábbi feltételekkel:

Izrael és Egyiptom kereskedelmi és kulturális szerződést kötne,

utána kölcsönösen megnyitnák a határt az áru- és a magánforgalom előtt. Tudományos, technológiai-és művészi csereforgalom biztosítaná a békés együttélés kialakulását, nem felelkezve meg fúthallmérkőzésekről

és egyéb sportrendezvényekről sem, valamint a kölcsönös turistaforgalomról. Ez az összeköttetési folyamat három év alatt annyira megszilárdulna, mindkét népnek ma nem is álmodni használna, hogy Izrael a három év elteltével aggodalom nélkül kivonulhatna minden egyiptomi területéről. A Szezi-csatornát természetesen bármikor megnyithatnák.

De van még egy igen valószínű eshetőség; az, hogy nem lehet velük békét kötni és maradunk a Csatornánál.

Faragó Miklós

Közel négy évvel a hatnapos háború után végre eljutottunk oda, hogy Egyiptom kezd levonni a logikus következtetéseket az 1967 júniusában elszenvedett vereségből — amely nem csupán katonai kudarcot jelentett, hanem egy hűszéves alapvető állampolitikának teljes kudarcát. Lehetséges, hogy Moszkvának, illetőleg az amerikai kormányknak Moszkva utján gyakorolt befolyása is elősegítette ezt az elkésett fejleményt, amelynek halogatásáért még Abdul Nasszer életében borzalmas árat fizetett Egyiptom.

A jelek arra vallanak, hogy most a diplomáciai manőverek, nyílt és titkos tárgyalások, alkudozások hosszas időszaka kezdődik. Ebben a szakaszban természetesen Egyiptom, arab szövetségeseivel és a Szovjetunió teljes támogatásával, igénybe vesz majd minden politikai fegyvert — beleértve katonai fenyegetéseket is —, hogy további engedményeket csikarjon ki. Ebbe a kategóriába tartozik a március 7-iki tűzszüneti terminus elmulasztása, a négyhatalmi konferencia mozgósítása Izrael ellen, a Biztonsági Tanácssal való fenyegetőzés és még meggyás. Ez a politikai játék nem egészen egyenlő pozíciókból folyik, mert Izrael érthető módon nem vehet igénybe sem olyan szélsőséges fenyegetéseket, sem reális alapot nélkülöző ijesztgetéseket, mint az arabok, akiknél mindig nehéz felismerni a határvonalat a fantázia és a valóság között. Ezenfelül pedig nem élvezi egy nagyhatalom korlátlan támogatását.

Egyiptom, Moszkva teljes támogatásával, 1967 június óta állandóan azt követeli, hogy mindent kapjon vissza, amit az esztelenül kirobantott háborúban elvesztett. Izrael sohasem szögezte le hivatalosan álláspontját a végleges határok kérdésében, de ismeretes, hogy a Munkapárt alapító nagygyűlésén elfogadott úgynevezett „irratlan tan” szerint, lemondunk Szinájnak jórésben egész területéről, tényleges és tartós béke ellenében, amely véglegesen és minden vonalon likvidálna a konfliktust Egyiptommal. Biztonsági szempontból csupán egy Sárml el-Sejki vezető keskeny parlamenti sávra és Szináj északi határán El-Áris környékére van szükségünk, ami Szináj területének parányi része.

Nagyon jól teszi az izraeli kormány, hogy

most rugalmas álláspontot képvisel és hajlandó sok mindent megtenni annak érdekében, hogy lehetővé tegye a további tárgyalásokat és a megegyezést Egyiptommal. Amint ezt az évek során ismételtlen hangoztattuk, az Izrael és Egyiptom közötti konfliktus aránylag könnyen oldható meg, mert nincsen semmi tényleges reális alapja és kizárólag Nasszer arab-imperialista terveinek volt a következménye.

Bármit is mondanak ma az egyiptomiak, máris megnyílt a kilátás ennek a vizsálynak kiülőállás rendezésére. Már egyre jobban halunk a Nasszer uralmát jellemző jelszavak az arab nemzet egységéről és a szent palesztini ügyről. Láttuk, hogy abban a pillanatban, amikor Abdul Nasszer politikai érdekei új vonalat követeltek meg és elfogadta a Rogers-féle kezdeményezést a békétárgyalásokra, egyik napról a másikra, szinte brutális módon, kiebrudalta a palesztinaikat és átengedte őket Husszein kénye-kedvének. Anuár Szádat ma csak azért kapaszodik meg a pánarab jelszavakba, mert gyenge és attól fél, hogy magára marad. Rá van utalva új szövetségeseire, főleg Libiának a pénzügyi támogatására és Líbia vezetőjére, Gádafi ezredesre, aki Nasszer örökébe szeretne lépni „Pán-Arábia” vezéréként. Mindezt Szádat igyekezik felhasználni a tárgyalások során, de megfelelő helyzetben alighanem lemond majd arról, hogy a palesztinaik kértelen prókátora legyen, vagy pedig Husszein király miatt kockáztassa saját érdekeit. Politikáknak tudatosan és nagy türelemmel ezen cél felé kell haladnia, mert az izraeli-egyiptomi konfliktus rendezése után több eséllyel lehet hozzáfogni a sokkal bonyolultabb „palesztinai probléma” megoldásához.

A gázai-sáv problémájának megoldását Egyiptom eddigi állásfoglalása alapján el lehet különíteni az izraeli-egyiptomi viszáltyól. Egyiptom nem követeli magának ezt a sávot, csupán azt kívánja, hogy Izrael ürítse ki és az UNO majd „palesztinai területként” kezelje a végleges rendezésig. Itt tehát csupán arról van szó, hogy Izrael és ne az UNO ad

minisztrálja továbbra is a gázai-sávot — adig, amíg annak a sorsa majd véglegesen eldől, akár úgy, hogy izraeli terület maradjon, akár másként. Egyiptom szempontjából ez nem lehet lényeges, csak Anuár Szádat presztízst mentő formát kell majd találni.

Az amerikai kormány aktív szerepet játszott és továbbra is erősen tevékenyedik a megegyezés érdekében. Amerika azért sürgeti a konfliktus megoldását, mert úgy hiszi, hogy a béke helyreállítása révén le lehet fékezni, sőt talán csökkenteni is lehet a szovjet behatolást a közelkeleti térségbe. Érthető az amerikaiak túrelmetlensége, mert globális érdekeik keretében lényegtelennek látják, hogy izraeli, vagy UNO-csapatok vannak-e Sárml el-Sejkből. Mégis úgy tűnik, hogy Washingtonban jelentősen növekedett a megértés Izrael iránt, ami állítólag nem kis részben Nixon elnök személyes beavatkozásának és Jicchák Rabin nagykövet kitünő munkájának köszönhető.

Most azt kell magyarázni az amerikaiaknak, hogy Izrael semmiképpen sem tartja kielőgítőnek a javasolt nemzetközi garanciákat. Nem csupán azért utasítja el ezeket, mert oly csúfosan kudarcot vallottak Vietnámban. Laoszban és mindentűnt, ahol eddig alkalmazták őket. A zsidó népek a népközség ösztöneire, jóhiszeműségére, segítőkészségére vetett bizalma a pusztulás borzalmas éveiben annyira megrendült, hogy még nagyon-nagyon hosszú ideig egyetlen zsidó sem lesz hajlandó erre bizni jövőjét. Annak ellenére, hogy az UNO 1947-ben meglehetősen szűkmarku határozattal lehetővé tette a zsidó állam létrehozását, az Egyesült Nemzetek azóta is minden tőlük telhetőt megteszték, hogy megkésérsítsék és veszélyeztessék a határozat alapján létrehozott fiatal állam életét. Az elmúlt 23 év alatt Izrael egyetlen hű barátja a zsidó nép volt, fennállásának és polgári életének egyetlen biztosítéka pedig a kitünő izraeli hadsereg — és semmiféle külső hatalom. Ne csodálja tehát Amerika, hogy a jövőben is csak ezekben bíznak és egy kis izraeli csapat jelenléte Sárml el-Sejkből többet jelent számunkra, mint négy, vagy akár tíz nagyhatalom garanciája.

Levelek a SZERKESZTŐHÖZ

NEM BEN GURION VOLT A HIBAS...

Az Új Kelet egyik olvasója szava tette, hogy Ben Gurionnak — útban Brüsszel felé, a luddi repülőterén — nem kellett volna arról nyilatkoznia, hogy béke ellenében Izrael mit hajlandó visszaadni, mit nem.

Ezzel kapcsolatban csak azt szeretném megjegyezni, hogy nem mindig a nyilatkozó a hibás, ha baj van egy nyilatkozat körül. Az újságírók ne kérdezzenek

olyasmit, amire csak helytelen felelet lehetséges. Ben Guriont ezer másról kérdezhették az újságírók, de hogy mit adjunk vissza az ellenségek, azt nem kell tőle kérdeznünk.

Egyszóval — az interjú készítő újságíró a hibás, illetve a szerkesztő, aki ezt az interjú-t a tévé-híradóba iktatta.

Klein Endre,
Tel-Aviv

Már most lássanak hozzá...

Igazuk van a turistáknak, hogy a tengerpart kétes tisztasága miatt panaszok. Szégyen, milyen állapotban tartják a helyhatósági tanácsok a legtöbb partterületet.

Közeleg a tavasz, most lássanak hozzá a munkához, aránylag kis befektetéssel változtatni lehet a földiek és hazai közönség által kifogásolt helyzeten.

nyak hozzá a munkához, aránylag kis befektetéssel változtatni lehet a földiek és hazai közönség által kifogásolt helyzeten.

Semmler Irma,
Tel-Aviv

Az UNO akkor hallgatott?

U Tant főtitkár most felemeli a szavát a kelet-jeruzsálemi építkezések miatt, s ezt hivatali kötelességének tartja.

Csak azt szeretném megkérdezni, hol volt akkor az UNO, amikor 1948-ban az óvárosi zsidókat kikergették házaikból, egy szék ruhában menekültek, minden vagyonukat hátrahagyva.

Akkor miért hallgatott az UNO?

Jordániát nem vonta felelősségre a világszervezet, holott tudnivaló, hogy megszensteleni-

tették a zsidó szent helyeket és történelmi multunk színterén bárbar módra viselkedtek.

Erdős M.,
Jeruzsálem, Tel-Arza

INNEEN — ONNAN

„Egy ember, aki sokat tud” — írja a párizsi Le Nouvel Observateur Edgar Hooverról, az FBI igazgatójáról. „Megmondtam Nixonnak, addig maradj hivatásban, amíg egészen megengedi.” Ezeket a szavakkal nyugtatja meg a világot az FBI nagyhatalma ura. Gyerekkorában szigorúan nevelték, előbb papnak készült, majd jogász akart lenni, de ehhez nem volt elég pénze. Így lépett be 1919-ben az igazságügyminisztériumba. 1924 óta „hivatalfőnök”. Akkor 657 alkalmazottja volt, ma az FBI-nál tizenötözezer-négyszáz „dolgoznak”. Hoover pedig nyolc elnököt szolgált ki.

Már nem Párizs az egyetlen város a világon, amely számot tart a „fény város” jelzőre; Tokió is igényli ugyanezt, mint az Aszahi Simbur írja. A karácsonyi és újévi üzletek kirakatai, az előtűk levő utcák, a házak falai, a fák közé rejtett fantasztikus fényrelmök valóban méltó versenyfársai a párizsi kivilágításnak.

AZ ÚJSÁGOKBÓL

Előzetes feltételek nélkül

דבר (DÁVAR — a Hisztradrut lapja). — Izrael válasza az egyiptomi javaslatra bizonyára elvi és pozitív lesz, a kormány határozatának értelmében, tehát Izrael kifejezésre fogja juttatni hajlandóságát érdemben tárgyalásokra a határok és a menekültek kérdésében. — Izraelnek ebben a két kérdésben világos álláspontja van, ezeket azonban nem kell ultimatív formában közölni, mert hiszen előzetes feltételek ellentmondanak a tárgyalások fogalmának.

Ugyanilyen okokból nem szabad Izraelnek előzetes feltételeket elfogadni az ellenfelettől sem. Egy ilyen feltétel Egyiptom részéről a teljes izraeli visszavonulás. Nem kell illuziókat támasztani. Heles volna tehát, ha Izrael válasza nem térne el attól a ténnytől, hogy az 1967 június 4-ike előtti határok a mi szempontunkból nem jöhetnek számításba.

Főlöleges és szegyenletes eset

(LÁMERCHÁV, a Kibuc Hámöuchád lapja). — Méir Káháne rabbi megjelenése Brüsszelben, a botrányos jelenetek a konferencia ülésében és Belgiumból való kiutasítása árnyékok vetettek a Zsidó Világkongresszus tárgyalásaira. Nehéz felmérni, hogy ez az eset milyen kárt okozott a zsidó ügynek általában és különösen a szovjet zsidók ügyének. A múltban is elíteltük azokat az eszközöket, amelyekkel Káháne rabbi akarja folytatni harcát és azt is, hogy alá akarja ázni a megfontolt és felelős küzdelmet, melyet a zsidó világ intézményei folytattak a szovjet zsidókért.

Feltételezzük, hogy nem vezették jó szándékok a Zsidó Védelmi Liga vezetőjét, amikor váratlanul felbukkant a konferencián. Nem voltunk jelen a teremben, és nem tudjuk, milyen mérlegeléseik voltak a szervezőknek és hogyan távollították el Káháne rabbit a teremből. Kétségesnek tartjuk azonban, hogy nem lehetett volna más utat találni a konfliktus rendezésére, mint Méir Káháne rabbinak Belgiumból való kiutasítását. A szovjet zsidókért folyó küzdelem az egész zsidó nép harca és nem válhat pártkonfliktusok eszközévé.

Totalitáris törvényjavaslat

(HÁÁREC — független polgári napilap). — Az állami betegbiztosításról intézkedő törvényjavaslatnak átlátszó szándéka van: fokozatosan rá akarják erőszakolni a Hisztradrut Kupát Cholimját az alkalmazottakra a törvény erejével és ugyanakkor veszteségeit az adófizetők pénzéből akarják megfizettetni. Az a tény, hogy a törvényjavaslat megfogalmazói, közöttük a munkaügyi miniszter is, aki még nem is olyan régen az államiság gondolatáért harcolt part tagja volt, még csak nem is leplezték el céljaikat, bizonyítja azt az önbizalmát, amely vezető rétegünket jellemzi.

A törvényjavaslat gondoskodik a kis betegsegélyző pénztárak teljes megsemmisítéséről. Ha izraeliek a jövőben szervezkedni akarnának új betegsegélyző pénztár létesítésére helyi, vagy országos jelleggel, ezt a törvény eltiltja majd nekik. A kis betegsegélyző pénztárak 600 ezer embert szolgálnak ki és helyükbe nem tephét más betegsegélyző pénztár.

BÁRÁNY (Wollner) ILUS és ELEMÉR

Nagyvárad — Margitta — Naharia
25-İK HÁZASSÁGI EVFORDULÓJÁRA

szerezzék minden jót, egészséget 120 évig!
Testvérei: Wollner Imre és Laci,
Viola, Rózsa, Mirjam Jozsef,
Arje (Atula).

1971. II. 26. ÚJ KELET 3

CITOUR

UTAZÁSI IRODAHOZ
I. A., BRENNER 2.
(Allenby sarok)
Telefon: 625959, 611755

Csoportos repülőutazások kedvezményes áron:
* USA-BA * KANADABA *
* ROMA NIABADA *
* EUROMA össze-tővárosai *
* PÉSZÁCHI HAJÓKIRADÁSOK *
Izraeli egy- és többnapos kirándulások
ROMÁNIAI, MAGYARORSZÁGI ÉS CSEHSZLOVÁKIAI
buzátartozók részére utazási jegyek azonnali továbbítás
MAGYARUL BESZÉLUNK

Asszonyoknak és figyelmes férjeknek...

(A vásárló és a kereskedő szolgálatában)

Érdekes asszonyok:

MIRJÁM BÁR

zenekritikus, író, akinek most jelent meg „Táskenti éjszakák” címmel az élményregénye.

Az író ismert alakja az ország kulturális életének, ugyanis a Dávár című héber lap zenekritikusa, régebben koncertező művész volt.

Néhány héttel ezelőtt a tekintélyes Levin-Epstein kiadónál megjelent „Táskenti éjszakák” — Léjlot Tásként — című regénye, s a héber sajtó melegen fogadta a kötetet. Mirjam Bar élete egyik érdekes szakaszának leírását.

Varsói születésű, ott végezte zenei tanulmányait és ismert művész volt. Amikor égett a talpa alatt a föld, elmenekült és a Szovjetunióba került. Elvetődött Tascentbe és egy művész érzékenységgel figyelte meg az ottani életet. A helyiek és a menekültek — sorsüldözött zsidók — életét. Nem hivatásos író könyvéről

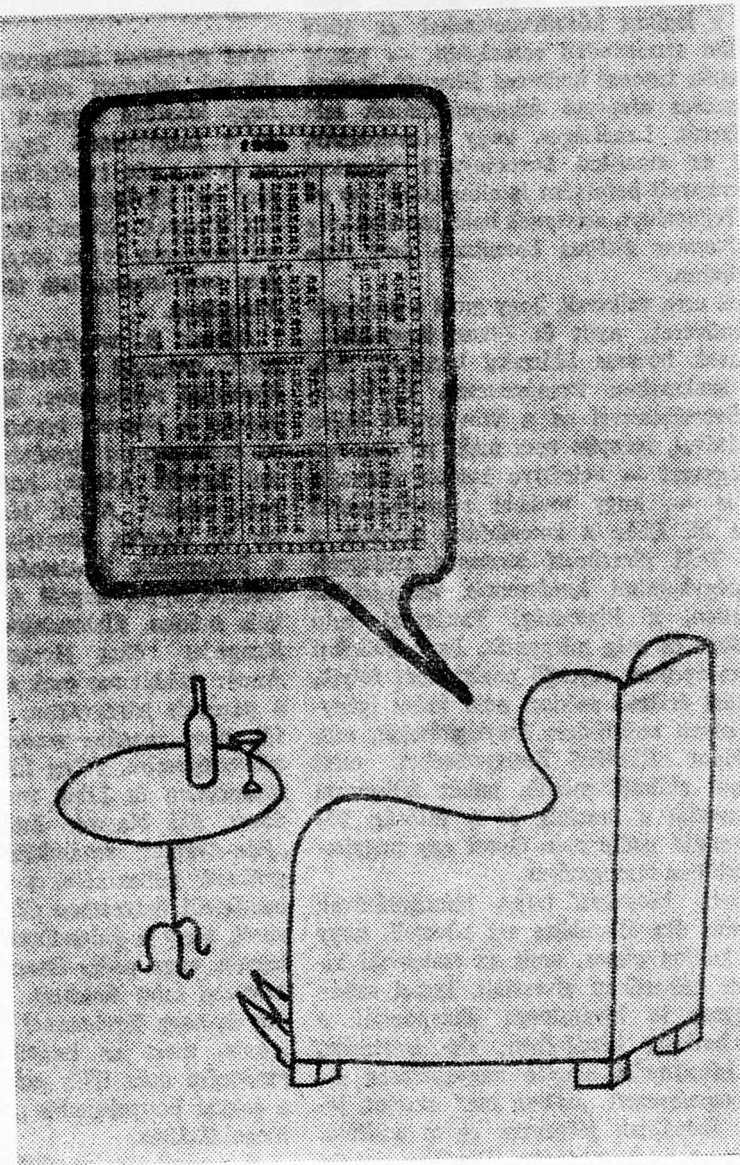
van szó, de ez nem von le semmit az értékéből — ellenkezőleg. A dokumentum értéke vitathatatlan, s mondatait egy nagy indulat feszíti. Zsidó indulat. Menekültek és nem felszabadultnak érezte magát a szovjet hazában. Idegenül vizsgálta a jelenségeket és optimista volt, mert tudta, hogy egyszer vége lesz a menekülésnek, s akkor hazamegy. Nem haza Varsóba, de haza — Tel-Avivba.

Ez a reménye be is teljesedett. 1943-ban alijázott Mirjam Bar és zongoraművészként be is mutatkozott az akkori zenei élet publikum előtt. Néhány évvel később — inkább csak magának — papírra vetette Szovjetunió-beli élményeit és nemigen törődött annak kiadásával.

Néhány irodalmárnak mégis megmutatta, s akik olvasták, emlékeztek is írására. Valakinek eszébe jutott nemrég, hogy érdemes lenne kiadni, mert most megsokszorozódott az érdeklődés a szovjet-zsidók sorsa iránt.

Ez a könyv megjelenésének háttere.

Mirjam Bar pedig boldog módfelelt, hogy könyvével hozzájárulhat az izraeli közönség tájékoztatásához, ugyanis az általa megírt problémák olyan mély gyökerekből táplálkoznak, hogy sok vonatkozásban mélyíthetik el az oroszországi zsidóságról való ismereteinket.

NOSTALGIA

Az idén is megrendezik a karikatúristák nagy nemzetközi seregszemléjét Montreálban. Dán Dalmát — aki nemcsak humoreszketek író, de ötletrajzokkal is foglalkozik — ezzel a munkájával vesz részt az idei kiállításon.

Az oroszánt nem vitték javítóintézetbe...

A Wisconsin állambeli Milwaukee-ban őrizetbe vettek egy 15 éves kislányt, aki a hentesnél elfelejtett fizetni három hatalmas marhaszeletet. Kikérdezősekor arra hivatkozott, hogy oroszlának lesz... Amikor a rendőr hazakísérte, ő csodálkozott a legjobban, hogy a kislány igazat mondott. Két fiatalokú tár-

sával együtt, lakásukon egy száz-kilogrammos kölyök him oroszánt tartottak. A rendőrség nem foglalkozott azzal a kérdéssel, hogyan jutott hozzá a három gyerek a fenevadhoz és több más kisebb állathoz, hanem javítóintézetbe vitték őket. Borisszal, az oroszlánal, egyelőre nem tudnak mit kezdeni.

Párizsi levél:

SZABADALMAZOTT SÜLT KRUMPLI

Választékosabban burgonyának hívják, bár a nyelvészek szerint a krumpli elnevezés sem megkérdőjelezhető erre a tápláló, izletes, megszámlálhatatlan módon elkészíthető gumós növényre, amely az egyik legelterjedtebb népeledel. De, tudjuk, nem volt mindig az. Óshajzából, Dél-Amerikából —

1560 körül hozták magukkal a spanyol hódítók, és ezzel nagyobb szolgálatot tettek Európának, mint az indián őslakóktól elrabolt aranykincsekkel. A legenda szerint, a tájékozatlan európaiak először bogycsőr termését ették meg, s a tőlük megbetegedtek. Egy tűzű szék alakalmával azonban a földbe ültetett burgonyára is áttértek a lángok, s a megsült gumó fűszeres illata figyelmeztette az embereket arra, hogy a növény mely része a kitűnő eledel.

Először a nagy megbecsülésnek örvendő csemegét kizárólag a párizsi királyi palota kertjében termesztették, és gumóit „királyi parancs” néven tállták fel a Lajosok ünnepi lakomáin. Még a szerencsétlen végű XVI. Lajos korában is csak a kiválasztottak élvezhették. Lassan azonban a királyi narancsból a demokratikus burgonya, azaz krumpli lett és még a szegény sorsu ember is könnyen hozzájuthatott.

Ez volt idáig, de ahogy a francia lapok jelentik, most új fejezet kezdődött a burgonya történetében. Ugy is mondhatnók, hogy itt a burgonya reneszánsza. Két élelmes parasztagazda Templeux-la Fosse községben elhatározta, hogy felszabadítja proletársorsától. Nem lesz többé csupán hús mellé tállt kórités, prózai krumplifőzelék, hanem visszakapja régi rangját, és önálló fogássá lép elő. Ők nem kilóval mérik a burgonyát, hanem darabonként, mint az ananászt, vagy a kókuszdiót. — Csakhogy nem akárhogyan, hanem teljesen megtisztítva, ezüst-

papírosba csomagolva, nyomtatott használati utasítással ellátva, amely szerint így, ezüstpapírrban kell a sütőbe, vagy akár forró habumba tenni, és magában a főléában tállni.

A burgonya kilogrammjára a párizsi piacokon 66 centimes-ba kerül, 2 darab ezüstkrumpli ára viszont 1.80 frank. A szabadalmaztatott leleményes ötletnek nagy a sikere. Divatba jött, hogy eleget ebédenek előételként tállják, és meg kell hagyni, hogy értékes porcelán-tállakon, rendkívül dekoratívan hat az ezüstkrumpli. Az ize is éppoly izletes, mint azé, amit télidőben az utcasarkokon a nénikék ezüstpapír nélkül tállnak.

UJ KURZUSOK

indulnak november 3 és 4-én! Szabás- és varrőkursus kezdőknek. Már a kurzus elején a tanulók maguk szabnak és varrnak maxi- és midi-ruhát, blúzt és szoknyát.

Szabás- és modellíró-kursus is. • Konfekció és mérték. A kurzus után a tanulók minden modellt ki tudnak szabni a divatlapból, minden konfekció-számra és mértékre. • Beiratkozás naponta 9—1 és 3—7-ig, a

„LEONORE” iskolában • Tel-Aviv, Sloimo Hámelech 72

HIHETETLEN ÁRAK • CSAK 5 NAP

Febr.	Márc.	Márc.	Márc.	Márc.
28	1	2	3	4

2 drb. gypjú kabát 99
2 drb. gypjú ruha 99
2 drb. gypjú kosztüm 99
2 drb. gypjú ruha 99

Gypjú szoknya 12
Tunika nadrág 66
Szárifán 36

ELEGANT

TEL-AVIV, Allenby 91 emelet (Montefiore sarok)

A MÁJ OLCSÓBB MINDEN MÁS HÚSNÁL

HÁZIASSZONY — FIGYELEM!

AMIKOR MINDEN HUS ÉS PULYKAHUS ÁRA

EMELKEDETT

FAGYASZTOTT MAJUNK ÁRA —

CSÖKKENT

Készítményünk kitűnő máj, Selected Steer Liver az Egyesült Államokból és kapható mind a megszárítottakban, mind a corchaniákban. — Fagyasztott májjal megszünteti a drágulási hullámot élelmiszer költségvetésében.

„CHEVRAT „ASUR” MAJIMPORTŐRÖK

Adv. Gelblum

MÉG 3
OSEM
SLÁGER

Kasher - parve
Elkészítési idő — csak 10 perc

3 CSODÁS UJ KÉSZÉTEL

- GOMBA RIZOTTO
- RIZOTTO MILÁNÓI MÓDRA — paradicsommártással
- RIZI-BIZI nápolyi módra — az első három készétel után:
- SÓLET • LENCSEFOZÉLEK • GULYÁS IZU magyar étel — amelyet olyan nagy lelkesedéssel fogadtak EZ JÓ — EZ OSEM

AZ OSEM JELENTI:

További újdonságokkal jelentkezzünk!

Néhány nappal ezelőtt sajtóértekezletet rendezett az OSEMGyár a tel-avivi Dán hotelben a napilapok női rovata munkatársai számára és Propper vezérigazgató ismertette az elmúlt üzleti eredményeit, valamint a további terveket.

Az elmúlt évben hatszáz ezer dollár értékű árut szállítottak külföldre az Osem gyárból, a legnagyobb piac természetesen Amerika volt és marad. De számos európai ország háziasszonyai is ünnepi csemegének tekintik, ha Osem-leves, vagy főzelék kerül asztalukra.

Tény, amely önmaga helyett beszél, hogy 1965 óta megötszörözött az OSEM export-tevékenysége. Közben a hazai piacon még jobban megszilárdult a gyár készítményeinek helyzete, s ma már valóban alig van olyan izraeli háztartás, ahol ne szerepelne Osem áru az étrendben.

Az idei újdonságok:
• Rizi-bizi nápolyi módra,
• Gombás rizottó,
• Milánói rizottó paradicsommártással.

A gyár igazgatósága be is mutatta az újdonságokat egy izlésesen tállt ebéd keretében között. Goldstein Alex, a Dán hotel magyar-zsidó főszakácsa, pompás ebédet kerekített az újdonságok köré.

NADAS

ORTOPEDIA
Férfi és női gyógyfűzők, haskötők. • Allandóan viselhető, különleges sérvtűzők
TEL-AVIV, Dov Hoz u. 17
Autóbusz: 4. 5.
Frishman
Gordon megálló.

köré, s megfelelő színvonalon folyt le a kóstoló.

Végül azt is elmondta Popper vezérigazgató, hogy a megszokott mintájára készült — tehát pillanatok alatt oldódó és elkészíthető husleves-pornak nagy sikere van a piacon, olyannyira, hogy egyes irodákban tea helyett üdítő, frissítő és erő-adó husleveset kérnek a büfétől a tisztviselők.

A gyár igazgatósága eddigi hagyományai szerint ügyel arra, hogy az OSEM-készítmények olcsón kerüljenek a háziasszony kosarába. Ezen elv érvényesítése oda vezetett, hogy az elmúlt üzletévben kisebb volt a nyereség, mint rendszeren. Reméli az igazgatóság, hogy ezen a téren is kialakulnak majd a helyes arányok, mert a nyereség a feltétele annak, hogy a gyár tovább fejlődjön és újabb készítményekkel egészítse ki árulástípusát. (h.s.)

Tanácsadás, útbaigazítás és helyrendelés üdülőkhöz és szállodákba felülfizetés nélkül.

Rendelje meg helyét mielőbb pészachra!
Haifa, Herzl utca 4, 67313
Tel-Aviv, Allenby 128, 624695

Holgyeim!

Kitógástalan szabású elegáns szoknya

BINDER KONFEKCIO

Tel-Aviv, Náchlát Benjámin u. 21, tel. 623081
• Rendeléseket méret után vállalunk •

BÖR- ES ANTILOP-KABATOK KESZEN ES MERIEK UTAN KAPHATOK „TRANSILVANIA SZALON”-ban

Braun Leó — Nagyvárad
TEL-AVIV, FINUTCA 8/6, Tel. 34103. Láchna Merkazit

A KÁHÁNE-ÜGY

AZ ÉREM MÁSIK OLDALA

Irta: DÁN OFRY

Brüsszelben sajnós, alaposan mellőftak. Hiba volt, hogy nem engedték be a szovjet zsidóság érdekében tanácskozási konferencia ülésére Méir Káháné rabbit, az amerikai Zsidó Védelmi Liga vezetőjét.

Még nem mondta ki a történelem az utolsó szót abban a kérdésben sem, vajon helyesen cselekedtek-e a konferencia elnökségének tagjai, amikor nem akadályozták meg Méir Káháné rabbi kérését, hogy részt vegyen a konferencián. Méir Káháné rabbi kérését Belgiumból. Mert hiába próbálnak utólag magyarizálni, a tény nem csafítható: a konferencia elnöksége egyetlen szavával megakadályozhatta volna, hogy az amerikai Zsidó Védelmi Liga 38 éves vezetője belga rendőrök az éjszaka folyamán a Londonba induló gépre tegyék fel.

E sorok írója nem volt személyesen Brüsszelben, de érdeklő a konferencia, mint a világ bármely pontján élő zsidót.

Ugyanezt a tételt vonatkoztatnám Méir Káháné rabbi esetére is.

Igaz, hogy az amerikai zsidóság zöme és a világ zsidóságának túlnyomó többsége helyteleníti a Káháné rabbi vezetése alatt álló Zsidó Védelmi Liga harci módszereit.

MEIR KÁHÁNE RABBI

Brüsszelben a mi nevünkben is beszélnek. Határoznak és cselekednek az egybegyűlteket. Ha tehát igaz az, hogy az egyetemes zsidó nép nevében verik félre a haragot az oroszországi testvérek érdekében, ugye e sorok írójának is joga van ellenvéleményt bejelenteni.

Szerintünk nemcsak az volt mellőftés, hogy a zsidók kizárták a New Yorkból odaérkező Káháné rabbit a konferencia teréből, de az is vitatható, hogy bölcs lépés volt-e a botrány kipattanása után közölni a belga rendőrséggel, hogy azt csinálhatnak Káháné rabbi-val, amit akarnak, mert „nem tartozik a konferenciához”, ahol amugysem mondhatja el véleményét.

Voltaire írta valakinek egy alkalommal: „Egyetlen szavaddal és egyetlen érveléssel sem érte meg, hogy az utolsó csepp véremig küzdjen a szabadságért, hogy szabadon kifejtse a véleményét.”

E sorok írója sem ért egyet a Liga és vezetőjének erőszakos módszereivel. Kétségtelen, hogy Méir Káháné rabbi és a Liga káros tevékenységét fejt ki. Hogy szelsőségek módszereivel propaganda fegyvert ad az utolsó csepp véremig küzdjen a szabadságért.

Brüsszelben azonban nem azért jött Káháné rabbi, hogy hüzbombát dobjon a konferencia résztvevőire. Brüsszelbe azért repült át, hogy elmondja véleményét, hogyan kell szerinte küzdeni 1971 tavaszán a szovjet zsidók kimentéséért.

Valószínű, hogy kevesen akadtak volna a konferencia résztvevői között, akik magukévá teszik Méir Káháné rabbi állítolag tíz pontba foglalt javaslatait. A konferencia záró határozatát bizonyára amugysem befolyásolta volna Méir Káháné rabbi megjelenése és

esetleges beszéde. Így azonban, hogy nem engedték felszólalni, sőt mi több, még a terembe belépni sem engedték és passzív módon hozzájárultak szegyenletes kitoloncolásához Belgiumból, — a konferencia elnöksége túllépte a célt.

Több kárt okozott a konferencia napirendjén szereplő kardinalis ügynek, mint használt. Mert mi történt végülis? Káháné rabbi ismét első oldalas tudósításokat, szenzációs beszámolókat kapott a világsajtó, a rádió, a televízió útján.

Persze, a konferencia elnökségének is vannak sajátos érvelei. A többség arra az álláspontra helyezkedik, hogy ha Káháné rabbi szóhoz engedik jutni, vagy egyáltalán megengedik fizikai jelenlétét akárcsak a közönség számára fenntartott karzaton is, úgy a Szovjetunió és a nagyvilág a 800 tekintélyes delegátust és az egész konferenciát azonosították volna a Liga erőszakos kilengéseivel.

Ez az okfejtés azonban nem állja ki sem a józan ész, sem pedig a valóság kritikáját. Nem úgy kell harcolni Méir Káháné rabbi és a Liga módszereivel, hogy erőszakkal betömjük egy végeredményben zsidó célért küzdő zsidó vezető száját.

Brüsszelben nem értették meg, hogy Méir Káháné rabbi elhallgatása pontosan fordított eredményt ér el, mint amit a konferencia elnöksége akart.

A brüsszeli botrány újabb bizonyítéka annak, hogy még azokban a ritka és emelkedett pillanatokban is, amikor a zsidó nép egységet kell tanúsítani, képtelenek vagyunk felülemelkedni a kicsinyes, eszerűellen és csakis ellenségeinknek kárörömöt okozó belső torzalkodásokon.

Nagy kár volt Méir Káháné rabbi esetét ennyire dramatizálni.

EGYMILLIÓ ZSIDÓTLAN ZSIDÓ GYEREK

Irta: RÖSSEL MORDECHAJ

Izrael parlamentje egyik legutóbbi ülésén felvetődött a diaszporabeli zsidó ifjúság nevelésének kérdése. A vita során szomorú és elgondolkodtató számokat hoztak elő, amelyek részletesen hatottak honatyáinkra.

Arról volt szó, hogy a szabad világban több, mint egymillió zsidó gyermek nem kap zsidó nevelést és azok, akik kapnak, hittanórákon, vagy mellékanyagként tanulják a zsidóságot. Amerikában, ahol a világ zsidóságának a fele él, az ifjúság 70 százaléka nem részesül zsidó nevelésben. Ha ehhez hozzáesszük a vegyes-házasságok nagy számát, akkor értővé válik a súlyos gond, amely eltilti képviselőinket, amikor azt kísérik meg elképzelni, hogyan néz majd ki a zsidóság egy-két nemzedék múltján. Nem volt tehát távolról sem túlzás, amikor a Kneszet vallásos tagjai kétségbevetően a galúti zsidóság szellemi fennmaradásának lehetőségét.

Amikor az egymillió gyermekről halottam, akiknek szülei a minimális zsidó nevelést sem adják meg, — asszociáció folytán, — arra az egymillió zsidó gyermekre gondoltam, akik a vészokosok idején a zsidóság vesztéslis-tárlására kerültek.

A „TEGNAPI” egymillió gyermek egy sátni rendszer ártalmát áldozta volt, egészen a fizikai elpusztulásig. A mai egymillió gyermek a szellemi alpusztulás örvényébe került az anyagi jólét és a politikai szabadság országában.

A külföldi „pusztulás” közötti különbség azonban nagyon nagy. A hitlerizmus idején tehetetlenek voltunk és akarunk ellenére hurcolták el bennünket a krematóriumokba. A szellemi vészokosok útját senki sem kényszeríti ránk. A szülők elhatározásán múlik, milyen nevelést adnak gyermekeiknek.

zákapszolja a valláshoz? Felhívta és agyonmodernizálva adták tovább ezt az anyagot az ifjúságnak, a zsidó tudat tetszetős elnevezés alatt.

Az ifjúság megérezte a tanárok felemás magatartását és úgy is viszonyított az általuk előadott anyaghoz. Hiteletlen ember aligha képes elvetni mások lelkében olyan anyag iránti szeretetet és megbecsülést, amely lényegében a hiten alapzik.

Ez a vállaltalan nevelés nagy kudarca.

Ha egy multtal és hagyományokkal tisztában lévő izraeli külföldre látogató és olyan ifjakkal találkozik, akik csak nagyon keveset, vagy semmit sem tudnak a zsidóságról, milyen fájlalja és felveti önmaga és mások előtt a problémát: mi lesz a zsidó jövővel? Miért nem nyugtalanít bennünket legalább ilyen formában az itthon uralkodó helyzet? Hiszen nálunk is vannak fiatalok — sajnós elég nagy számban — akik számára idegen minden, ami a zsidó hagyománnyal kapcsolatos.

Egy Somér Hácár kibucbeli tizenhét éves fiútól megkérdeztem, hogy tudja-e mi a tiffin? Kis gondolkodás után így válaszolt: „Az hiszem, azok a fekete dobozok, amiket a bocherek felszavarása kínálnak...”

Egy szavunk sem lehet a fiatalok ellen. Ezek kitűnő emberpéldányok, hazájukat és népüket szerető fiúk, de nem ismerik a zsidó vallást és hagyományt. Amióta a zsidók évszázadok óta meghalnak is képesek voltak, az az ő számukra héppécsett lezáró titok. Hanoslatosak nekik a bölcseink által „tűnök se nishá bán akum kategóriába soroltakhoz, a csecsemőhöz, aki a hályványoktól fogságába került”. Önhibáján kívül olyanok lettek, amilyenek nevelői tették. Annál nagyobb felelősség terheli a szülőket, ők tanultak és ismerik a történelmi zsidóság tartalmát és készakarva kizárják gyermekeiket a zsidó multtal való megismerkedés nagy élményéből.

Egy milliárd zsidó gyermek nem kap zsidó nevelést a nyugati világban. Ki a megmondhatója, hány zsidó gyermek él a zsidó államban, aki tökéletesen bírja a Biblia nyelvét, de távol áll annak jelentésétől?

A galut országában érezhető hiányosságok kiküszöbölésére a zsidó államabbait, tanítókat és vallásos nevelőket küld ki. Ideje volna, hogy bátran szembenézzünk önmagunk problémáival és legalább olyan erőfeszítéseket tennénk ezen a téren idehaza is.

Bizsékéknak és lehetünk is a tudomány területén elért eredményekért. Joggal dicsekedhetünk, amit zsidó egy termelt ki saját hazájában, de nem elégedő.

Egyetemekről kikérülhetnek ragyogó mérnökök, atomkutatók, orvosok, stb., de jó zsidók, akik képesek biztosítani a zsidó szellem fennmaradását, csak az ősi gyökerekből táplálkozó nevelés révén kerülhetnek ki. És a szülők meg a társadalom példamutatisa árán.

A modern társadalom súlyos válságon megy át, amely veszélyeztetni mindazon értékeket, amelyek a zsidóság életelméletét képezik.

Meggyőződésem, hogy minden külső látszat ellenére, ezek az értékek sokat jelentenek az izraeli zsidó nép nagy többsége számára és végso forkon kitermelni majd magából azokat az erkeket, amelyek képesek lesznek mintaképp állítani az izraeli nevelést a galúti zsidóság számára.

Akkor lesz csak jogunk számonkérni a diaszpórától a millió gyermek elzsidótlantását.

Működik az »Éjlát 2« tengervíz-sótalanító berendezés

Éjlát fejlődését éveken át akadályozta az ivható víz hiánya. Az utóbbi években a helyzet lényegesen megváltozott, s így ma már nem probléma a víz a déli kikötővárosban, ahol a nyári hónapokban gyakran 50 fokig emelkedik a barometéri higánya. Nemcsak az emberek fogyasztanak sok ivóvizet Éjlátban, hanem a vízikörkörös építet léghűtő-készülékek is.

A sors, vagyis az irányítható véletlen, úgy akarta, hogy „egyiptomi segítséggel” oldódjon meg Éjlát követező évekre vonatkozó ivóvíz-problémája. Az történt ugyanis, hogy a hatnapos háború után egy vadonatúj nagyteljesítményű tengervíz-sótalanító berendezést találtak katonáink „valahol Szinájban”, — amely mindössze hat óráig dolgozott. A felszínre és a Suez-csatorna térségében állomásozó egyiptomi katonák (s talán az oroszok?) ivóvízszükségletét volt hivatva fedezni a napi 3000 köbméter desztillált vizet előállító készülék, amelynek értéke másfélmillió dollár körül van.

Ezzel szemben a készülék szétszedése, szerelése, szállítása és bejuttatási költségei több mint kétfélmillió fontba kerültek a Mekort leányvállalatának, amely ezt a grandiózus munkát rekord idő alatt elvégezte.

A jelenleg „Éjlát 2” néven működő tengervíz-sótalanító telep szerelése hónapokig tartó bonyolult munka volt, mert a mammut-készülék 14 darabban, hajón hozták Éjlátra és minden egyes „darab” súlya 35 tonna.

Létfonosságú intézkedés volt ez, mert a város közelében nincsen patak, folyó, sőt forrás sem. Ez az oka annak, hogy Akaba, az Éjlátnál jóval régebb település, az öböl másik partján épült fel, ott, ahol az edomi hegyek tövében aránylag jóminőségű vízforrások vannak. Éjlát térségében az évi csapadék átlag 25-30 milliméter, tehát nem érdemes tárolni az esővizet. A tenger közelesége miatt nem lehet a kutakat ásni, mert az altalajvíz is — ott ahol van — valójában tengervíz.

Márpedig Éjlátnak mintegy 13 ezer állandó lakosa van, akik a turistákkal együtt naponta átlag 13 ezer köbméter vizet fogyasztanak. Technikai okokból az országos vízhálózat nem jutott el Éjlátig.

A város „hőskorában” autón hozták a vizet Be'er-Orárol és Ejin Radiából (a mai Jotvá), de ez csak átmeneti megoldás lehetett. Végre tartott, amíg lefektették az első állandó vezeték, amely az Éjlától 37 kilométerre

északra fekvő Jotvá környékéről a nehezen iható vizet a városba hozta.

A vízhiány kiküszöbölése céljából néhány, fontos tengervíz-sótalanítási kísérlet színhelye volt Éjlát. A régi és új kikötő között épült fel az ötvenes évek végén a Zárchin-féle tengervíz-sótalanító üzem, amely fagyaszorítási eljárással „édesítette” a tengervizet. Bár a különböző sótalanítási kísérletek közül ma is a Zárchin-féle eljárás a legolcsóbb, mégis különböző okok miatt bezárták a telepet, amely évek óta rozsdásodó menteként áll az országgyűlés mellett. Emlékeztetünk az arra, hogy minden komoly kísérletnek súlyos ára van.

A villanytársaság volt az, amely a megváltást hozta Éjlátba. 1965-ben kezdte meg működését az általa épített kettős feladatu telep, amelynek egyik részlege 3000 kilowatt áramot fejleszt naponta. Ez elegendő a város szükségletének ellátására.

Az áramfejlesztésnél, vagyis a turbinánál felszabaduló gőzt használják fel a tengervíz sótalanítására. Az öt évvel ezelőt megindult üzem, az „Éjlát 1” néven ismert telep, napi kapacitása 4000 köbméter, maximálisan egy milligramm klórt tartalmazó „édesvíz” volt. Az „Éjlát 1” az elmúlt öt év alatt hatmillió köbméter desztillált vizet termelt.

A napokban helyezett üzembe az „Éjlát 2” tengervíz-édesítő berendezést, amelynek napi teljesítménye 3000 köbméter és ugyancsak az áramfejlesztő telepről kapott „ingeny” gőz felhasználásával működik. Az előrelátó tervező-mérnökök ugyanis már öt évvel ezelőtől számításba vették a „víz-édesítő telep” kibővítését.

Az „Éjlát 1” és az „Éjlát 2” tehát ma, összesen 7000 köbméter „édesvíz” állít elő, amelyet összekevernek a Jotvá és a Timná környékén lévő magas klórtartalmú források vizével. Olyan forrásokról van szó, amelyek közül egyik egyezik a 1500-2000 milligramm klórt tartalmaz. A jelenlegi vízmennyiség tehát a következő években is zökkenőmentesen biztosítja Éjlát ivóvíz ellátását.

Mint a Mekort által épített testvér-telep, az „Éjlát 2” is a lejárólási eljárással dolgozik. Ennek lényege az, hogy a tartályokba szivattyúzott tengervizet a forró gőzzel teii csónalózat segítségével vákuumban felforraltják. A berendezés 30 ilyen forraló egységből áll. A lejáróló-szekrényeken át „vándorló” gőz

az eljárás különböző szakaszán fokozatosan lecsapódik és desztillált víz formájában kerül a gyűjtő-medencébe. A szakértők kiszámították, hogy egy kiló gőz segítségével 8 kiló (liter) édesvíz lehet nyerni.

Itt említjük, hogy az a svájci cég, amely a berendezést Egyiptomnak eladta, megtagadott minden információt az izraeli mérnököktől. Ez azonban csak átmeneti nehézségeket okozott, mert az „Éjlát 2” ma már tökéletesen jobban működik, mint az eredeti felszerelés. A zilletkezők remélik, hogy az Éjlát 2 pontosan úgy megállja a helyét, mint írkertvére, amely az elmúlt öt év alatt a száz százalékos üzemeltetés mellett, egyetlen napra sem állt le technikai zavarok miatt.

A tengervíz-sótalanító eljárás nem olcsó mulatság. Az Éjlátban előállított köbméter víz ára egyelőre 1-1,2 font. Az éjláti fogyasztó, természetesen nem érzi ezt, mert pontosan ugyanannyit fizet a vizért, mint az ország bármelyik városának lakosa.

Érdekessé az éjlátiak nem szívesen isszák a saját „házikészítést” vizüket, amely egyes helyi lakosok szerint, hansenést, mások szerint ennek az ellenkezőjét okozza. Lehetséges, hogy így volt ez a két tengervíz-sótalanító berendezés felállítására előtt. Megkóstoltuk az éjláti vizet, amelynek bizony jobb íze van, mint az „északról” palackokban idehozott szódavíznek. (f. a.)

Dr. Mayer Márton (Marc) ירן slosimjara

Egy munkás becsületes élet zárlat le 30 nappal ezelőt. Pár hónappal 70

belül aktív szerepet vállaljon.

A háború után előrelvut otthonában a munkában keresett feledést és mint az újonnan megnyitott zsidó kórház igazgató tanácsának tagja és később, mint a betegségyógy igazgatója, állt reászorulóknak rendelkezésére. Új családot alapított és 1960-ban teljesült vágya, Izraelbe jöhetett, ahol Givatájában működött, mi fogorvos.

Tisztelettel és szeretettel fogunk emlékezni rá és kérjük a Mindenható, adjon neki békés, nyugalmat pihenést és vigasztalást itt maradt családjának.

RADIO

5731. ádár 1.
1971. február 26., péntek

Az izraeli rádió külföldre sugároz magyar nyelvű adást minden napon 20.45 órakor a 33.3 és 31.17 hullámhosszon hallható

ALLANDÓ HIRKOZLES (Csak nétköznapokon)
4-MUSOR
12. 13. 14. 15. 17. 18. 19. 20. 21. 22 és 24 órakor.

6-MUSOR
6.05: 1. 8. 9. 10. 12. 13. 14. 16. 17. 18. 19 (könyvű néber nyelvem), 19.30 (júdai), 20.30 (román), 20.45 (orosz) 21. 22. 23. 24 órakor.

A HADSÉREG RÁDIÓJA
12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23 és 24 órakor.

B-MUSOR
6.00: Má tova, 6.10: Torna, 6.30: Hanglemezek, 7.55: Sofőröknek, 8.10: Reggeli zene, 8.55: Nagy ember, 9.05: Hanglemezek, 10.05: Háziaszonyoknak, 12.05: A dolgozóknak hangos híradó, 14.10: Hová menjünk ma este?, 14.35: Weekend — tarka műsor, 16.07: Ki fél a klasszikus zenétől, 16.30: A serdülő ifjúságnak, 17.05: Sula Chen énekel, 18.05: Smuel Tamir képv. Zeneközönséglől beszél, 21.05: A szombat fogadása dalban és prózában, 21.30: Népek dalából, 22.05: Héber dalok, 23.05: Jazz, 0.05: Hátikvá.

A-MUSOR
11.15: Az elemistáknak, 11.51: Hanglemezek, 12.05: Részletek a multheti zeneműsorokból, 12.05: 18.20: Zeneközönséglől beszél, 15.05: Péntek esti dalok és a szombat fogadása, 15.45: Edes anyanyelvünk, 16.05: Dr. Zev Vilnai a Golán fennsíkrol mesél, 16.20: Zeneközönséglől beszél, 17.05: Klasszikus kivanásghangverseny — Smetana: Részletek az Eladott

A hadsereg rádiója
11.00: Hanglemezek, 11.15: Kül-földi dalparádák, 11.30: Déli vendég, 2.05: Hanglemezek, 12.30: A zsidó szempont — Chaná Zemer, 12.35: Hanglemezek, 13.30: Sport, 13.35: Údvözlét dallal, 13.55: Közönségek katonáknak, 14.05: Közönségek katonáknak, 15.05: Hátikvá, 15.10: Hanglemezek, 16.05: Údvözlét dallal a frontokonaktól, 17.05: Régi dalok, 18.05: Hangos heti híradó, 18.45: Intézkedések, 19.10: Rám Evron a mikrofon előtt, 20.10: Rujlet — Sosáná Damári énekel, 21.05: Elő magazin, 22.05: Záhárái Chárfiá, Kivánásghangverseny, 23.05: Angol balladák a tel-avivi „Pinco színházból”, 0.05: Műsorzárás.

5731. ádár 2.
1971. február 27., szombat

ALLANDÓ HIRKOZLES (Szombaton és ünneppal)
4-MUSOR
7.00, 8. 9. 10. 12. 13. 14. 16. 17. 18. 19. 20. 22. 23. 24 órakor.

B-MUSOR
12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19 (könyvű néber nyelvem), 19.30 (román), 20.30 (magyar), 21. 22. 23. 24 órakor.

A HADSÉREG RÁDIÓJA
12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24 órakor.

A-MUSOR
7.00: Adon Olám, 7.16: Hanglemezek, 7.55: Műsorismertetés, 8.15: J. Ch. Fischer és Bach-Walton műveiből, 8.35: Országismertetés, 9.05: A tudomány világából, — 9.35: Török zenészekről legismertebb műveiből, zongorázati: Hilla Szajám, 10.05: Hangos heti híradó, 10.52: Héber dalok, 11.00: Hangjáték, — 11.30: Tarká műsor, 11.35: Hangjáték, — 12.05: Rádióvíz, 17.05: Jechekiel Braun zenészerző évi ível, — 18.10: A jövőheti zeneműsor ismer-

menyasszony című operából, 18.05: Közelmezek, 18.10: Zsidó népdalok, 18.30: Tróadalmi magazin, 19.07: Egy hét a sajtóban, 20.10: Péntek esti hangverseny (stereo), — Strausz, — Swing és Singers — klasszikus és népi műveiből énekel, 22.05: Amnon Achl-Naomi, a beszéd és a gondolat kapcsolatairól beszél, — 23.05: Shakespearre műveire írt zene, 0.05: Hátikvá.

B-MUSOR
11.00: Hanglemezek, 12.05: Vidám egyfelvonásosok és dalok, 13.05: Film és a színház világából, 13.40: Cházánut, 14.10: Hová menjünk ma este?, 14.35: Labdarúgó mérkőzések részleteinek közvetítése, hanglemezek kíséretében, 17.05: Beszélgetés hanglemezek, 17.52: Erec Jiszraéli

MA ESTE A TV-BEN

emlékek, 18.05: Beszélgetés argentinai útlekkel, 18.25: Sport, 21.05: Héber dalok, 21.30: Jazz, 22.05: Hanglemezek, 0.05: Hátikvá.

A hadsereg rádiója
11.00: Jossi Gráber a mikrofon előtt, 12.05: Fejtőró könyvmolyoknak, 13.05: Beszélgetés F. Kármil költővel, 14.57: Műsorismertetés, — 15.05: Zenei kuriózumok, 16.05: Szeret, nem szeret?, 16.45: Sport, 17.05: Zenei számtani fejtőró, 18.05: Sáj Ofir a mikrofon előtt, 18.45: Jacqueline Kahanov beszélgetése, — 19.10: Korárszak Berl Kázenelsonról beszélnek, 20.10: Gabi Berlin és Tamira Járdeni énekel, 21.05: „Áldó hónap beköszöntével” 21.35: Filmzene, 22.05: Kivánásghangverseny, — 23.45: Orrá Porát felolvassá, 0.05: Műsorzárás.

Péntek
15.30: Tarka műsor az ifjúságnak Nira Ádi és Amir Orján közreműködésével.
18.30: Hírek arab nyelven.
18.50: „Az apaca”. — Egy fiatal lány története, aki a zsidó élet és az éjszakai mulatók világá-

vonzó világa között vergődik. Végül is természetesen az erkölcs diadalmaskodik. (Arab film).

20.30: A hét — hangos heti híradó.

21.10: „Jó estét” — Chaná Rovina és lánya énekel. Rendező: Lengyel Iván.

21.30: „A zoldhaju fiu” — Egész este betöltő játékfilm Pat O'Brian és Dean Stockwell főszereplésével (1949-ben készült).

22.55: Hírek. Egy mondat a Szentírásból. Hátikvá.

ISKOLATÉVE

8.15: Számtan III. sorozat
9.10: Természetről 6. osztályosoknak
10.00: Biológia 10. osztályosoknak
11.00: Biológia 10. osztályosoknak
11.25: Részletek Márk Twain: Hucklerry Finn kalendárijai című könyvéből.
12.00: Beszélgetés dán ifjakkal.

Szombat

18.00: Rajzfilmek

18.30: Külföldi szórakoztató műsor

19.00: Arab nyelvű műsor (Hírek, tévé vita)
19.30: „Hámavdil...”
19.50: A hét — hangos heti híradó.
20.30: A fogoly. „Fordulatak” (a sorozat befejező része).
21.20: Mábát — sporthíradó.
21.55: Hírek. Befejezésül egy mondat a Szentírásból Hátikvá.

Az asszuáni magasztát — több kár, mint haszon

Kairó. — Az asszuáni magasztát minden idők legnagyobb és legköltségesebb duzzasztógátja. A néhai Nasser enné több, mint egymillió dollárt költött rá, s hogy előteremtse a pénzt, szakított a Nyugattal, államosította a Suez-csatornát, kiprovokálta az 1956-os suez-i háborút és lehetővé tette a Szovjet behatolását Egyiptomba és a Közelkeletre. Politikai vonatkozásban — legalábbis rövid távlatban — a gát szerencsés befektetésnek bizonyult; de ökológiai vonatkozásban olyan pusztítással fenyegeti a környezetet, amelyet Egyiptom talán sohasem fog kiheverni.

Ez nemcsak Nasser hibája. A felelősségen osztozniok kell a nyugat-német mérnököknek, akik a magasztát megtervezték, a Világbanknak, amely a tervek elkészítését, az amerikai külügyminisztériumnak, amely hozzájárult finanszírozásához (de később politikai okokból visszalépett), az oroszoknak, akik végülis lehetővé tették, hogy Nasser felépítse — egy szóval egy egész nemzedéknek, amelynek józan ítélőképességét megzavarta a politika és elköcsösítette a technológiát.

Nincs métség az emines nemzetközi szakértők számára, akik nem látták előre a következményeket, mert legalább egy szakértő igenis előreláthatta. Néhány héttel azelőtt, hogy 1960-ban megindultak a gát építkezési munkálatai, dr. Abdel Aziz Achmed, a kiváló egyiptomi hidrológus, figyelmeztette a Kultúrminisztérium Intézetét Londonban, hogy a gát egész koncepciója „idegen Egyiptomnak és homlokegyenest ellentétben áll a hagyományos öntözési módszerekkel, amelyekkel az egyiptomi földművelés emberemlékezet óta hasznosítják a Nilus vizét. A gát felépítése tehát „oktalan és rendkívül kockázatos lenné” — mondotta. Kairóba való visszatérése után, dr. Azizt legott menesztették állásából, ami azonban nem jelenti, hogy nem neki volt igaz.

Néhány szemelvény, a súlyos következményekből, amelyeket dr. Aziz megjósolt: — A zsilipek nélkül épített gát felfojga majd a Nilus üledékét — évenként 134 millió tonnát —, amely szedimentum „vulkánikus anyagokat tartalmaz és a világ legjobb termőföldjét produkálja”. Tekintettel arra, hogy Egyiptom megművelhető talajának csaknem teljességét ez az üledék táplálja, amire az idő szerint még nem találtak fel ember által gyártott pótszert, a szedimentum hiánya végzetes csapást mérhet az egész egyiptomi földművelésre.

— Az iszapmentes víz, folyása irányában jémosa majd a folyam medrét, leorzsolja a Nilus partjait, aláásva minden egyes védőgát és hidat hatszáz mérfölddel utján Aszszuántól a tengerig.

— Az elpárolgás, kiszivárgás és a földalatti áramlatok változásai olyan kolosszális veszteségeket fognak okozni a magasztát mögött képződő tóban, hogy a végén — szinte biztosra vehető — Egyiptomnak kevesebb vize lesz, mint azelőtt.

Dr. Achmed nem gondolhatott mindenre. Nem számíthatott például a halválg megzérülésére a Földközi-tenger keleti medencéjében, a Delta partvidékének eróziójára, a talaj sótartalmanak emelkedésére, amely máris sokmillió dunám föld megművelhetését veszélyezteti, vizen terjedő, félelmetes bilharzia betegség fokozottabb erőrekapására, a halálos maláriát okozó, szudáni szunyogfajták és más fertőző inváziójára. De, amit megjósolt, az erítés megvalósulófelben van.

DOBBENETES VÁLTOZÁS

Az egyiptomi fellah most megszabadult ugyan az ósidők óta belédegződött félelemtől, hogy a Nilus áradata tulok vizet hoz-e, a vagy túlkeveset; azt azonban biztosan tudja, hogy a csodatevő sárgásbarna folyamáradat

nem jön többé soha. A kairói Seminaris hotel erkélyéről elég egy pillantást vetni az ártetszően tiszta Nilusra, melynek még a homokos medre is kivethető, hogy még a magamfajta laikus is tudatára ébredjen a döbbenetes változásnak.

A Nilus iszja nélkül, Egyiptom 24 millió dunányi megművelt földjének javarésze máris műtrágyát igényel s néhány éven belül, műtrágya nélkül egyetlen dunám termőföld sem lesz művelhető. Egy egyiptomi talajszakértő-együttes megállapította, hogy a Delta egykor kimeríthetetlen termőtalaját négy éven belül kálíummal, foszforral, nitrogénnel, kalciummal és magnéziummal kell majd vegetíteni, s ezen felül, további 15-20 éven belül még rézzel, cinkkel, molibdénnel, bórral és mangánnal. E micro-és macro-tápanyagoktól függetlenül, az egyiptomi mezőgazdaság az idő szerint 2 millió 350.000 tonna műtrágyát igényel. A Világbank számítása szerint, ennek a mennyiségnek a kétharmada, a mind-egyik ingyen, a természet által szállított ásványtartalmu iszap pótlására megy. Csupán ennek a műtrágya-mennyiségnek az ára több mint százmillió dollárba kerül évente, amely összeg körülbelül egyötödét drágítja meg a termelést.

Azonfelül, most, hogy az áradat nem mosda ki többé a talajt, a termőföld sótartalma aggasztó módon fokozódik, nemcsak a vízzel erősen átitott Delta-övezetben, ahol a probléma régi keletti, hanem egész Közép-és Felső Egyiptomban. A talajszakértők szerint, egy évtizeden belül katasztrófa fenyeget, miután a hozam fokozatos csökkenésével, sokmillió dunám végülis megművelhetlenné válik. Az egyetlen orvosság: zárt, földalatti lecsapoló csatornák, amelyek hathatósan semlegesíthetik a sótartalmat és regenerálhatják a talaj termelőképességét. A kölcsön segítségével, mit a Világbank előlegezett, Egyiptom már megkezdte a lecsapoló csatornák építését a Delta övezetében. Egyedül ez az ambiciózus lecsapolási terv, melynek méreteire nincs példa a világon, 147 millió dollárba kerül, amely összegnek alig tíz százalékát folyósítja a Világbank — kölcsön formájában.

A lecsapoló hálózat kiterjesztése Egyiptom többi vidékére, jóval több mint egy millárd dollárba, Egyiptom nemzeti bevételeinek egy-egyedébe kerülne, vagyis ismét ugyanannyiba, mint az asszuáni magasztát.

TALAJHASZNOSÍTÁS

Ugyanakkor, a sivatagi talaj termősítése (völgyszárogat, vízzel) korántsem váltotta be a hozzáfűzött reményeket. Jóllehet Nasser eredetileg több mint ötmillió dunám regenerálására számított — és a hivatalos becslés még ma is ennyi — a talajszakértők már 1964-ben megállapították, hogy egész Egyiptomban fele ennyi sivatagi terület sem használható — asztronómikus befektetések nélkül. Az eddig végrehajtott talajhasznosítási munkálatok méreteit nem lehet pontosan megállapítani — a hivatalos szám a megkérdőjelezett tisztviselők szerint, változik — külföldi szakértők vezetése alatt lefolytatott termősítési munkálatok nagyjában egymillió dunámra terjednek ki. Dunámonként átlagosan 300 dollár számítva, már ezek a kiadások is mintegy 350 millió dollárba rúgnak évenként.

A főkönyv másik oldalán egyetlen tiszta és számottevő nyereség: 2 millió 800.000 dunám termőföld, amelyet most a Nilus áradata helyett, az új csatorna-hálózattal öntöznek. Ezeknek a földeknek az évi termelése megduplázódott. Amde a Nilus itt is megtalálta a módját, hogy visszatámassza. A fellahok, akik ezeken a földeken dolgoznak, azelőtt nem szenvedtek a bilharziától. Most igen.

(International Herald Tribune)

A tévében láttuk:

KAFKA-MŰSOR

— Írta és rendezte: Bella Bárány —

Néhány dramatizált jelenet Kafka legfőbb műveiből, részletek az önéletrajzából, két izraeli kortársának személyes emlékei, montázs Prágáról, ahol született, élt és szorongásos írásait papírra vetette, — ennyi volt a film.

Negyven percen át villanásokat adott egy különös írói világból, amely száz és száz író számára pályameghatározó lett — hála Max Brodnak, aki nem hajtotta végre Kafka végrendeletét.

Mielőtt meghalt — 1924-ben végzett Kafkával a tüdővész —, azt írta végrendeletében Max Brodnak, hogy minden írását egésze el. Brod felismerte, hogy ez jöveteletlen bűn lenne, a kor egyik szellemóriásának munkáit nem szabad megsemmisíteni — s hozzálátott az életmű publikálásához. Megtanította a világot egy prágai zsidó író nevére.

A műsorban megfelelő hangsúlyt kapott Kafka zsidósága. Még egy lapot is bemutatott Bella Bárány abból a füzetből, amelybe héber szavakat írt egymás alá, tanulta a nép újjászületésében lévő nyelvet. Ő maga mindvégig németül, az anyanyelvén írt, s ma a német nyelv egyik legjelentősebb modern stílusművészt tisztelik benne a hozzáértők.

Az elidegenedés, a szorongatottság, a belső vívódások irodalmának első műfaji kodi-

fikátora volt Kafka és a film ötletesen ivelt át a halálától számított két évtizedet, amikor szörnyű látomásai tetet öltöttek, amitől félt, az bekövetkezett. Olyan módon, hogy az még Kafka pesszimizmusát is messze túlszárnyalta.

Megszólt a filmen egy Irma Singer nevű asszony is, Kafka kortársa, aki nem sokkal az első világháború után elhagyta Prágát, eljött ide, az országba és beállt Daganja építők közé. Két évvel később visszament családi látogatásra, s találkozott Kafkával is. Az írásai iránt érdeklődött.

— Maga nem értené meg az én írásaimat, Irma — mondotta neki Kafka —, hiszen maga egészséges...

Ez a mondat kulcsot ad azok kezébe, akik szeretik őt és azokéba is, akik nem képesek kapcsolatot találni alkotásaihoz.

A szereplők közül Ili Gorlicki, Zalmán Lévy, Rónai András, Jicchák Silo és Jehuda Efroni alakítása volt a legmarkánsabb. Elimelech Rám a témának megfelelő színvonalon olvasta az összekötő szöveget. Végül ismét Bella Bárányt kell megemlítenünk, aki nemcsak írta és összeállította, de kitűnően rendezte is a filmet.

Negyven perc alatt ennél többet nem mondhatott volna Kafkáról.

Egymás között ...

— MAGYAR ZSIDÓ KURIR —

Az UNO kulturális és tudományos problémákkal foglalkozó vizsgálószervezete bélyeget adott ki a tengerfenék békés, tudományos célokra való kiaknázásának szellemét megerősítő. A bélyeget Reichental Ferenc, a kiváló magyar-zsidó festőművész tervezte. A művészek tavaly kiállítása volt Izraelben, az idén ismét eljön és bemutatja legújabb képeit és grafikai munkáit.

A vallásos tanítók országos szervezete nagygyűlést tartott Tel-Avivban és belső bíróságának elnökvé egyhangulag Ráv Kaufheil Jehosuat választották meg. A szervezethez több, mint tízezer tagja van.

Berger Marcel volt szatmári újságíró, szerkesztő egy versét elküldte Zalmán Száárnak, Izrael államelnökének, aki héberre fordította és meleg hangú levélben közölte meg. Berger Marcel jele leg Natanján é.

Arad Gideon, lapunk éjjeli szerkesztője „Bekelátások” címmel tartott előadást Migdál Háemekben, a WIZO közönsége előtt.

A rámat-gáni nagyteltemplomban tartották meg Klopfer Slomo és Dávid — ikertestvérek — bármicváját. A vendégek szerencsés kívánatokkal halmozták el az ünnepeket, édesanyjukat, Klopfer Talmát és a nagymamát, Schreiber Iholját.

Sok szerencsés kívánatot kapott a héten a Natanján lakó galántai származású Weisz Eszter és Dávid — házasságuk 25. évfordulóján. Az ünnepség szűk családi körben folyt le.

Sokan üdvözölték Faragó Rezsőnt — a néhai Faragó Rezső aradi bankigazgató és újságíró özvegyét, — nyolcvanadik születésnapján.

Megjelent Löwy Vilmos, a Jediot Chádásot német nyelvű napilap pozsonyi származású igazgatójának „Izrael ma, holnap” című albuma, melynek szövege négy nyelven kommentálja a képeket.

Sok jókívánságot kapott Steierman (Pál) Berta, az egykori kolozsvári fiú- és lányotthon v. gonoknöje, aki a hetvenedik születésnapját ünnepelte.

A natanjai WIZO klubban befejeződött dr. Jesurun Eljahu — (Szabó Ödön) négy előadásból álló sorozata időszerű zsidó sorskérdésekről. A szervezet tagsága nagy érdeklődéssel kísérte az előadás-sorozatot.

Szűk körben ünnepelték a barátok, tisztelők, a nyírbátori származású Szolovits Alizát és Jehudát, 25. házassági évfordulójukon. A köztisztelőben álló házaspár Kfár Szabán é.

Háogén kibucban szép ünnepség volt abból az alkalomból, hogy a rahói származású Müller Mose 75 éves, egyben dédnagyapja lett.

A tel-avivi Bét Hásirjonban rendezték meg a héten Rác Jisaj és Taub Tova esküvőjét. A vőlegény a budapesti származású, Rechovoton élő dr. Rác Jenő és felesége, Eszter fia, a menyasszony a felvidéki Taub Simon és Eszter lánya.

A WIZO magyar nyelvű szemináriumán dr. Zehávi Cvi előadást tartott Alexander Jánár és Slomcion bírodalmáról. Koigen-Patai Éva „Divat a Biblia korában” című előadást, dr. Feuerstein Emil pedig „Zsidó Nobel-díjasok” című előadást.

Sok jókívánságot kapott a baráti körtől Kovács Tibor, aki Givát Rámában megnyitotta általános szerelő-műhelyét.

Néhány nappal azelőtt rendezték meg Haifán a Marosludáról elszármazott Farkas Jánki (József) és felesége Gizi, lányuk Mirjam esküvőjét Rosner Josvával. A barátok és ismerősök jókívánságokkal halmozták el a fiatal párt és a köztisztelőben álló örömszülöket.

A család és a jóbarátok köszöntötték dr. Láván (Vögyei) Andort és Sárkát, 25. házassági évfordulójukon. A házaspár Áskelon-Afridárban él.

A rokonok és jóbarátok szerencse kívánatokkal halmozták el a dési származású Ordentlich-Orden Tibort és feleségét, Hédyt, a házasságuk 25. évfordulóján. Az Ordentlich házaspár hosszú évek óta Los Angelesben él. Az ünnepeket édesapja, néhai Ordentlich Ferenc dési szeszgyáráról és vezető szerepét játszott az erdélyi ortodoxia életében. Evekig a Központi Iroda elnöke volt.

Műsoros est keretében ünnepelték meg a múlt szombat este Brooklynban (Boro Park), a Nagybanányról elszármazott Járkon Mordecháj és Rita — Grün Misu és felesége — házasságuknak 25. évfordulóját. Ajándékmegváltásukat a megjelentek létrehozta a Nagybanányról elszármazottak kamatmentes kölcsön-pénztárát, amely rövidesen megkezd működését.

A WIZO tel-avivi szervezete műsoros teadélutánján Giora Báb Ami ügyvédnök tartott előadást a nőmozgalom történetéről. Klein Bösi vezette be az előadónőt, a házasszony tisztelt Adler Móri, Farkas Hermin, Friedrich Tedi és Tapuchii Irén töltötte be.

Szép családi ünnepség keretében emlékeztek meg Naharián Wieder Mose és felesége, Minci házasságának 25. évfordulójáról. Közönlött Stern Elizabet mondott.

Sikeress szerzők estje volt Galiliei Gemeiner Ervinnek, a „Tanuk vagyunk” című kötet szerkesztőjének Báb-Jámiban, a HOH közönsége előtt. Kertész Lili és Simon Tibor, a könyv munkatársai, valamint Boros György és Ron Giladi, illetve Galiliei Gemeiner Ervin adott elő. Az estet Gál Smuel, a HOH helyi szervezeteinek ügyvezető elnöke vezette be.

Szép keretek között rendezték meg Rámát Gánban Kohn Sosán és Popovits Eli esküvőjét. Az esketést Solomon főrabbi vezette, a kántori funkciókat Heimann Szimcha látta elő. Az ifjú pár és az örömszülők sok jókívánságot kaptak a násznéptől.

Haifán, az Ulámé Kármelben Schwartz Klári — a néhai Sonnenschein Eliás munkatársi főrabbi leányának Roni fia vette chupá alá Bárné Cvi haifai vállalkozó Ráchel lányát. A násznép sok szeretettel vette körül a fiatal párt és az örömszülöket.

A WIZO dorai klubjában Rosnblat Mendel tartott sikeres előadást, amelyet Filup Rózi vezett be. Zárszót Rosner Magda mondott.

KIÁLLÍTÁS

JERUZSALEM AVIVA ORI IZRAELI MUZEUM — Aviva Ori — „Fogalmak + információ” — Szobrok a múzeum gyűjteményéből — Dubuffet grafikai — Erem, erés az ókorban — Menorá — és sorozat az éj-geddi templomból (a legutóbbi asztalok leletei közül).

ROCKEFELLER MUZEUM — Archeológiai kiállítás a galili Tel Dan-ban végzett ásások anyagából, i. e. 1400-ból.

RINA KEPTAR — Különleges magángyűjteményeket mutat be, amelyek csak előzetes megbeszélés után lehet megnézni. A kollektívban képviselve vannak Izrael legjobb absztrakt festői, valamint néhány figuratív és impresszionista stílusban dolgozó művész alkotásai.

MŰVESZEK PAVILONJA — Eva Levitus művészi fotói a perui folklorról (március 2-án zárul).

NORA KEPTAR — Serge Golon (sváj ók) háromdimenziós festményei (március 2-án zárul).

ENGEL KEPTAR — Dávid Gerstein akvarelljei és vázlatai (február 27-én zárul).

TEL AVIV VÁROSI MUZEUM (Dizengoff-ház, Rothschild fasor) — Kiállítás a múzeum állandó gyűjteményéből.

HAAREC MUZEUM — Az üveggyártás története az ókortól napjainkig — Időszaki kiállítás: a chevroni üveggyártás története, művészi üvegdedények.

NEPRAZSI MUZEUM — Kegyezetek, díszes házasságlevelek és hagyományos zsidó népviseletek kiállítása — Időszaki kiállítás: Ansk világhírű jiddis író, a Dibuk szerzőjének emlékkiállítás.

KERAMIA MUZEUM — Kerámia használati tárgyak bemutatása az ókortól napjainkig — Időszaki kiállítás: skandináv kerámia-művészet: svéd, norvég, dán és finn tervezők alkotásai.

TECHNOLÓGIAI ÉS JUDOMANTOS MUZEUM — A rajzoló elektromos agy — Mindennap előtt a planetárium működésének bemutatása.

DAMIAN KEPTAR (Dizengoff 212) — Nemes Veronika, a Párizsban élő magyar-zsidó festőművészről tárlata.

BEJT SALOM ALCHEM (J. D. Berkovits u.) — Nechemia Mark (new yorki fa-szobrai és faragványai).

ISRAELI KEPTAR (Israels 21) — Jánuka olajfestményei.

BAR KOCHBA KEPTAR (Bar Kochba 42) — Dávid Rákiáj festményei (március 16-án zárul).

ZOA-HAZ (Amerikai Cionisták Szék háza, Daniel Frish 1) — Ráchel Landes (amerikai új olaj) festményei (március 15-én zárul).

GALERIA „299” (Ben Jehuda 226) — Faye Jiccháki absztrakt festményei (február 27-én zárul).

DURIT KEPTAR (Frishman 41) — Michal Hahn szobrai (márc. 8-án zárul).

SZARADKOMŰVESZEK SZÉKHÁZA (Weizmann 5) — Liora Saxone olajfestményei szabadkőműves témákra (február 28-án zárul).

TEL AVIV KEPTAR — Ezeva Gordon 22) — Klasszikus és modern festők munkái (március 2-án zárul).

BEJT MANJA „HALIK” (Bialik 22) — Betty Worman-Sunfar akvarelljei és vázlatai.

Izraelben az első SZÉPIRODALOM, SZAKKÖNYVEK, LEMEZEK

Óriási választékban. „HADASH”

Tel-Aviv, Nesz Chona utca 4. (Járkon szállónál) Tel. 59684

NEMET ANGOL JAPAN és CSEH

Do-Re-Mi zongorák

T.A. Frischmann 2990.— IL

Tel. 236458

ELŐKÉSZÜLTETBEN A LEGVIDAMABB — LEGZENÉSEBB — LEGEREDETIBB ROMÁNYNYELVŰ ELŐADÁS IZRAELBEN

NATAN GILBOA BEMUTATJA

WILLY DONEA MIRIAM LARON

NEMZETKÖZI SZTÁRT IZRAELI ÉNEKESNÖT

MARK és SIDONIA SIDON

«VIVA WILLY»

CIMŰ MUZIKÁJÁBAN

Szereplők: ERIKA PFEIFER * HARRY MAYER * MIRELL KAHANA VIORICA DONEA * JONA RODAN * DONA NEGROIU

RENDEZŐ: JONA RODAN VEZÉNYEL: EUGEN CERBU KOREOGRAFIA: RITA COOK DISZLETEK: MOLNÁR

BEMUTATÓ ELŐADÁSOK:

Kedd, március 2, 9-kor	Szerda, március 3, 8.45	Csütörtök, március 4, 8.45
BÁT-JAM — BÁT-JAM	HERZLIA — DÁVID	PETACH-TKVA HECHÁL
Péntek, március 5, 8.45	Szombat, március 6, 8.30	Hétfő, március 8, 8.30:
premier Haifa és környékének HAIFA — ORAH Jegyek: Kupát Mákkábi, Herzl 20	JERUZSALEM — BÉT HÁAM Jegyek: Kahana	Gálabemutató TEL-AVIV — OHEL SEM Jegyek: „Kanaf”, Allenby 83

New-yorki jesivanövendékek bátorító levelet küldtek Rosenwasser Samu családjának

Pénzadományt is csatoltak levelükhöz — „Tudnotok kell, hogy az egész zsidó nép mellettetek áll” — A Fatach által elrabolt éjjeli őr felesége és kislánya U Tanthoz készülnek utazni a családfő érdekében

New-yorki jesivanövendékek bátorító levelet küldtek Rosenwasser Samu, a Metuláról elrabolt éjjeli őr családjához és a leveléhez mellékeltek 80 dollárt, amit a jesivanövendékek Rosen-

wasser felesége és leánya számára összegyűjtöttek.

A levelet a brooklyni Flatbush jesiva növendékei írták, akik Jehuda Azrieli újságíró, a Hacofo haifai tudósítója útján juttatták el soraikat és adományukat Rosenwassernek és lányához, akik jelenleg Kirját Motzkinban élnek. Az amerikai jesivanövendékek olvasták az újságban a Rosenwasser család szenvedését és ez készítette őket cselekedtüikre.

„Reméljük, hogy a jó Isten segítségével hamarosan hazatér hozzátok épségben és egészségben családfőtök. Addig is, legyenek erősek! Tudnotok kell, hogy az egész zsidó nép, az országban és a gálutban, mellettetek áll és az elrabolt sorsáért fohászkodik” — áll a levélben.

Az ITIM haifai tudósítója, aki az egész hírt közli, rámutat még arra, hogy Rosenwasser Ica és 15 éves Anikó leánya, akik néhány héttel ezelőtt ingyen repülőjegyet kaptak Amerikába,

évvél ezelőtt elrabolt családfő kiszabadítása érdekében, egyelőre még mindig várakozó álláspontban vannak. Rosenwassernek és leánya illetékes tényezők jóváhagyására várnak, hogy Amerikába induljanak és ott nemzetközi tényezőket megmozgatva elrabolt családfő kiszabadítása érdekében személyesen lépjenek fel.

— MONDJUK, HOGY HAJLANDÓ VAGYOK MEGGYÓGYULNI. A KÉRDÉS, MENNYIT KERESHETEK AZ ÜGYÖN? ...

Elmarad a helyhatósági adók emelése

Pinchász Szápir pénzügyminiszter megfelelő összeget utal ki a városi és községi testületek deficitjének fedezésére

Jeruzsálem. (Az Uj Kelet tudósítójától). — A kormány fókuszolt kötelezettségvállalása folytán elmarad az idén a municipális adóemelés. Pinchász Szápir pénzügyminiszter és dr. Burg belügyminiszter tegnap megállapodtak Golda Meír miniszter-

elnök felkérésére, hogy a pénzügyminiszterium a belügyminiszterium útján megfelelő összeget bocsát a városok és községek rendelkezésére költségvetési hiányuk fedezésére és így a tervezett municipális adóemelés elmaradnak.

Ezt megelőzőleg Ben Aharon, a Hiszdadrut főtitkára határozottan követelte a kormánytól a városi és községi adóemelés megakadályozását, mert az adó-

emelés a csomaggyűjtet veszélyeztetésének tekintette. Ben Aharon kormánytényezőkként folytatott legutóbbi beszélgetései során kijelentette, hogy a városi és községi adóemelés szűkszerűen bérkövetéseket vonnának maguk után. Golda Meír miniszterelnök magáévá tette a hiszadruti álláspontot és tegnap este a pénzügyminiszter és belügyminiszter ennek alapján megállapodott a községek terhei könnyítésére nézve.

NIXON BESZÉDE

(Folytatás az első oldalról)

sokba, hogy egymás között dolgozzák ki a békemegállapodás részleteit.

Az oroszok azonban állandóan csak Izrael visszavonulását követelték,

továbbá a menekültprobléma elfogadhatatlan megoldását. Amerika elismerte hogy

a háború előtti határokat csak csekély mértékben kell módosítani, de ragaszkodott ahhoz, hogy a végleges határokat egy békemegállapodásban közvetlen kapcsolathoz kell hozni az ugyancsak megegyezéses rendezéssel, amely biztosítja tényleg ezeket a határokat. Mindezt a felek közötti tárgyalás útján kell elérni.

Ezzel szemben az oroszok ahhoz ragaszkodtak, hogy a nagyhatalmak döntsék és

kényszerítsék rá akarataikat a felekre.

Későbbi újabb szovjet javaslatok csak lényegtelen változásokat tartalmaztak.

Beszéde során Nixon elnök megemlítette, hogy elnöki hivatalának elfoglalása óta a múlt év őszén Jordániában kitört harcok képezték a legsúlyosabb veszélyt a világhéke számára. „Jordánia legyőzése belső áskálódás, vagy külső támadás útján újabb általános közel-keleti háborút válthatott volna ki. Tekintettel a Szovjetunió nagyméretű katonai elkötelezettségére Egyiptomban és az Izraelnek nyújtott szilárd amerikai támogatásra, igen realista vált volna a világhatalmak közötti konfrontáció veszélye.

Amerika elismeri a Szovjetunió jogos érdekeit a közel-keleti, de bármely nagyhatalom kérésére, hogy uralmába kerítse a Közel-Keletet, a világheket veszélyezteti.

„Mi nem vágyunk ilyen uralomra és nem engedhetjük ezt meg másoknak” — zárta szavait az USA elnöke.

Mindössze 50 fontért gyilkolta meg az Aroyo család két kisgyermekét

A 16 éves gázai terrorista tegnap rekonstruálta a kézigrántos merényletet

— AZ UJ KELET KATONAI TUDÓSÍTÓJÁTÓL —

A rendőrség tegnap délelőtt helyszíni vizsgálatot rendezett Gázában, annak a 16 éves arab fiúnak a részvételével, aki január 2-án a kézigrántos merénylet végrehajtója az Aroyo család ellen és meggyilkolta a két kisgyermekét, szüleit pedig megbeszítette. A fiatal terrorista megbihiicselve, erős fedezet mellett hozták arra a helyre, ahol tették elkövette. A tettes, Mahmud Szulemán El-Zák riasztotta a törmenteket és egy narancsot hajított egy polgári gépjárműre, hogy pontosan érzékeltesse a nyomozókkal, miként követte el gyilkos kézigránt támadását az Aroyo család tagjai ellen.

Február folyamán a gázai sávan 29 szabotázsakciót hajtottak végre az utóbbi hónapokban regisztrált 40—50 terrorcselekmény nyel szemben. Februárban a biztonsági hatóságok négy különböző terrorcsoportot tettek ártalmatlan ná és összesen 53 terrorista tartóztatták le. Ertesülések szerint további letartóztatások várhatók a közeljövőben.

Február 2-án a kézigrántos merénylet végrehajtója az Aroyo család ellen és meggyilkolta a két kisgyermekét, szüleit pedig megbeszítette. A fiatal terrorista megbihiicselve, erős fedezet mellett hozták arra a helyre, ahol tették elkövette. A tettes, Mahmud Szulemán El-Zák riasztotta a törmenteket és egy narancsot hajított egy polgári gépjárműre, hogy pontosan érzékeltesse a nyomozókkal, miként követte el gyilkos kézigránt támadását az Aroyo család tagjai ellen.

A 16 éves terrorista egyébként bevallotta, hogy szörnyű tettét 50 font (14.40 dollár) ellenében haj-

kozott a Palesztinai Felszabadító Néppárt egyik helyi sejtjéhez, amelynek megbízásából — látva, hogy a gépkocsiban két apró gyermek és szülei ülnek — hidegvérrel felrobbantotta autójukat a kézigránttal.

Február 2-án a kézigrántos merénylet végrehajtója az Aroyo család ellen és meggyilkolta a két kisgyermekét, szüleit pedig megbeszítette. A fiatal terrorista megbihiicselve, erős fedezet mellett hozták arra a helyre, ahol tették elkövette. A tettes, Mahmud Szulemán El-Zák riasztotta a törmenteket és egy narancsot hajított egy polgári gépjárműre, hogy pontosan érzékeltesse a nyomozókkal, miként követte el gyilkos kézigránt támadását az Aroyo család tagjai ellen.

A 16 éves terrorista egyébként bevallotta, hogy szörnyű tettét 50 font (14.40 dollár) ellenében haj-

kozott a Palesztinai Felszabadító Néppárt egyik helyi sejtjéhez, amelynek megbízásából — látva, hogy a gépkocsiban két apró gyermek és szülei ülnek — hidegvérrel felrobbantotta autójukat a kézigránttal.

Február folyamán a gázai sávan 29 szabotázsakciót hajtottak végre az utóbbi hónapokban regisztrált 40—50 terrorcselekmény nyel szemben. Februárban a biztonsági hatóságok négy különböző terrorcsoportot tettek ártalmatlan ná és összesen 53 terrorista tartóztatták le. Ertesülések szerint további letartóztatások várhatók a közeljövőben.

A 16 éves terrorista egyébként bevallotta, hogy szörnyű tettét 50 font (14.40 dollár) ellenében haj-

Gázolás áldozata lett Meír Ilán tart. tábornok

A tüzérési erők főparancsnoka, később pedig a vezérkar ellátási főosztályának parancsnoka — O szervezte meg a hadsereg logisztikai hálózatát az 1956-os szinajai hadjárat előtt

Szerdán este a tengerparti országot, Chávávelet Hásaron közelében egy katonai gépkocsi halálra gázolta Meír Ilán tartalékos tábornokot, a haifai „Chemikálim” Vőfőosztály vezérigazgatóját. Az 52 éves Meír Ilán tegnap délután megtartott katonai temetésén megjelent Pinchász Szápir pénzügyminiszter és kereskedelm és iparügyi miniszter, Chajim Bar Lev vezérkari főnök, Slomo Goren tábornok, katonai főbíró és a hadsereg számos veterán harcosa, valamint az elhunyt családja barátai és munkatársainak népes csoportja.

Gyászbeszédében Bar-Lev vezérkari főnök kiemelte, hogy az elhunyt, aki egy időben a hadsereg tüzérési főosztályán volt, később pedig a vezérkar ellátási osztályának parancsnoka lett, a hadsereg logisztikai hálózatának alapjait szervezte meg az 1956-os szinajai hadjárat előtt, amely oly eredményesen igazolta magát.

Meír Ilán halálra gázolásának körülményei még nem ismeretesek teljes mértékben de az ITIM magyarázata szerint az országúton haladt gyalogosan, amikor a katonai gépkocsi belerohant. A gázoló kocsi sofőrje súlyosan megsebesült.

A Mirál Hápájsz tegnapi, 8/71. számláján sorsolásán 300 ezer fontot nyertek a 31183 és a 74834 számú sorsjegyek.

30 ezer fontot nyert: 030703.
10 ezer fontot nyertek: 125131, 503207,
5 ezer fontot nyertek: 305172, 638144, 714684, 717820.
Ezer fontot nyertek: 203302, 117792, 112389, 067897, 012001, 458068, 432082, 358333, 334887, 227743, 73708, 618320, 569075, 536915, 538175, 798110, 777362, 771693, 769683, 769166.
Az alábbi végződéssel sorjegyek a következő nyereményeket kapták:

88104 60885 64487 58862 38110 28975
28717 27665 76774 05739 95541 85079
200 font
37854 37366 32068 31181 30081 27024
22287 18994 18048 18747 79518 77491
66592 55077 51612 46646 41653 41354
41275 40517 99755 99314 95555 92023
88386.

5072 4946 4308 4646 4440 2762
40 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.
Az 1-gyel végződő sorsjegyek 182-szanytertek a 3 fontot.

100 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.

100 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.

100 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.

100 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.

100 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.

100 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.

100 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.

100 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.

100 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.

100 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.

100 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.

100 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.

100 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.

100 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.

100 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.

100 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.

100 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.

100 font
4588 3834 2778 2774 2479 2051 2445
2038 2000 0838 7569 7559 6887 6114
5419 5296 5188 4901 4741 4708 9660
9548 9389 9362 8985 8791 8296 8168
8117 8074.

Csökken a bankjegyforgalom

A bankjegyforgalom a héten 28 millió 385 ezer fonttal csökkent és ezáltal 1 milliárd 379 millió fontot tett ki. Az Allami Bank közleménye szerint a fedezeti tételek a következők voltak: 152 millió font aranyban és 1 milliárd 227 millió font devizában.

Behalt sebesülésébe egy katonánk

Katonai tudósítónk jelenti, hogy Robert Amszalem (31) közkatona tegnap behalt Gázában egy héttel ezelőtt szerzett sebesülésébe. Amszalem egy polgári gépkocsiban utazott, amikor a Százásije negyedben kézigrántot dobta a járműre és annak robbanása súlyos sebesüléseket okozott.

A sebesültet a beér-sévi kórházba szállították, ahová a rádió útján szerda éjjel sugárzott felhívás alapján rengeteg véradománnyal érkezett. De ennek ellenére az orvosok nem tudták megmenteni életét és éjjel után elhunyt.

Robert Amszalem beér-sévi lakos volt, aki a villanytársaságnál dolgozott.

KERESUNK ALLANDÓ MUNKARA

BÁDOGOST

(35—45 EVES)

VAGY BÁDOGOS MUNKÁBAN JARTAS EGYENT, AKI HAJLANDÓ A FINOM BÁDOGOS SZAKMAT KITANULNI.

Kevés héber tudás feltétlenül szükséges. SOREQ ATOMIC CENTRE, DOAR JAVNE

UJ OLÉ!

VEGE A SZALADGÁLÁSNAK! MINDEN CEG EGY CIMEN!

- TELEVIZIÓK 48 km
- MOSÓGÉPEK 63 km
- BUTOR, SZÖNYEG 52 km
- FÜGGÖNY, TAPÉTA 79 km
- FENYKEPESZETI felszerelés 94 km
- AUTÓK 85 km

Vámmentes szállítás 10 napon belül, garanciával. Fekintse meg bemutató termékét, kötelezettség nélkül.

KALYHÁK:

TELEFUNKEN

TAPÉTAK:

DECORENE

KINGFISHER

S. FARKAS:

YAMAHA hangszerek

Tel-Aviv:

Jeruzsálem:

Haifa:

Natanja:

Asdod:

Beér-Séva:

Derech Petach Tikva, 9. I. em. Tel. 621272. Nyitva: vasárnap, kedd, csüt. 8.30—18 óráig, hétfő, szerda, péntek, 8.30—14 óráig.

R. Hásoreg 2. (Gád ép.) 7. em., nyitva 9—12:16—19 óráig. Tel. 527914.

Herzl-u 24., vas., kedd, csüt., 10.30—18 óráig.

Herzl-u 18., 16—19 óráig.

R. Kibuc Gálujot 1 (városközség). Nyitva 16—19 óráig. Telefon: 32033.

Hechaluc 47., Tel. 057-4033. Nyitva d. u. 4—7-gig.

Felejthetetlen drága feleségem, nővérem, sógor-nőnk, rokonunk

Éliás Árminné szül. Klein Ilonka ז"ל

Halmi — Máramarossziget — Haifa

elsőéves

AZKARAJÁT

febr. 28-ikán, vasárnap d.u. 4 órakor tartjuk a Haifa, Kármel-parti temetőben.

Külön autóbussz indul a Levontin u. 25. sz. elől 3.30-kor, a temető főbejáratához.

VIGASZTALHATATLAN FERJE ÉS A GYÁSZOLÓ CSALÁD

Felejthetetlen drága férjem, apám, nagyapám, testvérem, rokonunk

KLEMENT LADISLAV ז"ל

Losonc — Haifa

slosimja leteltével

AZKARÁT ÉS SIRKOAVATÁST

tartunk 1971 március 2-ikán, kedden d.u. 4 órakor, a Haifa, Kármel-parti temetőben.

Találkozás a temető főbejáratánál. Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik mély fájdalomukat részvételükkel enyhíteni igyekeztek.

A GYÁSZOLÓ CSALÁD

Felejthetetlen chavéránk

TOVA MAIBAUM (BABI) ז"ל

Szarvas — Kibuc Ejnát

elsőéves

AZKARAJÁT

március 1-én — ג' באדר ה' — hétfőn d.u. 3.30-kor tartjuk a kibuc temetőjében.

Kibuc Ejnát

Felejthetetlen feleségem, édesanyám, leányom, testvérem, rokonunk

ÁBRAHÁM ERNŐNÉ

szül. MÓZES VILMA ז"ל

Meggyes — Marosvásárhely — Tirát-Hákármel

elsőéves

AZKARAJÁT

1971 február 28-ikán — ג' באדר תשל"א — vasárnap d.u. 4 órakor tartjuk a tirát-hákármeli temetőben.

Találkozás 3/4-kor a tirát temető főbejáratánál, illetve a család házában, Tirát-Hákármel, Sikun Ami-dár 63. sz. a., 3.30-gig.

A GYÁSZOLÓ CSALÁD

Mély fájdalommal közöljük, hogy felejthetetlen drága egyetlen gyermekünk

JECHIEL GROSZ ז"ל

Dés — Bné-Brák

AZKARAJÁT ÉS SIRKOAVATASAT

március 4-ikén — ז' אדר תשל"א — d.u. 4 órakor tartjuk a petách-tikvai temetőben.

Autóbussz indul a szülők lakásától, rech. Ráv Nuruk 28., Kirját Herzog, Bné-Brák, 3.30 órakor.

HÁROM PERC ALATT BEN-JAIR SZIKLAVÁRÁBAN:

A FÜGGŐVASUT »BEHOZTA« MÁSZÁDÁT A XX-İK SZÁZADBA

Írta: BOROS GYÖRGY

Ha egy legionárius Silva római helytartó 10-ik legiójából, Mászádá lábánál felébredne napjainkban közel kétezer éves álmából, tárt szájával bámulná a mélység föjött, a kifejezett huzalon függő két dobozt. A két színes és üvegfalu „láda”, zsufova emberekkel — 40 utas mindégnyikben — mai fogalmak szerint is hihetetlen gyorsan — három perc alatt — teszi meg az utat a Holt-tenger felől, a mély völgy aljából, a hegytetőre. A római harcos bizonyára irigykedve mondaná:

— Ha nekünk akkoriban ilyen szállítási eszközök álltak volna rendelkezésünkre, a feltekők leverése, erődjük elfoglalása nem tartott volna hat esztendőig...

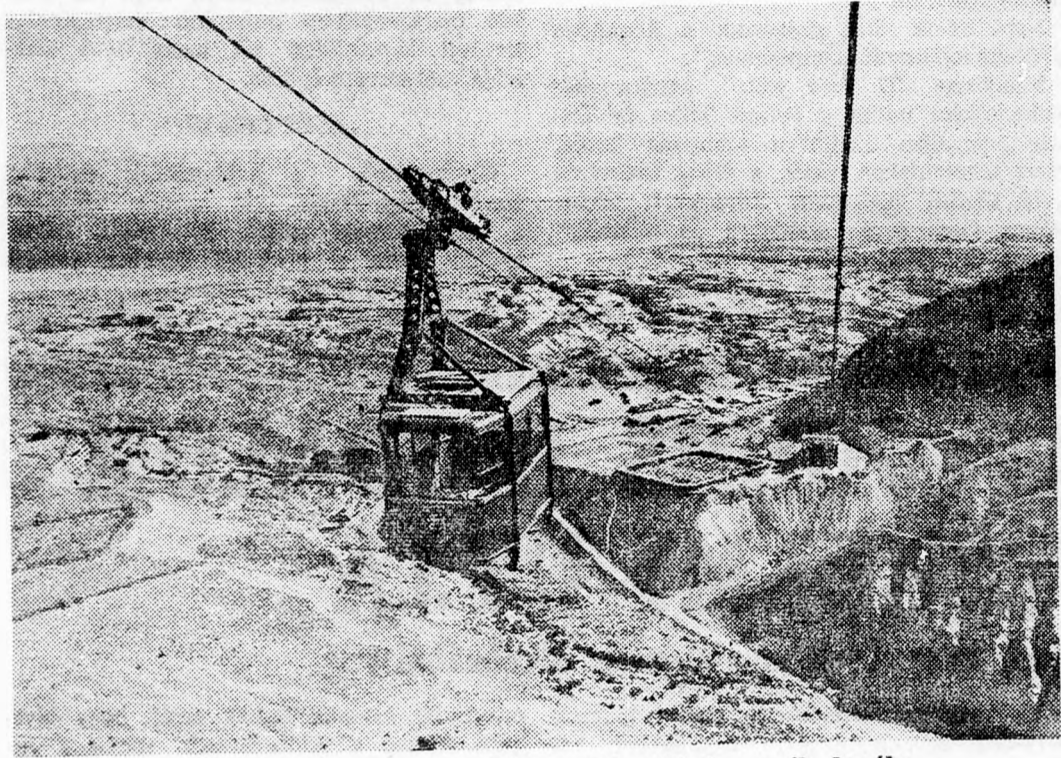
967 hős lélek — férfi, asszony, gyerek — 15 ezer főnyi sereggel szemben, körülölvén, ostromgyűrűben, a kitörés, a menekülés reménye nélkül. És 72-ben, nemsokkal Jeruzsálem elfoglalása és rombadöntése után, amikor a rómaiak minden erejüket már Mászádá ellen fordították — megpecsételődött a sorsuk. De a fogságbaesés helyett az önkéntes vértanuhalált választották. József Ben-Matijáhu (Josephus Flavius) feljegyzései szerint, Elázár Ben-Jair híres beszédében adta parancsba az öngyilkosságot, illetve sorshuzással kiválasztva tíz férfit, megbizta őket Mászádá minden élőlényének elpusztításával, majd az erőt felgyújtásával és végül — saját maguk leölésével:

„Halálba megyünk, mielőtt a gyűlötlőnk rabszolgáivá válnánk, és szabad emberekként lépünk ki az életből mindannyian, mi, asszonyaink és fiaink...”

Megközelíthetlensége miatt választotta Heródes is Mászádát, amely uralta az egész vidéket, nyári palotái elhelyezésére a hegytetőn. A későbbiekben pedig erődöt, nehezen bevehető várrá építette ki rezidenciáját — félve trónját a családi összeesküvésektől és félve a varázsos szépségű egyiptomi királynő, Cleopátra terjeszkedési terveitől.

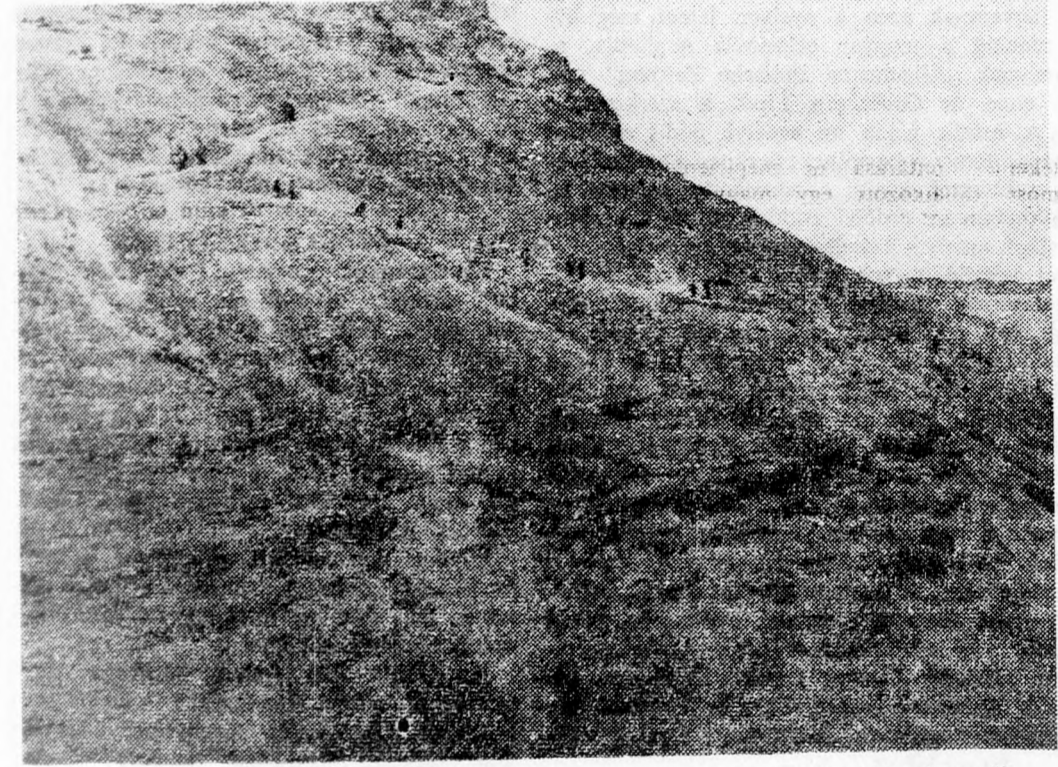
a jelentőséggel bir, mint a görögöknek az Akropolisz, vagy az olaszoknak a Forum Romanum...

Mászádá történelmi fontosságához, jelentőségéhez képest nem vonzott olyan nagyszámú tömegeket, mint ahogy ezt történéseink, régészünk és turisztikával foglalkozó szerveink elképzelték. Jóllehet, évről-évre nő a látogatók száma (4 évvel ezelőtt 90 ezer, 3 évvel ezelőtt 110 ezer, 2 évvel ezelőtt 150 ezer ember járt a hegyen), de nehezen elérhetősége, megközelíthetlensége napjainkban is olyan sorompókat állított a középkor, vagy még idősebb kirándulók elé, mint a rómaiak elé, 1900 évvel ezelőtt. Alátámasztja ezt egy

A függővasut üzemben — félton Mászádá és a mély lapály

lépcsőkkel kirakott felső szakaszán. Így a látogatók élvezhetik a gyönyörű panorámát, az alattuk elterülő mély völgyet és a kábelvasut üzemeltetésével járó „forgalmi zajokat” is kirekesztették Mászádá csúcáról — a csend,

Kilátás a függővasutból: kiránduló ifjak a veszélyes „Kigyó-ösvényen”

Mászádá nehezen megközelíthetőségét bizonyítja, hogy titkait kétezer esztendőn át sikerült megőriznie. Jóllehet, már a 18-ik és 19-ik században több híres kutató, történész járt a hegytetőn és felszíni romjait kétségtelenül azonosították Heródes építményeivel, de a hallatlan nehézségek miatt — elsősorban vízhiány — egyik sem vállalkozhatott komoly méretű, alapos archeológiai ásatásra.

A „megközelíthetetlen” hegyet csak néhány évvel ezelőtt sikerült régészeinknek „elfoglalniuk”. Jigál Jádín professzor vezetése alatt álló archeológusok — a hozzájuk csatlakozott többszáznyi önkéntessel együtt — 1963-65 között, 11 hónapig tartó ásatással, fényt derítettek Mászádá dicső múltjára, hős szerepére, népünk történelmében. Kutatásuk eredményeként napfényre került romok, építmény-maradványok, különféle leletek, történelmi és archeológiai szempontból nagy értékkel bírnak.

Teljes egészükben feltárták Heródes palotát, a vár falait, raktárait, fürdőit. A nagy felkelés idejéből a védők lakásait, templomát, rituális fürdőit, víztörő medencéit — csupa olyan leletet a második szentély idejéből, amelyek egyedülállóak a maguk nemében, mivel más helyeken végezték ásatásoknál nem fordultak elő. A felszínre került maradványok gazdagok mennyiségben is: több kilométer hosszú ép falak, mozaik padlók, 4000 érme, 700 héber, arameus, görög, vagy latin nyelvű cseréptábla és 14 térségi tekercstörredék. Ez utóbbiakat első ízben találták korukat pontosan megállapítható földrétegek alatt és nem barlangokban.

Az ásatások befejezésével, a feltárt hegytetőt a „Nemzeti Parkok Hatósága” gondjaira, kezelésére bízva, Jigál Jádín professzor ezt mondta:

— Mi régészek befejeztük feladatunkat: feltárva a zsidó mult egy hős korszakát, átadjuk a hegyet Izrael népének, ifjúságának. Mászádá mindannyiunk számára azzal

tól, illetve ifjúsági szállótól, a legrövidebb a távolság a hegyre — mindössze 850 méter légvonalban — és így nem volt szükség tájat elcsufító betonlábak felépítésére. Az alsó és a hegyen lévő felső állomás között nincs semmi szemet zavaró építmény: a huzalon gördülő két kocsi — az egyik sárga, a másik piros — esztétikus, kellemes látványt nyújt.

Jádín professzor szavaiból kiderül: sokkal nehezebb problémát jelentett számukra annak eldöntése, hogy a felső állomás hol épüljön fel? A hegytetőn, a csúcson, vagy valamivel alatta? Jehuda Álmog, a „szdomi remete”, akinek hervadhatatlan érdemei fűződnek a Holt-tenger vidéke és Mászádá fejlesztéséhez első pillanattól kezdve ellenezte a drótkötélpályát, hangoztatván, hogy az „vásári attrakcióvá” züllesztzi majd le a Mászádát.

— Magunkévá tettük érveit — folytatja Jigál Jádín professzor — és ezért a kábelvasut nem vezet fel teljesen a tetőre. A felső állomástól még 30 métert gyalog kell menniük a kirándulóknak, a „Kigyó ösvény”

A drótkötélpálya alsó állomása — a hegyre tartó vagonnal

des, holt kövek birodalmából...

Arra a kérdésre, hogy szombat is üzemeltetik-e a kábelvasutat, a professzor kifejti:

— A „Nemzeti parkok hatóság” kezelésében lévő összes parkok, emléktértek, kegyhelyek, mind nyitva állnak a látogatók előtt szombaton is. A ros-hánikrái függővasut is üzemben van, szombaton és ünnepeken. Miért volna ez másképp Mászádán? Mivel a vasut nem visz fel teljesen a hegyre, ezzel kiküszöböltük a zavaró tényezőket. Az egyetlen nap a szombat, amikor a lakosság nagy tömegekben keresheti fel Mászádát. Ezért nem volna helyes megfosztani a látogatókat a nagy fontosságú történelmi-régészeti látnivalók kényelmes és akadálytalan megtekintésétől. Néhány hét múlva megnyílik az út is Fesha és Ejn-Gedi között, a Holt-tenger partján, és Mászádá 75 perc alatt elérhető lesz Jeruzsálemből. Nem kétséges, hogy az új utvonalon át hatalmas kirándulótömegek áramlanak majd Ejját felé és utiprogramjukba iktatják Mászádát is — bepötlöve azt, amit éveken át elmulasztottak.

Az alsó állomásról indul fel a meghívott vendégekkel a függővasut első járata Mászádára. (Hivatalosan még nem avatták fel, az ünnepélyre márciusban, az egy hónapos próbálművelés után kerül majd sor. Három rövid csejnetés, majd a piros vagon zajtalanul siklik ki az állomásról. Elsuhan alattunk a köves vádi és mélyül, egyre távo-

lodik tőlünk a lapály.

A gyorsan közeledő barna hegyoldalból apró pontok integednek felénk. Elsiklunk felettük: a „Kigyó ösvényen” leereszkedő ifjúsági csoport tagjai. Keletrre a Holt-tenger párába burkol, mozdulatlan víztömege a ködös Moáb-hegység keretében foglalva. Az alsó állomás betonépítménye már egybeolvadt a tájjal, az ifjúsági menedékház apró dobozha-zaival, a muzeummal. Mellettük az egyik római tábor falakkal körbezárt négyesöge: üzenet a multból. És már fent is vagyunk, a függőkocsi lassan beáll a kiugró, fapadlós platform mellé. A varázslatos szépségekkel telt három percnyi út máris végetért.

— A menetidő csak akkor lesz három perc, ha sok utas torlódik össze várra a kábelvasutra — magyarázza Széchy György főmérnök. Ha nincs sok látogató, akkor lassabban is mehetünk, hat perc alatt téve meg az utat.

— Mi történik áramzavar esetén? — Azonnal üzembehelyezzük saját villanygenerátorunkat. De komolyabb üzemszavarr esetén sem történik semmi baj, ugyanis a vonatkezelő, a vagonból, kézi erővel is be tudja vontatni a kocsit az állomásra, egy drótkötéltől segítségével. Egyébként a kocsivezető állandó telefonösszeköttetésben áll nemcsak az állomásfőnökkel, hanem a másik vagonnal is.

A huszadik század fejlett technikája betört Heródes és Ben-Jair hegyére és az eddig megközelíthetetlen Mászádát szinte „tálcán hozza” korunk elkényelmesedett látogatói elé...

»Lusta fehérerek« a Holdon

„Amerika lusta fehér alakokat küld a Holdra. Ha ott fenn valami komoly munka lenne és dolgozni kellene, akkor valószínűleg egy niggerre esne a választásuk.”
(Joseph Hammend, a „Black Power” egyik vezetője)

Közel tíz évvel ezelőtt, 1961 május 5-én, az amerikaiak lelkesedése szinte határtalan volt. Végre sikerült egy embert a világűrbe juttatni. A tudósok szájaiban azonban kissé keserű volt, mert huszonhárom nappal előbb az orosz Gagarin már megkerülte a földet. Ez volt a kezdete az évezred versenyfutásának. „Mi leszünk az elsők a Holdon,” mondta a „Friendship-7” pilótája, amikor visszatért a földre 15 perces utjáról 186 kilométer magasságból. Ma, majdnem tíz évvel később ugyanaz az ember repült a Holdra, a 440,000 kilométer távolságban fekvő célra — azonban sok amerikai kérde: „Mi értelme van az egésznek?”

1961 óta az U.S.A. alaposan megváltozott. Egyenlő polgárjogokért küzdők, baloldali intellektuálisok, diákok és hippik, Women's Liberation, Black Panther és főleg a vietnami háború szétzúzta az amerikai álmot a fel-tarthatatlannul jó uton való haladásról. Minden illúziójukat elvesztették, hogy permanens, békés forradalommal megváltoztathatják a fennálló társadalmat.

Az Egyesült Államok első asztronautáján, akivel az amerikai világűr-meghódítási időszak elkezdődött és aki ma az „Apollo-14” parancsnoka, Alan B. Shepard fregattkapitányon, ez a tíz év semmit nem változtatott. Amikor megkérdezték, hogy mi a véleménye az amerikai nép közömbös magatartásáról az újabb Hold-utazással kapcsolatban, azt felelte: „Az amerikaiak már nem szenzációéhesek. Az természetes. A hold-repülés majdnem rutinná vált. Tudják, hogy a nemzet mire képes és erre, higgye el nekem, minden amerikai büszke. Az Apollo-14 nem népszerűtlen, csak nem szenzáció többé. Ez valami egészen más.”

Az Apollo-14 parancsnoka a modern világ prototípusa. „A rendet nem szeretni kell, rendet muszáj tartani, hogy minden tökéletesen funkcionáljon,” mondotta és „a jó vezetés a siker előfeltétele, az üzleti életben, a hadihajón, a családban és természetesen az űrrepülésben is. Ez azt jelenti, hogy a ránk bízott embereket meg kell óvnunk minden veszélytől, a pénzt amit kezelünk, hasznos-hajtó vállalkozásokba kell fektetni, és az anyagot a végsőig ki kell használni.” Ezeket tartotta magát egész életén keresztül a tengerész, a teszt-pilóta, a világűr-utazó, az

üzletember, az asztronauta-kiképző és családapa Alan Shephard.

Hogy szimpatikus-e Shephard? A NASA tizenegy csúcspozícióju tudósai, akik az űrkutatási terveket intézik, sohasem tudtak felmelegedni Shephard iránt. Mindig hidegen, sokszor mereven és szemtelenül viselkedett velük, amiből a tudósok arra következtettek, hogy valószínűleg alacsonyabbrendűségi érzése van az akadémiákkal szemben. Viszont asztronauta-társai, „remek bajtársnak” találták.

Hobbija a repülés — 4600 órát töltött a levegőben — és legkedvesebb sportja a vízisí. Kedvenc beszélgetési témája az emberi szervezet és a gépek teljesítménye közötti különbség.

Két dolog volt, ami állandóan bántotta, amikor a NASA hírlí adta, hogy Shephard lesz az Apollo-14 parancsnoka. Az amerikai újságírók sokat törtek a fejüket, vajjon mi lehet az oka, hogy éppen őt választották ki erre a feladatra. Egyesek szerint „ideált” kívántak adni az amerikai ifjúságnak ezzel az egyenes, tiszta, szókimondó katonatiszttal, mások szerint viszont, Shephard sikeresen vette igénybe összeköttetését, hogy álmát a hold-utazásról megvalósítsa.

Az Apollo-program igazgatója, Chester M. Lee nyugalmazott tengerészkapitány szerint azért esett rá a NASA választása, mert „az Apollo-repülésnél először is arra kell ügyelni, hogy a parancsnok tapasztalt pilóta legyen, aki veszélyes helyzetekben nem veszteti el a fejét és idejét. Erre a feladatra lámpával sem lehetett jobb embert találni, mint a nyugodt, kiegyensúlyozott, minden trükköt tökéletesen ismerő Alan Shephardot.”

Néhányan a NASA kebelében azt gondolták, hogy a jelenlegi szituációban sokkal okosabb lett volna egy fekete asztronautát kiképezni — parancsnoknak kinevezni, mint a WASP (White Anglo-Saxon Protestant) Shephardot. Ezzel természetesen még nem oldották volna meg azt a népszerűtlenséget, amely az újabb holdrepüléssel szemben mutatkozik. Valószínűleg más jelszavak jutottak volna eszébe néger rasszistáknak is, akik Cape Kennedy-n az Apollo asztronautáit „lusta, fehér csöcselék”-nek nevezték, „akiknek megengedték, hogy a holdra menjenek sétálni, azonban a visszahozott holdköveket feketéknek kell majd cipelni.”

Bármit is tesznek az Egyesült Államokban nem tudják megváltoztatni az emberekben azt az érzést, hogy az egész holdutazást, mely a dollárak milliárdjait nyelte el, csakis azért csinálják, hogy az oroszokkal szembeni versenyfutásban egy lépéssel előbbre jussanak.
Alex May

„Az ócskavas-darabokba is életet lehet varázsolni” — mondja Mose Guthier szobrász. Rámát-Gánban, a Jahotinsky utca 106 szám alatti telken kiállított alkotásai valóban mind csövekből, vas- és acéldarabokból vannak megalkotva. Az ugrszólóval permanens kiállítás most két aktuális alkotással bővült. Az egyik „A hallgatás zsidóságának jalkiáltása”, a másik „A leningrádi per”. — Fenti szobor „A leningrádi per”-t ábrázolja.

Tejkihordóból — milliomos

A Stampfer—Szalant család magyarországi leszámozottjának szédületes karrierje.

Írta: FUCHS ÁVRÁM

Evekkel ezelőtt, főmegállíjják idején gyakran hallottuk az új olék gunyoros megjegyzését, miszerint Izrael az „Igéret földje”. Nem a bibliai idézetre gondoltak ezek a magukat becsapva érző emberek, hanem a Szochnut és a kormányhivatalok tisztviselőire, akik állítólag, vagy valójában felelőtlen ígéretek tettek nekik. Sokan a panaszok között elhagyták az országot, jerridáztak, nem is annyira az „ígéret” miatt, inkább azért mert azt remélték, hogy az ő-s-uj hazában tálcán hozzák nekik a sikert.

— Izraelben lehetetlen boldogulni, — mondták azok, akik nem voltak hajlandók munkaszerszámtól kézbvenni, vagy a lakhelyüktől félóra utazásnyira munkát vállalni. Most azonban az amerikai és a kanadai „paradicsomban” látástól vakulásig dolgoznak és fél életüket a földalattin, meg a magasvasutakon töltik.

A petach-tikvai Groszmann Jicchák szédületes karrierje a legkésebb cáfolat ezekre a kifogásokra. Bizonyítja, hogy szorgalmas munkával, ötlettel és rátermettséggel, igenis lehet karriert csinálni Izraelben, sőt néhány év alatt valaki milliommossá is válhat, — kizárólag munkából.

Groszmann gazdasági sikere mögött nemcsak egy ember küzdelme húzódik meg, hanem valójában bezárult egy kör, amely 1878-ban Melábeszban, az akkori Petách Tikván kezdődött. A település alapítóinak egyike volt ugyanis Jehosua Stampfer, aki Guttman Áron nevű társával gyalgyszerrel indult el Komáromból a Szentföldre.

Ugyancsak az alapítók közé tartozott a litvániai származású, jeruzsálemi Szalant család is. A Stampfer és a Szalant családok egyik galúti leszámozottja, Groszmann Jicchák, aki őseihez hiven Petách Tikván telepedett le és a város busásan fizetett neki a nagypapa és a dedápa áldozatkészességért.

NEM VAGYOK MILLIOMOS! ...

Groszmann Jicchák tejkihordóként kezdte és néhány év leforgása alatt a kis „tejesemberből” nemcsak Petách Tikva, hanem az egész ország egyik legnagyobb építkezési vállalkozója lett, aki évente 10 millió fontot forgalmaz.

— Milyen érzés milliommosnak enni? — tettük fel a kérdést Groszmannnak. A közléstermetű, kissé zömök férfi indig-nálódva válaszolja:

— Nem vagyok milliomos, mert az évek folyamán semmit sem változtam. Ugyan az a Groszmann Jicchák maradtam, aki 1946-ban egy fürdőnadrágban érkezett meg Erec Jiszraélbe ...

— Miként lesz valakiből milliomos? — Munkával, munkával, sok munkával — válaszolja Groszmann, aki most Tu Bisvát napján ünnepelte 45-ik születésnapját.

Groszmann 1926-ban, Nagyecsedben született. Családja nem volt gazdag. Édesapja Groszmann Ávrám, Jánkon volt metsző, s hogy feleségét és hat gyermekét eltartsa, mindennel megpróbálkozott: volt szatócs, sőt házaló is.

KENYÉRGONDOK

A petneházai Groszmannok, közöttük Jicchák nagypapja, egy időben gazdálkodók is voltak és az élelnek, értelmes és ügyes kisfiu itt került először kapcsolatba a földdel, amely mint annyi sok más esetben, ezúttal sem lett hűtlen. Groszmann Ávrám, a szegény metsző, azonban minden megtett, hogy hat gyermekének a legjobb zsidó nevelést adja. Jicchákot a nyiregyházi jesivába küldte, ahol a „vitkai pap” tanítványa volt, majd a fíu Dunaszerdahelyen tanult.

Még nem volt 16 éves Groszmann Jicchák, amikor az édesapja meghalt és így egyik napról a másikra az ő vállára nehezedett a családfenntartás súlyos gondja. — Kénytelen volt otthagyni a jesivát, a tanulást, amit ma is fájál és „párnosze” után nézni. Minden munkát elvállalt, ügyeskedett, tatarstól-vakulásig dolgozott és bodog volt, amikor a néhány fillért, később pengőket, haazadta az édesanyjának.

Európa fölött beborult az ég: jöttek a deportálások. A Groszmann család Auschwitzbba került, ahonnan csak Jicchák jött haza. Előzőleg megjárta Mauthausent és Ebenseben szabadult fel.

A SZÁBRE NAGYAPA

Mint az akkori életbenmaradtok mind-egyike, Groszmann Jicchák is hazasiettet, annak reményében, hogy a világegés után hozzátartozói közül valakit otthon talál. Hiábavaló ut volt ez, mert a koncentrációs táborok hőhériái alapos munkát végeztek. A népes családból csak Jicchák maradt meg.

Groszmann nem volt cionista, azonban tisztában volt azzal, hogy nem élhet tovább családjá gyilkosai között. Eszébe jutott, hogy anyai nagypapja, reb. Áháron Szalant, Erec Jiszraélben született. Emlékezett a nagypapa által mesélt történetekre, a Szentföld szépségeire és varázására.

Otthagytta Magyarországot, Bergen Belsenbe utazott, ahonnan 1946-ban Olaszországba folytatta útját. 1946 nyarán a Kátrél, Jáfe máápl hajó fedélzetén, „illegális” oléként utnak indult a Szentföldre, ahol a Stampfer és a Szalant családok várták. A Kátrél Jáfe azonban soha nem kötött ki Erec Jiszraélben, mert az angolok elfogták és Groszmann sokszáz olé-társával együtt Ciprusra deportálták. Csak hónapokkal később, decemberben lépett először az Atyák Földjére.

SZALANT ÁRON MENEKÜLÉSE

A „szábre” nagypapának is rendkívül érdekes története van Reb Szalant Áron édesanyja, Groszmann Jicchák anyai dédnagyanyja Stampfer lány volt, a Petách Tikvát alapító Jehosua Stampfer testvére. Amikor a dühöngő mocsárláz sorra szedte áldozatait Melábeszban (Petách Tikva), a szülők ő betegeskedő kis Áront Európába küldték gyógyulni és tanulni.

Jehuda Grünwald rabbihoz, az akkori „szatmári rebéhez” került és elődjehez hasonlóan, ebben a légkörben szivta magába a vallásos zsidó szellemet.

Amikor a kis Áronnak haza kellett volna térni, megtudta, hogy a szülők meghaltak. Ezekután természetes volt, hogy Grünwald rabbi, a szatmári rebe „udvarában” maradt és a rebe a saját fiaként kezelte. Az első zsidótörvények életbelépésével, —

1938-ban, — egyidejűleg megkezdődött a magyarországi boszorkány-vadászat. A Keokh hőhérlégei „idegen állampolgárságú” zsidók után kutattak és ekkor kiderült, hogy a Petneházán gazdálkodó Szalant Áháron idegen állampolgár: Erec-jiszraéli. Szalant Áron csomagolt és hazatért. Mint palesztinai állampolgárnak, nem volt szüksége certifikátra, az angolok minden további nélkül hazaengedték.

A „TEJKIRÁLY” KARRIERE

De térjünk vissza Groszmannhoz. Alijázása után Bné Brákbán lakott, ahol félétén át mindenféle fizikai munkát elvállalt, hogy eltartsa magát. Mindössze husz éves volt, amikor Petách Tikvára költözött, két tehenet vásárolt és egy ócska triciklin megkezdte a tejárutást, először a barátok és az ismerősök körében. Később „bővített” Groszmann: szamarat és korét szerzett és azon hordta ki a tejet.

Napi 16-18 órát dolgozott, s állandóan bővítette tejkihordói „impériumát”.

Mindössze 27 éves volt, amikor már főelosztóként uralta a Petách Tikva és Telmár „nyugdijba került” a szamaras korét, mert teherautókon vitték a tejet. Ebben az Aviv közötti tejeslozásti körzeteket. Ekkor időben Groszmann szerényen „a tejkirály” címmel titulálták.

Esőben, sárban, tűző napsütésben járta a lakónegyedeket, az utcákat és házakat Grosz-

A GAZDA SZEME

HIZLALJA

A JOSZÁGOT

(balról-jobbra)

Groszmanné,

Groszmann

és munkásai

mann, aki az egyik napon, „két forduló” között, feltette magának a kérdést: mi lenne, ha nem a tejet hordanám ki a lakásokba, hanem a házakat építeném ...

Ekkor már házasságban volt Groszmann, akinek az is eszébe jutott, hogy az odaadó családayaként otthonülő feleségének a tervével kapcsolatos, jól használható szakmája van: tervező-építész.

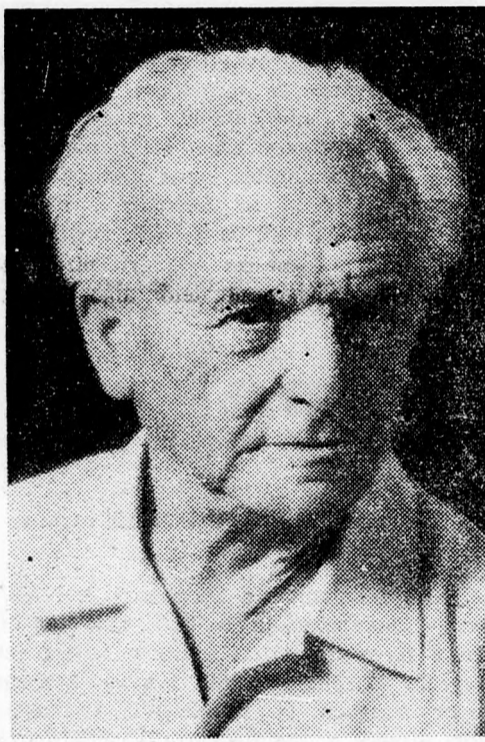
„ESET CHAJIL”

Groszmanné, a hajdunási születésű Herbst Olga-Peszja, aki szintén végigjárta a magyarországi zsidók kálváriáját, felszabadulás után a pockingi lágerben tanulta ki az építészeti és tervezési szakmát.

Groszmannék 1952-ben házassodtak össze

A ROMÁNIAI JIDDIS IRODALOM TÖRTÉNELMI UTJA

— Nathan Mark könyvének megjelenése alkalmából —

Történelmi mű, amely a romániai judis irodalmat ismerteti, keletkezéséről a legújabb időkig. Mégis, az emlékkönyv jellegű viseli és kegyeletes szívet, meghatódottan lapozgatunk bele. A szerző, Nathan Mark neve mellett zárójelben feltüntetett: Avi Ábir-Cion. A megemlékezés Ábir Marknak, a szerző fiának szól, aki a negyvenes évek végén, az ötvenes évek elején (a Hásmór Hácáir keretében) a romániai cionista ifjusági mozgalom lelke és motorja volt. Letartóztatták, a Duna-deltához cipelték kényszermunkára. Ottani hőies magatartásáról legendák keringenek. Sok év után kiszabadult, de a börtön és az embertelen életkörülmények aláásták egészségét. Nem adta meg neki, hogy meglassa álmai országát, 26 éves korában meghalt.

Az Ábir szó héberül lovagot jelent, s Ábir Márk valóban Cion lovagja volt. A bána-tos apa ilyen formában állít neki emléket.

Az első jiddis nyelvű kiadvány 1855-ből való. „Korot Háitím” a címe, hetilap, amely Jasiban jelent meg. Az újság nehézségekkel küzd és megszűnik. Újabb kísérletek történnék, de egyiknek sem sikerült gyökeret eresztieni. A romániai zsidóság (ebben a fázisban csak az Okirályságról van szó) még nem érett a rendszeres újságlvasásra.

Nathan Mark kronológikus sorrendben tünteti fel a jiddis nyelvű lapokat, pamfleket, könyveket. De nem elégszik meg a száraz bibliográfiai adatokkal: értékeltelet is mond, úgyhogy az olvasó képet alkothat magának az egyes művek irodalmi értékéről, valamint arról a társadalmi és politikai szerepről, amelyet egyes lapok a maguk idejében betöltöttek.

Zsidó vonatkozásban az akkori Romániában középkori állapotok uralkodtak. Olyan tehetséges fiatal emberek, mint Gaster és Schechter (később világhírű tudósok) kénytelenek a vándorbotot kézbe venni, mert hazájukban elzárják előlük az érvényesülés lehetőségét. Zsidó származása miatt a legnagyobb drámairól, Ronetti Romantól is megtagadják az állampolgárságot. A ro-

mániai zsidókat papírfurma szerint is csak 1919-ben egyenjogusítják, ugyanakkor helyezik hatályon kívül a „more judaico” néven ismert megalázó, középkori zsidó esküt.

Az elnyomatás ellenére (vagy talán éppen azért!) a romániai zsidók hűségesekek népi nyelvűkhöz, a jiddishez. Az ő körükben született meg a zsidó színház és a múlt század 80-as éveiben igen népszerű körükben a Chibát Cion mozgalom. Romániai olék fektetik le Zichron Jákov, Ros Piná, és a többi kolóniák alapjait. Herzl fellépése után pedig tért hódít a politikai cionizmus és ennek hatása mind a mai napig érezhető.

Az első világháború után közös állami keretbe jut négy országrés zsidósága: Okirályság, Bessarábia, Bukovina és Erdély. Attól kezdve, hogy a szerző a huszas évekhez nyúl, csupa ismerős névvel, régi barátokkal találkozunk. Itt van Eliezer Steinhárg, a mesemondó, a fabulák utólrérhetetlen mestere és Czik Manger, a szabónas-ból lett költőfejedelm, aki élete alkonyán Izraelben telepedett le. Itt van Dr. Slomo Bickel, a ragyogó esztéta és irodalomkritikus és Zelig Bardicsever, a költő és zeneszerző, akinek dalai a tilinkóra és a doin-arák édes izére emlékeztetnek. S a máramarosiak közül: Holder József, a költő és műfordító, Herzl Apsán, az elbeszélő J. D. Izrael, a fiatal és energikus lapszerkesztő, aki „Aufgang” címmel irodalmi folyóiratot indított Máramaroszigeten és néhány évre — világvizonylatban is — jiddis irodalmi központtá varázsolta szülővárosát.

Nathan Mark könyvének szomorú tanulsága is van: noha 22 évig egy országban, az ugynevezett Nagy-Romániában éltünk, az erdélyi zsidóság mindvégig „terra incognita” maradt, úgy a regáti, mint a besszarábiai és bukovinai zsidóság számára. Al-lításunk igazolására csak két példát emlí-tünk:

Könyve 66-ik oldalán Nathan Mark megemlíti Mose Smuel Glasner egykori kolozsvári főrabbi vitáit, amely 1920-ban jelent meg. Címe: „Der Zionismus und seine Nebenerscheinungen im Licht der Religion”. (Mellesleg: ez a 32 oldalas kis pamflet, amely a cionista vitairódalom értékes dokumentuma, később Naftali Ben-Menáchem fordításában héberül is megjelent.) A bibliográfiai bejegyzéshez Mark a következő megjegyzést fűzi:

„A fanatikus erdélyi rabbi szívesebben használja a héber betűt a német, mint a zsidó nyelv számára. Mellesleg, német nyelvezete is zagyva.”

Csak mosolyogni lehet azon, hogy akad valaki, aki Ráv Mose Smuel Glasnert fanatikusnak akarja kikéiltani. Azt a Glasnert rabbit, aki az 1918-as zászlóbotás után egész erkölcsi súlyával a cionista mozgalom mögé állt, és magas kora ellenére még attól sem riadt vissza, hogy állásfoglalásával kollégái, az ortodox rabbikar haragját váltja ki. Glasner rabbi nem törődött a gáncoskodókkal, a rágalmozókkal, hanem hihetetlen bátorsággal ment a meggyőződése útján.

Ez a megjegyzés csak azt bizonyítja, hogy az Okirályságban nem ismerték a magyar

ortodoxiát és nem tudták arról, hogy hivatalos nyelve a jiddis-deutsch, vagyis a héber betűkkel írott német-zsidó nyelv. Ezen a nyelven gazdag irodalom született meg, s ugyancsak ezen a nyelven jelent meg évtizedekig a magyar ortodoxia napilapja, amelynek „Allgemeine Jüdische Zeitung” volt a címe és Groszberg Lipót a szerkesztője.

A másik példa az erdélyi jiddis sajtóval kapcsolatos. A harmincas években a szatmári rabbi-szék körüli háboruszkodás tartotta izgalomban az erdélyi zsidóságot. Ez a „máchlajke”, amely a Teitelbaum-párt győzelmével végződött, sok millió leibe került és kihatásában messzire túlterjedt a szatmári határon. Minthogy a meglévő (zsidó és nem-zsidó) sajtó nem elégítette ki a küzdő feleket, külön-külön jiddis nyelvű hetilapot indítottak. Ezek az újságok évekig jelentek meg, és ortodox körökben Erdély-szerte olvasták azokat. Ezek a lapok folytatták megjelenésüket azután is, hogy 1934-ben — hatóságai beavatkozás eredményeképpen — Reb Jajlis Teitelbaum elfoglalta a szatmári rabbi-székét. A Teitelbaum-párt lapja „Orthodoxische Zeitung” címmel Szatmáron jelent meg, míg az ellentábor lapja („Transylvanien Jüdische Zeitung”) noha Szatmáron ké-szült és onnan expedálták, papírfurma szerint Nagysomkúton jelent meg, mert a szerkesztője ott lakott.

A nagysomkúti lap szerkesztője, bizonyos Smuel Cvi Weisz, chaszid zsidó és a szpon-loncai rebe föltétlen híve, kiváló talmud-tudós híreben állott. A segédszerkesztő feladatát Jehuda Nachsoni (Rézműves) látta el, aki a vézskorszak után alijázott és ma a Säärim című napilap főszerkesztője.

Smuel Cvi Weisz, aki Auschwitzbban halt mártírhálát, több halachikus mű szerzője. A hitközségi viták ügyében specializálta magát és ahol sakter, rabbi, mikve, önálló imageyület, vagy hasonló ügyben háborusko-dás tört ki, őt hívták meg választott bírónak. Lapja is a hitközségi háborusko-dások szakközlönyve volt.

Könyvében (103-ik oldal) Nathan Mark megemlíti a két hetilapot, de információi fogyatékosak: még a szerkesztők nevét sem tünteti fel. A Weisz-féle laphoz pedig gu-nyos megjegyzést fűz: „Nyelvezete — ósdi, némétes zsargon”.

Az említett hibák ellenére Nathan Mark jiddis nyelvű könyve hézagpótló mű, amely kimerítő és megbízható képet ad a romániai jiddis sajtó és irodalom történelmi út-járól, fejlődéséről és eredményeiről. A könyv szép és gondos kiállításban Haifán jelent meg. Megrendelhető a kiadónál, címe: „Há-levánon, Haifa, POB 8008”.

(sch. d.)

HIRDETESEK ÉS ELOFIZETESEK FELVÉSZ 47 UJ KELET natanjal megbízottja, Mittelman, Gottlieb, Säär Hagáz utca 14. Jeva 3. övezetnél

és attól kezdve a szorgalmas munka mellett, csaknem askéta életmódot folytatva, gyűjtötték a pénzt. Mint okos emberek, nem hagyták a fontokat a bankban heverni, hanem telkekbe fektették. Kizárólag Petách Tikván.

Pénzre tették a „tejkirályságot”, s az ösz-szeggel betársultak egy építkezési vállalko-zóhoz. Alig egy évvel később, 1963-ban, önállósították magukat és a férj meg a feleség társas-viszonyban megalapította Gán építkezési vállalatot, mely az elmúlt hét év alatt 50 házat épített Petách Tikván.

— Hígye el — mondja Groszmann — olyan neveléses öszszeggel kezdjük, hogy ha megmondanám, akkor ma mindenki ki-nevetne, de legalább is azt gondolná, hogy hazudok.

A házaspár az esti órákban a várost jár-ta, s látni lehetett őket, amint az épülő házakban forgolódnak. — Igyekezünk a má-sok tudásából és melléfogásából tanulni, — magyarázza tágas petách-tikvai irodájában a hatalmas íróasztal mögött ülő kápelis Groszmann.

A TISZTESSEGES MUNKA

KAMATJA

Az első házat a Náchlát Cvi utca 9 szám alatt építette fel a Groszmann házaspár. Az első három lakásvásárló azon családok közül került ki, akik annak ide-jén Groszmanntól vásárolták a tejet. Biza-lommal viseltettek munkája iránt, mert nem felejtették el, hogy a rosszlelkű cína-évek-ben, amikor a tejből készült tej gyorsan megsavanyodott, gyakran megtörtént, hogy Groszmann az éjszakai órákban kopogtatott be fél liter tejjel az olyan családokhoz, ahol csecsemő volt, mondván, hogy nem le-het az apróságokat tej nélkül hagyni ...

ÜZLET ÉS ESZTÉTIKA

Groszmannék gazdasági sikereinek azon-ban objektív tényezői is vannak. Ők vol-tak azok, akik az építkezési magas stan-dardot bevezették. Minden épület homlokza-tát és a bejárati oszlopokat sznes mozaik-kal díszítik, a lépcsőházi bejárat padlóját pedig linoleummal vonják be. Minden házat kerttel vesznek körül, s ahol erre nincs mód, ott ügyes építkezési eljárással gondoskodnak a „zöld környezetéről”.

Minden házban kis játszótérrel építettek az ottlakó gyerekek számára s padot állí-tottak fel, ahol az unokákra vigyázó nagy-mama közben kötogethet.

A „Gán” által épített házakban láttuk először a náluk standardnak számító szol-gáltatást: a szemeset tartályokat csempés-falu földszinti szobában helyezik el, ahol porcelánból készült szemetestartály öblít vel ... és szappan a takarítómunkások szá-mára.

— Hígye el, nem is annyira a pénzért dolgozunk, mint inkább a munkáért. Bol-landjai vagyunk a munkának — magya-rázza Groszmann, aki minden problémát a-laposan átbészél a feleségével, nem az iro-dásban, hanem otthonában is, gyakran az ebédőasztal mellett.

A MUNKATÁRSÁK

Ez az Izraelben szokatlan, felelősségudat-tal párosult munkaszerepet „megfertőzte” Groszmannék alkalmazottait is, akiknek mint egy 90 százaléka magyarul beszél. Erről a „fertőzőről” meggyőződünk, amikor a tor-dái származású Finkelstein Mose, a cég egyik legrégebb alkalmazottja, az építke-zési vállalkozóból lett munkavezető, aki ben-nünket az építkezési munkáknál kalauzolt, — csak úgy mellékesen elmondotta, hogy tartalékos katonai szolgálaton van és a „szá-bad óráimban ugrottam be néhány fonto-sabb ügy elintézésébe miatt”.

Bár a munkaidő fél kettőkor lejárt, az erdélyi származású Singer Alex titkár, aki az egyik nagy bank főtisztviselői tisztség-ből került Groszmannhoz, még valami szer-ződésen matatott, s csak fél három körül került haza ...

Groszmannéknak öt gyerekük van. — a legidősebb 16, a legkisebb pedig 5 éves, akik a jelek szerint, folytatják a családi hagyományt. Az egyikből építész lesz, a másikból tervező, a harmadik vállalatve-zést fog tanulni és a másik két fíu szá-mára bizonyára akad majd valamilyen szak-munka a Groszmann család vállalatánál.

Igy néz ki egy izraeli „self made man” milliomos, aki kereken elutasítja a „millio-mos” jelzőt, mert „pontosan az az ember maradtam, aki annakidején fillérekért gú-n-cól Magyarországra” ...

JERUZSÁLEM EGYSÉGES MARAD

— A jeruzsálemi építési tervek nem változtatnak a főváros státusán. — Lehet gyorsan és mégis szépen építeni. — Véleményem szerint egyébként újra felül kell vizsgálni a jeruzsálemi építési terveket. —

— Miniszter ur, miért most robbant ki a jeruzsálemi építési válság?

— Könnyű erről most beszélni, mert a két nappal korábban tett nyilatkozatomra már az amerikai külügyminisztérium is reagált. Ez nem tesz különösebben izgatottá, de nem gondolom, hogy nekünk elő kell idéznünk az amerikai külügyminisztérium megnyilatkozását ilyen és ehhez hasonló ügyekben. Először azt hittem, hogy a probléma megoldható vita nélkül is, de ebben bizony tévedtem. Véleményem szerint jobb, ha őszintén feltárjuk és tisztázzuk a problémákat.

— Mi a konkrét válasza az amerikai külügyminisztérium aggodalmára?

— Mint a kormány tagja és mint izraeli polgár, csak azt mondhatom az amerikai külügyminisztérium nyilatkozatára válaszul, hogy Jeruzsálem többé nem lesz kettősített város. Izrael fővárosának a történelmi jól ismerjük 3000 évre visszamenőleg. Volt ebben a történelemben felfelé mutató korszak és volt süllyedés is. Ez a város megélt Dávidot, Nebukadnézart, Ezrát, Nechemját, Rómát, Bizáncot, az arabokat, a kereszteteket — de nem volt kettősített város. És nem is lesz! Abban az értelemben sem, hogy véleményünk szerint, nem lehet egymástól elkülönítve tárgyalni a keleti és a nyugati részeiről.

— Miniszter ur szerint, mi van az amerikai állásfoglalás hátterében?

— Ezt nem tudom.

— Figyelembe vette esetleges nemzetközi megnyilatkozás lehetőségét?

— Gondoltam, hogy lesz bizonyos fokú nemzetközi visszhang.

— Véleménye szerint az ügy befejeződött?

AZ ÉPÍTKEZÉSI KERETEKROL LEHET VITATKOZNI

— Ami a jeruzsálemi építési terveket illeti, nem olyan fontos, hogy vége van-e már a vitának. A vita nem ártalmas. Arról, hogy Jeruzsálem — a teljes Jeruzsálem — Izrael fővárosa marad-e, már nincs vita közöttünk és az arabok, illetve közöttünk és nagyon tisztelt külföldi barátaink között. Az építkezési terv tényleg bizonyos problémákat vet fel.

— Az építkezési tervek módosítják-e Jeruzsálem státusát?

— Véleményem szerint nem. Építettünk néhány negyedet, megszerveztük, hogy a falakon belül is éljenek zsidók, bizonyos intézményeket áthelyeztünk az Óvárosba — s

Irta: RAFÁEL BÁSAN

ez a folyamat folytatódik. Ez szerintem nem vezet status-változáshoz. A vita egyébként három részből áll. Az egyik felében urbanisztikai — tehát várostudományi —

szakemberek szempontjai ütköznek meg. A másik részben azok vitatkoznak, akiknek a város lakosság-összetétele a gondjuk, — évtizedes távlatok szerint. Végül egyesek a sikunügyi minisztériumot támadják, illetve az építési terv jó alkalom számukra, hogy támadják a minisztériumot.

— Ebben a harmadik pontban mire, vagy kire célozt miniszter ur?

— Azokra, akik minden olyan támadásnak hitelt adnak, amely a sikunügyi minisztérium ellen megjelenik a sajtó hasábjain.

— Ön néhány alkalommal megnyilatkozott ebben az ügyben az utóbbi napokban, s mindig külön hangsúlyozta, hogy a kormányt képviseli ebben a vitában. Miért?

— Szerintem minden miniszter a kormány álláspontját képviseli. A kormány elfogadhat egyik, vagy másik miniszter álláspontjával ellentétes javaslatot is. Egy-egy minisztérium ügyrendjét a kormány tagjai megvitathatják, s a politika legfőbb vonalait kormány szinten alakulnak ki minden minisztérium tekintetében. Csak a miniszterelnök jelentheti ki, hogy ez, vagy az a miniszter nem a kormány nevében tett meg ilyen, vagy olyan kijelentést. Ugye tudja, kire célozt? Valaki nyilván kijelentette, hogy a kormány határoz, nem a sikunügyi miniszter. Erre vonatkoztatva jelentettem ki, hogy én a kormány álláspontját képviselem.

— Ez azt jelenti, hogy ön lemond mi-

niszter ur, ha a kormány nem fogadja el az álláspontját?

VEGREHAJTOM A KORMÁNY HATÁROZATAT

— Én azt hiszem, hogy a jeruzsálemi építési tervek ügyében a kormány álláspontját képviselem — legalább olyan mértékben, mint minden más ügyben. Ha a kormány módosítja az álláspontját, tartani fogom magam az új határozathoz.

— Miért húzott újat miniszter ur az építész-mérnökökkel?

— Mert más nyelven beszéltek velem és megint más nyelven Jeruzsálem polgármesterével. Az építész-mérnök olyan, mint az orvos. Meg kell bízni benne, különben lehetetlen a munka. Kénytelen voltam felmondani nekik.

— Miért nem fordult a mérnök szakszervezet etikai tanácsához?

— Mert a tanáccsal együtt, vagy a tanács nélkül — nem bízom bennük.

— Találkozt az építész-mérnökökkel?

— Igen. Elmondtam nekik, hogy a problémát a minisztériumon belül kellett volna megoldani. Van a tárcának főmérnöke. — Van sikunügyi államtitkár. És hozzáam is fordulhattak volna. Én külföldön voltam, de rövidesen hazatértem. Ok nem vártak rám, hanem Jeruzsálem polgármesteréhez fordultak. Ezek után megkerdeztem tőlük: — Uraim, minek néztem most önöket?

— Mit feleltek?

— Ezt mondták: Tévdtünk.

— Mit válaszolt ön?

— A beismerést nem tekintetem megbánásnak.

— Mi az ellentét ön és Teddy Kollek, a jeruzsálemi polgármester között?

AMIG ITHON VOLTAM, NEM VOLT ELLENTÉT...

— Eddig nem volt közöttünk semmi ellentét. Az utóbbi hónapokban nem tettünk egyetlen lépést sem Jeruzsálemben egymás nélkül. Az ellentétek, úgy látszik, akkor robbantak ki, amikor három hétig külföldön tartózkodtam. A polgármester mondja meg, miért volt ez így. Én még ma is remélem, hogy megtaláljuk a közös nyelvet. Harminc éves barátság van közöttünk és családjaink között. Azt remélem, ez a barátság ezután is fennmarad.

— A közvélemény így látja az ellentétet: Teddy Kollek nem akarja megváltoztatni Jeruzsálem jellegét, viszont a sikunügyi minisztériumot csak az érdekli, hogy minél gyorsabban haladjon az építkezés. Így van ez?

— Ezt a lehetőséget nem vagyok hajlandó elfogadni. Lehet építeni gyorsan és szépen.

— Mi az ön véleménye a jeruzsálemi építési tervekről?

— É nem foglalkoztam eddig az építési terv részleteivel. Két kérdés foglalkoztatott. Az, hogy a következő években hány olét kap Jeruzsálem, s másrészt láttam a „Rámot”-negyed terveit.

— Miért éppen a Rámot-negyed terveit látta miniszter ur?

— Mert az eredeti terv szerint ezt a környeket csak 1985 után építették volna föl, s most azt határozta a kormány, hogy a zonnal hozzá kell fogni a felépítéséhez.

— Nem gondolja, hogy az építkezés által tönkreteszik Jeruzsálem városképét?

— Ez műszaki kérdés. Egyes építészek szerint nincs ilyen veszély.

— Miniszter ur nem tartja szükségesnek, hogy ismét vizsgálják felül a jeruzsálemi építési terveket?

— De igen, ezt szükségesnek tartom.

— Mi a helyzet az arabok, illetve az egyházak földjeivel az építkezési tervek szempontjából?

MEGFELELO ARAT FIZETUNK

— Egyetlen arab földjét sem sajátítjuk ki építkezési célra. Ezt mondhatom az egyházak tulajdonában lévő földekre is. Ha egy-egy föld-darabjuk belesik a tervek által megjelölt területbe, megvesszük tőlük a földet, s megfelelő árat fizetünk minden cunánnyival telekért.

— Önre hatással volt miniszter ur Ben Gurion kritikája, aki szerint nem tesz eleget a kormány Jeruzsálem benépesítése érdekében?

— Engem főleg a tények befolyásoltak. A tények pedig azt mondták, hogy Jeruzsálemben jelenleg lakáshiány van. Az olék most szívesen mennek Jeruzsálembé lakni. Az volt rám hatással, hogy megtudtam: Fátal párok elhagyják Jeruzsálemet, mert Tel-Avivban és Haifán könnyebb ma lakáshoz jutni.

— Mit tesznek a fiatal párok érdekében? Országos tervet dolgoztunk ki és lakáshoz segítünk 6000 fiatal párt. Néhány hét alatt 11.000 fiatal pár iratkozott fel.

— Mi lesz a további öt ezer párral?

— Az ó problémájukkal is foglalkozunk. De várni kénytelenek, mert egyszerre csak az első 6000 pár lakásproblémáját tudjuk megoldani.

— Mi a helyzet a lakóvédelmi törvény-nyel?

SZEGENY HAZIURAK ÉS LAKOK

— A javaslat módosításait most tanul-

Az írógép nem kopog

— ZOLTAN DEZSÓ SLOSIMJARA —

Már harminc napja...

A házat, amelyben lakunk, sokszor verte fel írógépének géppuska-ropogásához hasonló zaja. A lakók már régen megszokták és tudták, hogy Zoltán Dezsó ontja a sorokat. Olyan természetes zörejek voltak, úgy hozzátartoztak a házhoz, mint a szomszéd lakó szőnyegporolása, az első-emelti zenész hegedűjének hangja, vagy a harmadik emeleti gyerek megismétlődő, elnyújtott „Imáá” kiáltása. Az volt a megnyugtató, amikor az írógép kattogott...

Az utóbbi esztendő során sajnos, sokszor hallgató az írógép. Azóta, amióta Zoltán Dezsót a gyilkos kór küzdelemre kényszerítette. Majdnem négy éve folyt ez az ádáz élet-halál harc és Zoltán Dezsó, mármár ugylátszott, megbirkózik az orvul rá-törő ellenséggel. A küzdelemben visszavonulásra kényszerített láthatatlan azonban csak erőt gyűjtött az újabb, még súlyosabb támadásra. És a „tűszünetben” történt, hogy Zoltán Dezsó ismét megjelenhetett kedvenc eszpresszójában, hogy este-vel reggel serény munkájáról árukkodott az írógép kopogása.

Nagyon, de nagyon régen, gyermekkoromban, legelőször életemben úgy találkoztam a halállal, hogy családom egy jóbarátja, egy vidéki újság éjjeli szerkesztője, hirtelen meghalt. Még 40 éves is alig volt, azt mondták róla, hogy „elvitte a szíve, mert mértéktelenül élt. A cigarettát ki sem került a szájából”. A temetésén, egyik kollega hatásos beszédét számonkérő hangon azzal kezdte: „Koporsó, beszédem van veled...” Visszaperelte tőle a fiatal szerkesztő orvul elrabolt életét. Mi, Zoltán Dezsó temetésén hiába néztünk szemrehányóan az egyszerű táltúra, fátard testének utolsó kőntőseire. Nem perelhetünk senkivel emiatt az értelmetlenség miatt.

Zoltán Dezsót is a szíve vitte el, pedig nem élt mértéklenül, mint annak idején az a vidéki szerkesztő. A cigarettát már régesrég abbahagyta, amikor még nyoma sem volt betegségének. Szerettei körében, akik feltű gondolat övák, az utóbbi évtizedben kiegyensúlyozott élete volt. De nem tudhatta, hogy ami ezt megelőzte, titokban alálta szervezetét, azonkívül a vészkorszak minden megpróbáltatása kijutott számára, a munkaszolgálat, a megsemmisítő táborok, a kedves hozzátartozók elvesztése. Ez is súlyos nyomot hagyott benne és megásta korai sírját. Azokkal a régmúlt borzalmas

—————
mányaosza a Kneszet jogügyi bizottsága. —
Remélem, hamarosan tető alá hozzuk a törvényt.

— A háztulajdonosok nagyon panaszkodnak, miniszter ur.

— Sok háztulajdonos joggal panaszkodik. En azonban szegény főbérletet is ismerek, nem csak szerencsétlen háztulajdonosokat.

— Hány év alatt oldja meg miniszter ur szerint a tárca az ország összes sikun-problémáit?

— Az évi költségvetésünk most 850 millió font, ebből gazdálkodik a sikunügyi tárca. Az összes probléma — olék, fiatal párok, sokgyermekes családok — lakáskérdésének megoldásához milliárdokra van szükség. Nos, ha meglenének a milliárdok, ezen kívül építmunkásokra is szükség van, s időre. Sok időre. Öt éven belül nem lehet megoldani valamennyi sikun-problémánkat. De egy részük megoldható, s mi folyamatosan haladunk előre.

— Hány izraeli család él jelenleg má-
ábarában, tehát ideiglenes jellegű faházban?

— Pontosan megmondom: 331 család, — összesen 1261 lélek. El tudnánk helyezni ezeket a családokat kőházakban, de nem hajlandók elhagyni a máábarát.

— A nagy álljék idején, hány család lakott máábarában?

— Mintegy 120 ezer család.

évekkel pedig nincs mit perlekednünk.

És betegségének időszaka alatt, szomszédai nem sokat kérdeztek. Amikor tartósan hallgató az írógép, becsengettek halkan, félve, vajon mi van? Szükség van-e valamire, talán csak nem dőlt megint ágyának Zoltán Dezsó? Az írógép kattogása viszont minden kérdést feleslegessé tett.

Az Új Kelet szerkesztői asztalán óraműpontossággal megjelentek kéziratai: a filmoldal, a közgazdasági oldal, a filmlevél, a viccoldal... Lassan, tempósan, ahogyan orvosai engedélyezték, sétált el egy-egy moziba, hogy a filmlevél pétéken reggel ott legyen olvasói asztalán. Vitézett a filmszekkel, filmszínészekkel, csak úgy, mint a barátaival. Mi már régen csendesen visszahúzódtunk a viták elől betegsége éveiben. Nem akartunk ellentmondani, hogy ne igazassuk fel. Sokszor azután ó maga tért vissza egy-egy beszélgetésre és helyesbítette önmagát.

Minden apró-cseprő ügyből szívügyet csinált. Az ó beteg szívét tulságosan is foglalkoztatta semmiségekkel. Hányszor mondtuk: „Dezsó, rendben van, igazad van, de ezért ne igazad magad...”

Minden orvosi előírást szigorúan betartott, csak ezt az egyetlen egyet nem: minden probléma igazgatta, ami a világon történt, az országban, a közvetlen közelében. Mindent hévvel és átléssel tett magáévá. A küzdelem szünetében, de még az utolsó napokban sem hihette senki, hogy Dezsót kétvállra fekteti a kór. Amikor tranzistorral a szívében hazajött Jeruzsálemből, elmesélte, hogy csaknem meghalt a kőházban.

— Ha nem vagyok a Hadasszárban — mondta —, most már nem üsz itt velem. Az orvosok, ahányan csak voltak, úgy vettek körül, hogy az szinte hihetetlen. És ami a legérdekesebb, mindenről tudtam. Láttam, hogy meghaltam. A tévé képernyőjén láttam — bizonygatta.

Azután elhallgató, hosszan maga elé nézett: „Ezeket még meg kell írnom...” — mondtotta —, nagy élmény volt, láttam a halálomat...”

Nem is volt kétséges előttem, hogy meg fogja írni. Apró kis köhécselése zavarták a beszédében, sápadt volt az arca és mert a vett magához táplálékot, hihetetlenül gyenge volt. De élt és azt hittük, hogy a harcban ezt a kritikus szakaszt is ő nyeri meg. Nem tudtunk arról, hogy orvosai már bedobták a küzdőterre a megadást jelentő fehér törülközőt. Már csak egyesegyedül rajta mulott a harc kimenetele.

— És egy szombat este, fél nyolckor ó is feladta a küzdelmet.

A szerkesztőségben, ahová régen nem járt már be, sokszor emlegettük: „Dezsó ezt mondta, Dezsó így mondta”, Most nevé mellett odakerült a „szegény” jelző: „Szegény Dezsó ezt mondta...” De vajon ó a szegény, vagy a hozzátartozói, akiket itthagyt?

Az írógép pedig most már nem kopog. Akár a fáradt szíve — örökre elhallgatót.
Bérczi György

SIRALYOK A KINERET FELETT

A Kineret beszennyeződése miatt veszély fenyegeti a tó növény- és állatvilágát. Ez alól a sirályok sem kivételek, mert azokkal a halakkal táplálkoznak, amelyeknek húsbán nagymennyiségű szennyező és mérgező anyag koncentrációdott.

Bizonyos vegyianyagoknak, köztük a DDT-nek tulajdonsága az, hogy csak hosszú idő után bomlik fel. Ez az anyag (és a hozzá hasonló) a tó vizébe kerülnek, onnan a moszatok testébe, amelyek a halak táplálékául szolgálnak.

Skin Dew

Az első szépségápolás a nedvességtartalom fokozására és a bőr védelmére, a kellő időben.

Már most, amikor még fiatal, Arcbőre úgy feléled, mint a szomszias virág, amely a reggeli Helena Rubinstein SKIN DEW készítményére, amely nedvességtartó bőrpoló.

SKIN DEW tápláló tejkivonatok is tartalmaz, amelyek a kikészítés előtt óvják a bőrt és megakadályozzák az időelötti ráncfolyadékok tegyen arcára. képződést.

SKIN DEW EMULSION készítmény kikészítési alapként, amely egész nap szolgálja a bőr védelmét.

A kikészítés természetes és tökéletes és a táplált és nedvességgel átitatott bőr egész nap és mindennap üde lesz.

Kezdje el már ma az arcápolást a SKIN DEW készítménnyel — az idő lassabban fog telni az ön számára.

Skin Dew Helena Rubinstein

Kozmetikai tanácsadás — díjmentesen a Helena Rubinstein utmutatási központban, Tel-Aviv, K.K.L. 94., hétfőn és szerdán d. u. 3.30—6.00-ig, továbbá telefon-tanácsadás minden kedden d. u. 3.00—6.00 óráig, telefon (03)-231641. A Helena Rubinstein Jofi-Phon szolgálata rendelkezésére áll.

Miért antiszemita a kommunizmus?

(Gondolatok a leningrádi perekkel kapcsolatban)

II.

Előző cikkemben azt az állítást tettem és bizonyítani igyekeztem, hogy nemcsak a moszkvai pártközpont vezetői, hanem maga az egész kommunista mozgalom és ideológia is antiszemita.

Ugy gondolom, hogy a sztálini idők intellektuális és pártvezetői zsidóinak kiirtása, a jiddis-kultúra zsidóvá megsemmisítése, a Chruscsov-korszak sorozatos pererei a „gazdasági bűnöző” zsidók ellen, a magyar, csehszlovák és a lengyel pártok zsidóellenes és a leningrádi perek után, nem szükséges még tovább bizonygatnom, hogy a Szovjetunió kommunista pártja és az alárendelt kelet-európai kommunista pártok, — hogy úgy mondjam, — hivatalból zsidóellenesek.

Nyugaton a különböző maoista és castroista csoportok — sajnos — elég sok fiatal zsidó tagja van. Ezek a fiatal emberek maguk is elismerik, hogy a szovjet-kommunizmus antiszemita, de arra hívatkoznak, hogy a kínai és a kubai kommunizmtól idegen a faji megkülönböztetés és gyűlölködés. Az állítás ellenkezőjét nehéz bizonyítani, lévén, hogy a kínai és a kubai pártok kevés alkalma nyílt a zsidóüldözésre. Tény, hogy az izraeli-arab konfliktusban mind a kínai, mint a kubai rezsim a legcsekélyebb tennetartás nélkül az arab oldalára állott és az arab gerillákat támogatja pénzzel és fegyverrel. Az amerikai Black Power-mozgalom pedig — amely egyre inkább a maoizmust fogadja el ideológiául — nyíltan antiszemita és üli a zsidót, ahol csak éri.

Hogyan lehet az, hogy fiatal zsidók, nem ritkán vallásos szülők gyermekei, hivatásos szegülnek mozgalomnak, amelyek gyűlölik a zsidót, vagy fegyvereket szállítanak a zsidó gyermekek, asszonyok és aggyatánok meggyilkolására? A katolikus egyház kétezer éven át üldözte a zsidókat, gyilkolt és gyilkosságra szított. És mégis sok zsidó tért át a katolikus vallásra — és nem mind csupán haszonlesésből.

A megkergetett és meghurcolt, az önmagával meghasonlott ember, gyakran a hozzá legközelebb állókra hárítja át sorsa feletti elkeseredését. A svédországi Izrael-ellenes mozgalom két illusztris tagja, egy-egy Lengyelországban a hitlerizmus idején idemenekült zsidó család gyereke.

MARX, A ZSIDOGYŰLŐ ZSIDÓ

A zsidó öngyűlölet egyik nagyon tipikus esete Karl Marx. A „tudományos szocializmus” ideológiájának apja, rabbi-családból származott, apai nagyapja még maga is rabbi volt. Marx szülei áttértek és ő maga már nem kapott zsidó nevet.

Tulzás lenne azt állítani, hogy akit keresztvív ért, az zsidógyűlölő lesz. Heinrich Heine például annak ellenére, hogy „megváltotta belépőjéért a társadalomba”, haláláig megmaradt zsidónak. Ismertem itt Stockholmban egy magyar zsidót, aki a hitleri idők alatt áttért, de iróasztala fiókjában hiven őrizte a himzett tiffin-bájt és minden hétköznap reggel tiffinnel, tálalás után imádkozott.

Karl Marx azonban nem tartozott a formalis keresztény, valóságban zsidó, fajtához. Igaz, hogy a kitértek azon fajtajához sem, akikből hitbuzgó keresztény lesz. Marx, hasonlóan mint sok más áttért zsidó, egyformán tagadott minden vallást, de személy szerint terhesnek és kompromittálónak érezte zsidó származását. A kényelmetlen érzést, amit zsidó mivolta váltott ki belőle, zsidó-ellenes beállítottsággal reagálta le.

A zsidókérdésről Marx csak egy rövid tanulmányt írt. Megállapítása szerint, a zsidóság egy parazita csoport, a kapitalizmus haszonélvezője, szekértolója és kiszolgálója. A mint a kapitalizmus megdőlt és a szocializmus győzedelmeskedik, a zsidóság teljes egészében feloldódik, mint a kapitalista rendszer minden más felülmúlója és a zsidók felszűnnek majd a szocialista társadalomban. Ebből az alapgondolatból kiindulva, Marx-nak valóban semmi oka sem volt arra, hogy törődjön a zsidókérdéssel.

Hozzá kell ehhez még fűzni, hogy Marx soha nem járt Kelet-Európában, mit sem tudott a lengyelországi, kárpátaljai és oroszországi zsidó, fizikai munkás proletariátusról. Számára a zsidót a nyugat-európai kereskedő-bankár-intellektuális, vagyis elpolgáriadosott zsidóság jelentette. Arról meg, hogy a közlekedési országokban is éltek zsidók, valószínűleg soha nem is hallott. A kelet-európai zsidó tömegek iránti érdektelenségére az is magyarázat, hogy a „finom” német zsidók már Marx korában is lenézéssel és bizalmatlansággal tekintettek az „ostjudé” felé.

Az objektív szemlélet számára lehetetlen el nem ismerni Marx analitikus és történelmi-filozófiai zsenijét. Marx és Freud, két egyaránt és szösz szerint korszakalkotó szellemi nagyság: korunk társadalmának ók ketten fektették le az ideológiai alapjait. Tény azonban az is, hogy Marx gyenge futurologusnak bizonyult. Jövendölései a munkásokozási elnyomorodásáról, a legmagasabb fokony iparosodott országban kezdődő szocialista forradalomról, az államnak a szocialista rendszerben való elhalásáról — és sok más egyébéről, is hamis profeciának bizonyultak. A sok, a valóság által megcáfolt marx jövendölés

közé tartozik az is, amely szerint a zsidóság feloszlik a szocialista társadalomban. Az orosz birodalomban a szocialista rendszer már ötvenhárom éves multtra tekinthet vissza és Brezsnyev pártfőtökár a legitímesebb tanu arra, hogy a zsidóság, sem mint vallás, sem mint nép nem oszlott fel.

Marx zsidóellenes megállapításai azonban mely nyomot hagytak a marxista mozgalomban. A stockholmi munkásmozgalmi archívumban rátaláltam a „Karbasen” című, 19. század utolsó évtizedében megjelent szocialista folyóiratra. A zsidóellenes karikatúrák, az árdrágító és haracosló, a proletárokat becspó kereskedőkről és házalókról szóló cikkekben és novellákban hemzsegnek a tipikusan zsidó nevek. A marxista mozgalomban, annak első korszakában, másutt is a zsidó és a kizsákmányoló kapitalista fogalma csaknem azonosult.

A híres és sokszor citált megállapítás: „Az antiszemizmus az ostobák szocializmusa”, nem Marxtól és nem is Lenintől, hanem a revizionista Eduard Bernsteinől származik és csakis a revizionista, vagyis a szociáldemokraták és nem a kommunista mozgalom tűzte ki egyik céljál a zsidógyűlölet elleni küzdelmet. A kommunista változatlanul hívek maradtak a marx zsidóellenességhez és ez volt az oka annak, hogy a zsidók, akik a párt-hoz csatlakoztak, kötelesek voltak elhallgatni zsidó mivoltukat.

A MEGBIZHATATLAN ZSIDÓK

A kommunista szellemi elit-rétegi töké-

letesen tisztában voltak és vannak a marxizmus egész sorának tarthatatlanságáról. Természetesen Sztálin és Chruscsov jól tudták, hogy a zsidó tömegek Oroszországban sokkal inkább a kapitalizmus áldozata, semmint előlődsieci voltak. Magától értetődően a pápák soha nem cáfolhatták meg az Új Testamentumot, a moszkvai pártvezetők sem Marx Károly alapvető művét, „A Töke” című szocialista bibliát.

A kommunista vezetők antiszemizmusának azonban nem annyira Marx felületes és tarthatatlan zsidóellenes megállapításai az okai, hanem önmaguk és közvetlen elődeik tapasztalatai. Lenin a kommunista pártot a szigorú fegyelem és a párttagok tökéletes engedelmessége alapján építette fel. „A párt nem vitaegylet” — mondotta Lenin és kötelezte a kisebbséget, hogy ellentmondás nélkül vesse magát alá a többség határozatának. Az alsóbb szervek kötelesek ellenvetés nélkül végrehajtani a felsőbb forum határozatát. A pártban belül frakciók alapítása szigorúan tilos.

Sztálin a lenini centralizmust száz százalékgal megvalósította és az ellene vétőket a munkásszóló ellenségének nyilvánította.

A zsidók a marxista mozgalom belül soha nem bizonyultak alkalmasnak erre a ka tonás, káder-fegyelemre. Már Marxnak magának is meggyűlt a baja az engedetlen és önfejűsködő Ferdinand Lassaleval. Később, a második Internacionale idején egy csomó zsidó szocialista tette kritikai analízis tárgyává Marx téziseit. A revizionista irányzat —

Lenin szerint a marxizmus elárulása. — a zsidó Bernstein írásával kezdődött és a zsidó Karl Kautsky, Victor Adler és Otto Bauer munkásságával teljesedett ki. Magában a bolsevista mozgalomban is a zsidó Trockij — egészen 1917-ig — állandó vitában állott Leninnel és nem volt hajlandó elfogadni ideológiai és pártvezetési újításait. Rosa Luxemburg még a szovjetforradalom győzelme után is ellentmondásokat tett Lenin ideológiájával és politikájával szemben. Sztálin bizonyára soha nem felejtette el a zsidó Radek tekinéltyiszteletlen viccelődéseit Leninnel szemben. És Tito legfelsőbb tanácsadója, Mose Piade szintén zsidó volt.

A zsidó kommunista párt mind minden kommunista pártban bizonyos gyanakvással néztek: mindig tartottak attól, hogy egyszer csak kitör belőlük a fegyelméletlenség, a kritizálási hajlam, a tekinélty nem tisztelő öszton, az „ideológiai hasfajrás” — amint pártnyelven a kételkedést nevezték. A megingathatatlan bizalmatlanságra vezethető vissza, hogy a párt a zsidókat úgy kezelte, mint az éles kardot — amikor szükséges suhogatni és vágni lehet vele, de használat után legjobb visszahúzni a hüvelyébe. A hüvely a tarkónlövés, a kényszermentekátor, a számlütetés, vagy kitaszítás volt.

„A PÁRTNAK MINDIG IGAZA VAN”

A fenti idézet ugyanolyan szerves része a kommunista hitnek, mint a katolikus vallásnak a pápa csahatatlansága.

A pártnak azonban igaz van, hogy a zsidó tagok „megbízhatatlanok”, a párt számára és a pártkonkivüli zsidó tömegek a totalitarius szovjetállam szempontjából. A zsidó, vagy legalább is a legtöbb zsidó természeténél fogva, nonkonformista, aki nem képes és nem is hajlandó kritika nélkül alávetni magát elvek, ideológiák, egyének és szervezetek autoritásának. Kivételek természetesen akadnak, elvőgre minden nép soraiban található

AHASVÉRUS A VILÁGIRODALOMBAN

— A jubiláló Nobel-dijas Lagerquist regénye kapsán —

Írta: NASCHITZ FRIGYES

Író, aki Ahasverust Napoleonhoz meneszti azzal az utasítással, hogy akadályozza meg a császárt öngyilkossági szándékában. Mialatt a küldönc saját buját panasolja fel, tekintete egy keresztény vértanu képén akad meg, ami szánalmas peremélete értelmének tudatára ébreszti. Ez a sorsábrázolás a későbbi toltóji lebilincselő létlátását, az üdv és kárhozat ellentétpárjának tükrében vetíti előre. A radikális Ernst Toller által életre költött Ahasverus a békétlen, kifulladászt emberséget szimbolizálja a világorradalom felé vezető uton. James Joyce bolygó zsidaja viszont lélektani háteret tár fel, amely a nihilizmus utvesztőjébe torkollik. A prágai zsidó Hugo Salus — Hofmannsthal és Rilke lírai epigonja — „Ahasverus” című megrázó költeményében saját életkörüzetének színváltozatait a csuffá tett alak ernyesztő tragédiájából vezeti le.

★

De létezik egy Ahasverus, akinek a sorsa a svéd Nobel-dijas Per Lagerquist képzetében másképp alakul. „Ahasverus halála” című regénye ugyan bővelkedik a hős vaskos-véres epizódjaival, de rendeltetésének kiértékelése eltér a többi rege-bogozó irórtás irracionális fogalmi képzetétől. A témához való hozzáállás három körülménynek tudható be. Először a protestáns hitértelmezők által vallott és látszólag magát az író is elkötelező nézet, amely szerint Jézust mint almissias felforgatót a rómaiak fogták perbe, következtetésben a zsidók nem vonhatók kollektív felelősségre olyan eszmékért, amelyet egy a kebelükől származó hívő igyekezett elhínteni. Elvitathatatlan, hogy ez az elmélet időhátró bűntudatkorlátozást tétel fel. A második Lagerquist attitűdjét magyarázó érv az északi népek, — különösképp a svédek — misztikus csodavárásában rejlik, amely az emberi küldetésstudat transzcendentális problémák vizsgálódásával szálazza szét. Ezt a tézist alátámasztják Ingmar Bergmann részben a svéd néphitből fakadó filmjei is, amelyekből a lakosság démoni látomások iránt fogékony és-ösztöne fénylik fel. (Más svéd alkotók, így a helytelenül Selma Lagerlöf szellemi helytartójának tartott Sara Lidman is — regényeikben a Mátépasszió szölamilejtésében hangszerelt sóvárgó vágyképek titokzatos erőforrásból merítik ihletüket.) Végül a lét értelmét Strindberg szemléletének tükröjtékében kereső alkotókévd járult hozzá a cselekmény átszabott feldolgozásához, aminek központi gondolata a lelki légszombjan szenvedő vallásos eszmés körül forog.

★

Lagerquist 1950 és 60 között három iker-témájú regényt jelentet meg, anélkül hogy trilógiai képeznének. Ezek: „Barabbas”, amely a keresztrefeszítés évbén lejátászó történeteket érzékelteti, központjában egy hitetlen-sége ellenére megváltásért esengő bűnözővel, akit Péter apostol, a Nero által elrendelt kivégzése előtt ezekkel az irgalmas szavakkal expial: „Nincs jogunk valakit eltíntni azért, mert nem ismer Istent.” Aztán a „Sybille” című történelmi regény, amelyben a kiközö-

sítésre ítélt Ahasverus egy delphi-i papnőnél az öt sjuított átok értelme után érdeklődik. Megtudja, hogy sorsa örök időkre Istennel kapcsolódik össze, hogy sohasem fog meghalni, mivel ahasverusi rendeltetése addig tartja életben, amíg bűnözők járnak a földön.

Az istenséggel szemben a lélek mély rétegeiben megnyilvánuló bizalom által — amely erősebb, mint Isten maga, — Ahasverusnak sikerül megváltania önmagát, ami kegyes halálát eredményezi. Ez az alapgondolata Lagerquist eszmei klímaváltozásról tanuszkodó regénysorozata harmadik: „Ahasverus halála” című kötetének. Mig az előző hellenisztikus légkörű „Sybille”-ben Ahasverus lankadatlanul folytatja kényszerű bolyongását, addig a rákövetkező műben annak tudatosítása, hogy Isten és az istenség két különböző fogalom, arra képesíti a kőbor kitaszítottat, hogy abból a forrásból igyék, amely felszabadító, égető szomjat valami után csillapítsa, „ami megfoghatatlan, de minden bizonnal jelen van.”

A nagy port felvert, éterikus hangulatu regény fókuszában a csak érzékeltetett, de meg nem nevezett Ahasverus áll, aki egy hirtelen támadt vihar elől egy zárandokok által benépesített fogadóba menekül. Itt a rablósoldban álló Tóbiással, valamint Diana nevű részeg ágyasával találkozik, akik elmesélik neki ütődött életük kalandjait. Miután a zivatar elült, közös zárandokutat terveznek a Szentföldre. Utközben összevesznek, ami megihűsíti szándékukat. Diana egy meredek hegyösvényen testével védi a zsoldosnak szánt nyilat, — amely leteríti, — Tóbiás kalózok kezébe esik, mig a vallási ketyeltől megszabadult Ahasverus boldog-megbékéltlen örökre lehunnya a szemét. Ezen döbbenetes finalén átrendül a saját állítása szerint „vallási ateizm”-t valló 80-ik életévébe lépő Lagerquist jámbor életszéllyt jellemző alapélménye, amelyben értelmében az istenség az élet minden fázisában megnyilatkozik s ez az a tünét, „ami előtt szívesen esik térdre.”

Kétségtelen, hogy az „Ahasverus halála” frappáns befegyezésű műalkotás, amely ezotérikus vallásbölcseleti folyamatok és ambivalens hittételek fölötti töprengésre késztet. Bár a regény nyelvezete közérthető, az olvasó nehezen szabadul át a gyanutól, hogy az öntetszelgően áttetsző stílus kissé erőltetett. Furcsa, de strukturális szempontból jogos megállapítás, hogy a tulságosan leegyszerűsített nyelvi párlat megnehezíti a hősök misztikus lelki rezgéseinek és indulatainak nyom-követését.

De azért a költő etikai elveken nevelt humanizmusa ószinte csodálkozásra kötelez. Már az 1933-ban megjelent „A hóhér” című Hitler terrorját elítélő regény, amelyben megnépirtó szándékát, reveláció a földi élet szentsége mellett.

Lagerquist terebélyessé nőtt oeuvre-jével előkelő helyet biztosított magának a világirodalomban, amelynek szuverén hangütését csodáló hívei hálas tiszteletadással adoznak a 20 év előtti Nobel-díjjal koszorúzott haladó gondolkodású, aránytudatu, zárközött költőnek 80-ik születésnapja küszöbén.

egy bizonyos százalék vakbuzgó és mazo-chista.

A zsidó természeténél fogva nonkonformista. Ez valahogy úgy hangzik, mind a közpé-kori egyház tana, hogy a tagadás a zsidónak vérebén van, vagy mint a Hitler-Rosenberg-féle teória a fajok velük született tulajdonságairól. Természetesen legkevésbé sem híszek egyik ostobaságban sem, sőt még abban sem, hogy a zsidóság valamiféle külön faj lenne. A zsidók kritikus, analízáló és tekinéltyt kevésbé tisztelő hajlama nem a vér és a faj-adta tulajdonságok, hanem a környezet hatása. Az autoritás, a királyt, a tetrarchát, a főpapot és a papi rendet a római gyarmatosítók semmisítették meg 2000 évvel ezelőt, Azóta, mind a mai napig nem volt és nincsen olyan uralkodó, vagy más tekinélty a zsidók fölött, akinek minden zsidó ellentmondás nélkül köteles lenne magát alávetni. Az Örökkévalón kívül.

A Talmud több, egymással egyenrangú és vitaközö tudós kollektív alkotása, a diaszpórában mért a leghíresebb rabbiak döntéseit sem ismerté el a zsidóság teljessége áltlónak érvényűnek. Elég, ha Rambam-ra gondolunk. A vita a törvények értelmezéséről és alkalmazásuk módjáról a zsidó közösségekben, nemcsak megengedett, hanem ez volt a jesivák pedagógiai módszere is. Mondhatnók, hogy a zsidó szellemi életet közel kétezer éven át a kritikára és ellenvélemény alkotására — az analízis neveltek. Ez a szellem nem ragadta meg a Talmud-tudósok zsiúk körében, hanem átszivódott a zsidó családi életbe is. A zsidó apák soha nem uralkodó-diktátorok gyermekeik és feleségük fölött, zsidók között nem volt szokásos, hogy az apa agyonverje engedetlen gyermekét, hogy veréssel tartsa korlátok között feleségét.

A kritikai adottságot még tovább fejlesztette és élesítette az a körülmény is, hogy a zsidó olyan társadalomban élt, amelynek alapfogolatát, a kereszténységet nem fogadták el. A görök hite természetesen kritika tárgya volt, de nemcsak a hite, hanem szokásai és egész életmódja is. Hogy például az alkoholizmus soha nem terjedt el a zsidók körében, ez annak a számlájára irandó, hogy az ivást, mint „gójis” szokást a zsidók megvetették.

Az is logikus, hogy az idegen és ellenséges társadalom vezetőit a zsidók nem fogadták el tiszteletreméltó tekinéltynek. A papság, mint egy a zsidósággal ellenséges és mindenképpen elfogadhatatlan hirdetője és képviselője, nem lehetett tekinélty a zsidó szemében. A békére és nyugalomra vágyakozó zsidók nem tekinthettek mély tisztelettel a páncélos vitézre, az aranygalléros tisztekre és a haboruskodó királyokra. Akadtak a keresztény és mohamedán társadalomban egyének, akikre a zsidók tisztelettel néztek fel, emberségük, vagy tisztességük miatt, sőt esetleg tudásukért is. A kivételek azonban ez esetben is csak értesítettek a szabályt, — a zsidó nem tisztelte a gój társadalom tekinéltyeit, az ellenséges érzelmekért, az üldözésekkért mély és megingathatatlan megvetéssel fizetett. Azt hiszem, kevés zsidó otthonban függött öfömel-tossága vitéz nagybányai Horthy Miklós kortmányzó ur portréja a falon. Persze, voltak az asszimiláció nyugalmanak rövid periódusaiban olyan zsidók is, akik magolni igyekeztek a keresztények alázas és tiszteletteljes hajlongásait a felsőbbégek előtt. Elég rosszul állt nekik.

Marx a társadalommal és a társadalom gazdasági rendszerével szembeni analitikus-kritikus mentalitását a családi otthon zsidó atmoszférájából vitte ki a világba. Freud Zsigmond magára írta, hogy zsidóságának köszönheti a bevett tanokkal szemben való bizalmatlanságát.

Nincs adatom rá, nem tudhatom, milyen családi otthonból jött Boris Pasternak, Daniel, Tarsis, Ginzburg, a fiatal Litvinov és a többi sok lázadó zsidó intellektuál a Szovjetunióban. Lehet, hogy nem égték péntek este a gyertyák szüleik asztalán, a bejáratot sem diszítette a meztie és talán még a héber betűket sem ismerték. Arról azonban meg vagyok győződve, hogy a szkepticizmus, a kritika és a tekinélty iránti tiszteletlenség zsidó szelleme élt ezekben a szülői házakban.

★
A pártnak igaz van — a zsidók megbízhatatlanok a totalitarius eszmékéll valló szovjet állam szempontjából. Nemcsak megbízhatatlanok, de egyre inkább bonyolultak is. A leningrádi zsidóper világbörténnyé dagadt, a világsajtó azóta is állandóan ír a Szovjetunióbeli antiszemizmusról. A szovjet-zsidók ott sebeztek és a Kreml vezetését, ahol legérzékenyebb — presztízsenek Achilles-sarkán. Hogy önmagukat megvédjék a hazai közvélemény megvetésétől — nem mint-ha kevésbé antiszemita lennének — az olasz, francia és svéd kommunista pártvezetők kényszerültek elhatárolni magukat Moszkvától. Aháron Vergilisz, a szovjet zsidóság quislingje, Európa-szerte utazgat, hogy mentegesse a szovjet vezetőket. Szerinte a „a távozők helyébe más embereket kell ültetni és a hatóságok ezért kénytelenek lassítani az Izraelbe való kivándorlás útját”. Ez a kijelentés sok mindent elárul — többek között azt is, hogy a Kreml urai már szívesen megszabadulnának az egyre többet kellemetlenkedő zsidóktól. Talán ha nem félnének attól, hogy a zsidók után a többi elnyomott nép is kivándorlási igényekkel áll majd elő és ha nem tartanának attól, hogy a kivándorlás engedélyezése rontja a szovjet politika esélyeit az arab világban —, már ki is engednék a zsidókat. Minden hátrány ellenére előbb, vagy utóbb a moszkvai pártvezetők mégiscsak ráfanyalodnak a zsidókérdés megoldására — ha már elpusztítani, sem megfélemlíteni nem lehet ezt a megbízhatatlan népet — menjének hirtével... (Vége)

FEBRUÁRI NAPSÜTÉS

Írta: SALAMON MIHÁLY

V an egy ismerősöm, aki ilyenkor, az első nagy téli zuhogások és szélviharok multával, a bőrünk alá mászó nedves hideg hetek után kacagva előbukkanó februári napsütésben sose felejt el megjegyezni: „Látja, kérem, ezért az esők utáni téli napsütésért egyedül is érdemes Izraelben élni!”

A csodálatos izraeli „tavasz ébredését” az idegenek már régen felfedezték. Ezért érkeznek meg a szőke svéd leányok minden évben pontosan ezekben a napokban Natanjára és az angol és amerikai turisták a tel-avivi, meg herziái tengerpartra. Nem igaz, hogy a háborús helyzet miatt a turista-forgalom csökkenőben van. A csökkenésről csak a külföldi repülőársaságok beszélnek, mert komptensek egyrésze, az utóbbi évek eseményei miatt az El-Alhoz pártolt át.

A forgalom inkább emelkedőben van. Egy turistákkal telt gép utasait a Sálom torony szállodájában történt tüzeset miatt — ott foglalták nekik szobákat eredetileg — Jeruzsálemben kellett elszállásolni. A tel-avivi és környékbeli luxus-szállodákban ugyanis egyetlen üres szoba sem volt fellelhető. S ez csak a kezdet, mert a turisztikai minisztérium orakuluma ez évre közel egymillió turistát jelez.

A zimmankos Európa lakosai felfedezték bennünket és azóta nagyjegényűek lettek. Az európai turisták ma már nem kell Sziília, nem kell Cannes, s nem kell Egyiptom sem. Eljárt kell nekik.

da érkezett meg két héttel ezelőtt és szállt meg inkognitóban az egyik luxusszállóban Francoise Sagan, a kissé extravagáns francia író és. Igaz, előbb régi szerelmét, Jeruzsálemben is minden oldalról megtekintette és — mint mondotta — szebbnek találta, mint valaha.

Nem valami újabb szerelem nyomában jött, mint az egyes rossz nyelvek beszéltek róla. Kizárólag azért jött, hogy — mint Luddon az újságíróknak elmondotta, — az éjjeli napon aranybarnára süttesse le magát.

Valamikor az arabok iránti nagy szimpátiával gyanusították. De úgy látszik, maga ellen cselekedni senki sem tud. Vagy, ahogy egy izraeli újságíró a mult héten egyik regényének egy mondatát idézte: „Saját magunk és cselekedetünk között óriási szakadék tátong.”

Ugyanaz a publicista Tolsztoj mondatát is idézte, ahol a szavak végetérnek”. Reánk alkalmazva: az izraeli égen felzengő koratavaszi napsütésre az idegenek ajkán elémül a szó. De még az izraeli ember szava is halkabb lesz.

A feleségemet a napokban, — miközben a Kármel-piacon az óriászemű földieperrel megakott apró kosarak között válogatott — ismerős asszonyka szólította meg. Elmondta, hogy van egy hölgyismerőse, valamelyik exotikus tengerentúli országból jön el minden évben hozzánk, mindig február derekán. Az idején jelezte már az érkezését.

„S tudja, miért jön Izraelbe, s teszi meg a tízezer kilométernyi utat minden évben? A februári napsütésért, meg az öklömnnyi nagyságú földieperért. Azt mondja, hogy ilyen jót — még hozzá februárban, — a világon sehol nem evett!”

A héten Svájcban is ezt írták nekünk: „Corrieri kirakatában a behavazott Bahnhofsstrassen a közönség a kis kosarakban kirakott nagyszemű friss földieper bálulja. — Von Israel — ez van a kirakatban levő kartonlapra írva.”

A hóban tüpögő közönség, azt hiszem, a piros földieperből áradó izraeli napsütés melegénél sütkérezik.

Ugy gondolom, hogy — amilyen elfoglaltak vagyunk, — az izraeli koratavaszi napok szépsége megmagyarázza, főleg az idegenek elragadtatása nyomán ébredtünk csak rá. A turisták arcán megjelenő boldog mosoly s az utcasarkokon piros földieper-kupacok láttán szemünk végre mi is a tavaszi égre emeljük. „Nohát, micsoda kékség!” — mondjuk magunkban s a hétköznapi történet közben mi is egyperces ünnepi szünetet engedélyezünk magunknak.

Az angol Wilde Oszkár kockáztatta meg egyszerű azt az esztétikai megállapítást, hogy a természet az, amely a művészetet utánozza s nem megfordítva. Valószínűleg azért, mert arra, hogy a természet szépségét meglessük a művészi alkotások tanítottak meg bennünket. Ha nem a művészet, minden különösebb emóció nélkül mennénk el mellette. Mint ahogy a februári tavaszra sem figyelünk fel az idegenek csodálkozó mosolygása nélkül.

Igy jártam én is egy külföldi ismerősömmel, aki a mult hét pénteken Bné Brákba hívott ki magával. Ezek óta ismerem Bné Brákot, de általában csak esténként jártam odakint. Most meglepett csodálkozással figyeltem a zöldbe borult, napsütésben fürdő, gyönyörű „Judegen” várost. A magasban székelt ponyvái, „katedrálisai”, vagy inkább várpalotái, a kertekkel, fákkal és palotákkal szegélyezett gyönyörű utcákkal.

A palotákkal, amelyeknek a kapujában pöttyömi kapuis, hosszú tincses, virgocis kis legények, — egyenes gerincű kis zsidók — hancuroztak, soknak még a cédákija is kilógott a nadrágjából. Nem tudom, vajon Grisa Feigin járt-e már Bné Brákban, de ha oda ellátogat, mindehhez mit szól majd?

A külföldi ismerőst aztán én vittem magammal. De most, a tel-avivi Dizengoff utcába, ahová minden héten ugys betuatom a sorsjegyemet megvásárolni.

Hogy miért éppen a Dizengoff-utcában?

Ott székel egy sorsjegyárás, kedves öreg bácsi, tavaly jött Rigából, első héten feleségemnek nagy meglepéssel mesélte el, milyen boldog, hogy itt lehet. Szép lakást kapott a Szochnutól, valahol Bät-Jám környékén, a felesége is keres, — hogy hol dolgozik, már elfelejtettem, — csak arra panaszkodott egyszer csodálkozva, hogy a nagy divatárüzet tulajdonosa — Izraelben! — nem engedte meg neki, hogy asztalkájával az üzlet díszes portálja alatt huzódjon meg, a napsütés és eső ellen, mert a hatalmas kirakatokból néhány arasznyit eltakarna. — Most is a sarkon üldögélt. — De aztán könnyedén tette hozzá: „Ábi gesind párnosze un frád” — csak egészség, párnász és örömmünk legyen.

A leningrádi per napjaiban azonban, — amelyben rigai zsidók is szerepeltek, — olyan elborultt volt az asztalkája mellett, hogy nem lehetett szünetet venni.

Fia, menyé és két unokája maradt még odakint, akik a hűségese rigai kommunisták jövőtől színtén kaptak egy kis izelítőt a leningrádi perből. A fiát egy szép napon az utcán hajszálhíján, egy hirtelen beforduló vágató autót, „véletlenül” majdnem agyontipor-ta. Ugyanakkor a menyé lába alól a cipő-ozsályon, az áruházban ahol dolgozott, szintén egész véletlenül rántotta ki a létrát az egyik alkalmazott. Ugy, hogy az asszony kar és lábörést szenvedett. Mindezt, mert tudták rólok, hogy az öregek után szintén Izraelbe gravitálnak.

„Ha a fiamnak valami baja esik, magam is visszamegyek”, — mondotta letörtén az öregember.

Most azonban süttő a nap s csodálatos napsütés játszadozott az öreg rigai zsidó arcán is. Messziről észrevetv s boldogan intett felém. „Jön a fiam, a menyem, meg az unokám is”, — mondotta lelkendezve, — „megkapták az engedélyt. Tegnap jött meg tőlük az értesítés”.

Még a sorsjegyem szelvényét is remegő kézzel vágta le és nagy sajnálkozással látta, hogy a „zutával” semmit sem nyertem. Pedig előttem két vevő is 30-30 fontot nyert, s mutatta a félretett apró szelvényeket. „Hogy örültem volna, ha maga nyeri az egyiket, a feleségemmel.”

Meghalni... a petróleumért

Elsőfoku egyenlet, egy ismeretlennel. A „meghalni” állandó, a kérdőjel szintén. Csak a „miért” változó.

A két világháború között gyakran elhangzott a kérdés. Meghalni, a Weimari Köztársaságért, meghalni a Ruhr-vidékért, meghalni a Saar-vidékért, meghalni Ausztriáért, meghalni a Szudéta-vidékért, meghalni Csehszlovákiáért, s meghalni... Danzigért?

Végül: meghalni sajátmagunkért?!

A formula ugyanaz ma is. A cél is: Az ellenfél megbénítása.

Az eredményt tudjuk. A világ lángbaborult s örökre megválaszolatlanul maradt a nagy kérdőjel: mi lett volna okosabb, elejét venni több ezer élő feladódásával a katasztrófának, vagy milliók és tízmilliók pusztulásával elfojtani az erdőtüzet.

Semmi sem változott. A történelem konokul megismétli önmagát. Pontosabban, minden a régi, klasszikus recept szerint zajlik le s ha eddig semmit sem akartunk tanulni a multból, akkor majd meg kell tanulnunk a jövőben, hogy idők során mindössze csak annyi változás történhetik, hogy a milliókat és a tízmilliókat, száz és százmilliók fogják felváltani.

Az egyenletben az „x”, az ismeretlen. Nem Weimar, nem a Ruhr, nem a Saar, nem Ausztria, nem a Szudéta-vidék, s nem Danzig. Hanem: a petroleum.

„FIAINKNAK MEG KELL HALNIOK...”

S még valami. A megtévesztő kérdést ma már nem Berlin csempézi be a francia és az angol polgárok lelkébe, hanem Moszkva az amerikaiakéba. Nem Hitler, hanem Brezsnyev kalkulálja a hatást.

Tíz amerikai közül, nyolc bombázta az utóbbi napokban Fulbright szenátort, a szenátus külügyi bizottságának elnökét ilyen formán megfogalmazott kérdéssel: „Fiainknak meg kell halniok a petroleumért?” A szenátor a kérdést továbbította az amerikai kormányának. Választ azonban még nem kapott.

A nélkülözhetetlen energiát adó nyersanyag szempontjából a világot három részre osztják oszti. A mexicói öböl, a perzsa öböl és a Földközi-tenger kökolajteremtő vidékeire. Ehhez váratlanul most egy újabb hatalmas olajban gazdag vidék, Dél-Vietnam csatlakozott.

Az amugyis nehezen indokolható s el-lenszenves dél-vietnami háború ellen a másik oldal egy újabb propaganda-fegyvert használ. Amerika azért áldozza fel fiait ezért, s dollárjainak milliárdjait, mert meg akarja kaparintani a Dél-Ázsiában legújab-

ban mindig olyan nagyon érdeklődik a sorsom iránt”.

Dehát mit érdekelt engem a 30 fontos „zuta”, mikor gondolatban én már régen Rigában jártam. Láttam a kis családot, a csupasz, — biztosan fütellen — kis lakásban, kezükben a kiutazási engedéllyel. Nagyobb meletet adott az nekik a legforróbb kályhánál is. S képelem, hogyan táncolt a februári napsugár a Bät-Jám melletti kis sikunklák szobáiban.

Aztán elkísértem az ismerősömet a ten-gerperti nagyszállóba, ahol a fütött hall-ban a turisták tömege, majdnem mind ingujjban üldögélt, — s aztán elindultam — állítólag hazafelé, — de inkább további kóborló utamra, új kalandra a napsütésben, a zöld kertekkel szegélyezett kacskaringós mel-lékutakon keresztül, amelyeken azelőtt, azt hiszem, soha nem jártam.

Hogy miért szeretek időnként a nekem ismeretlen kis mellékutakon kóborolni, arra eddig nem tudtam rájönni. Hiányérzetét mindenki saját módja szerint elégíti ki. A divathölgyek az új tavaszhoz, új toalettet akarnak, a februári napsütéshez nekem zölddel szegélyezett, keskenyen kanyargó kicsi utcák kel-nek.

Igy kerülök haza végre — a jó hírrel, a rigai család örömeivel — a Jád Eljájahu-beli kis lakásba, ahol az erkélyen sorakozó cse-repekben most a virágok is mind a szombat-ra készülődnek. A lehanyatló napfény nem sokkal később már csak a szomszéd ház faláról néz vissza rám.

De nem tesz semmit, „a madarak holnap is énekelni fognak”, — mondja Chaplin rong-yos csavargója valamelyik régi filmjében. És én, — aki a csillagos ercei eget is nagyon imádom, — most mégis türelmetlenül megint a napfényre várok, amely holnap biztosan visszatér.

S tényleg — hajnali hat óra körül jár az idő, a fogó hold sarlója, fölötte a ragyogó hajnalcsillaggal még élesen világít, — mikor az ég tulsó sarkában a napfelkeltét jelző fényesség megjelenik.

Akik a késő éjszakába nyúló péntekesti ne-fel miatt ilyenkor még megylem alusznak, tu-lajdonképpen egy, a világegyetmen történetében csak egyszer előfordult eseményt mulasztottak el.

Az esemény: a hajnali napsütés szombat reg-gel, 1971 február 20-án.

A HÁPOÉL TEL-AVIV HIVATALOSAN BEVEZETTE A PRÉMIUMOT

Győzelemért 100, döntetlenért 50 fontot kapnak a játékosok

A Hápoél Tel-Aviv kedden korszakalkotó újítást vezetett be az izraeli labdarugó sport történelmében: a klub vezetősége legutóbbi ülésén elhatározta, hogy hivatalos formában is bevezeti a győzelemi, illetve döntetlen-prémiumok folyósítását a játékosoknak.

Az izraeli élcspatban már eddig is divott ez a szokás, de a kifizetések mindig „pult alatt”, nem-hivatalos formában történtek. A tel-avivaiak most hosszu és kimerítő vita befejeztével elhatározták, hogy „törvényesítik” ezt a szokást és 50 font prémiumot fizetnek a játékosoknak minden bajnoki pontért, tehát döntelen esetén 50, győzelemért pedig 100 fontot kap a keret minden tagja — azok is, akik a kispadról nézik végig a mérkő-zést.

A Hápoél Tel-Aviv vezetőségének tagjai, közöttük Eduard Szegál, a klub titkára, valamint Jicchák Snóer edző is támogatta a javaslatot. Eddig az volt a szokás a Hápoél Tel-Avivnál, hogy minden játékos, aki a pályán, vagy a vonal mellett részvesz a liga-mérkőzésen, 50 fontot kap, függetlenül az eredménytől.

A Hápoél Tel-Aviv titkársága a közeli napokban tárgyalni fogja a labdarugó szakasz-tal vezetőségének ide vonatkozó javaslatát és szinte semmi kétség sem fér hozzá, hogy megadja a formális jóváhagyást. Ebben az esetben az új rendezés valószínűleg két

héten belül gyakorlatilag is érvényesül.

A prémium-rendszer illetén bevezetését a Hápoél Tel-Aviv játékosai kezdeményezték, akik immár hosszabb ideje úgy vélik, hogy a prémium-rendszer bevezetése nagyobb erő-feszítésre, teljesítményre ösztökéli őket. A je-lenlegi rendszerben világos, hogy a játékos-nak nem fűződik anyagi érdeke az eredmény-hez, mert tudja, hogy vereség esetén is meg-kapja az 50 fontot.

A Hápoél Tel-Aviv játékosai és a labla-rugó szakasztal vezetői kedden bensőséges est keretében ünnepték meg a Mákkábi Tel-Aviv fölött aratott 1:0 arányú derby-győ-zelmet. A klub vezetősége az egyik ismert jaffai mulatóban látta vendégül a játékoso-kat, akik csak azt sajnálják, hogy a győzelem ellenére sincs reális kilátásuk a bajnok-ság megnyerésére. Szerdán este a Hápoél Tel-Aviv reflektorfények mellett edzőmérkőzést játszott a Bloomfield-pályán saját ifi-csapata ellen.

A Hápoél Tel-Aviv legközelebbi liga-mér-kőzését, mint ismeretes, holnap a Hákoách együttese ellen játssza. A Hákoách jó kilá-tásokkal indul ezen a mérkőzésen, miután kiderült, hogy Sáhárábáni és Pítel felgyógyul-tak sérülésükből és így részt vehetnek ezen a mérkőzésen. Ezzel szemben kétséges a Há-poél Tel-Aviv néhány éljátékosa, közöttük Píramo szereplése.

A RENDŐRSÉG LEZARTA A SFÁRAMI FUTBALLPÁLYÁT

Szombaton a levegőbe kellett löni a kedélyek lecsillapítására

Bártal rendőrezredes, az akkói rendőr-kerület parancsnoka a héten úgy határozott, hogy adminisztratív végzés útján két hónap-ra letiltja a Sfáram arab-druz városkában levő futballpálya használatát. Erre a drasztikus intézkedésre azok után került sor, hogy szombaton szinte precedens nélküli rendezva-rás történt a pályán a Hápoél Sfáram és a Betár Tel-Chánán közötti B-ligás mérkőzé-sen.

A Hápoél Sfáram pillanatnyilag a táblázat utolsólétségi helyén áll 9 ponttal, míg az első-t álló csapatnak 10 pontja van és világos, hogy a fennmaradó 13 fordulóban ennek a csapatnak elkeresedett küzdelmet kell majd folytatni a bennmaradásért. Szombaton, a Betár Tel-Chánán elleni mérkőzésen a 73-ik percben 1:1 volt a mérkőzés állása, amikor Arieli bíró kiállította a helyi csapat egyik játékosát. Ez azonban nem volt hajlandó le-menni a pályáról, a közönség pedig betódult a játéktérre és lehetetlenné tette a mérkőzés folytatását.

A jelenlevő rendőrök csak nagy erőfeszítések árán tudták megfékezni a tömeget, és közben valaki követelt megsebesítette az egyik rendőrt. A karhatalom tagjai ekkor a náluk levő géppisztolyokból néhány sorozat-ot voltak kénytelenek leadni a levegőbe és csak így sikerült megfékezni a közönséget, illetve kimenteni a pályáról a bírót és a ven-dégjátékosokat. A rendőrség letartóztatott 12 helyi lakost, közöttük a csapat néhány játé-kosát.

Ellopták Spiegel cipőjét

Furcsa eset történt pénteken éjjel a Má-kábi Tel-Aviv futballpályáján, amikor ismer-telen tettesek betörték az öltözőbe, ahol mind-ent felforgattak. Többek között három pár futballcipőt, Spiegel, Stamberget és a fiatal Ozet lopták el. A klub vezetőségének egyes tagjai, akik szombaton reggel felfedezték a betörést, jelentették az esetet a rendőrségnek, amely azóta is keresi Giora Spiegel és két társa cipőjét.

Újpest — Olasz liga 1:0

Az Olaszországban portyázó Újpesti Dózsa csapata Torinóban Dunai góljával 1:0 ará-nyí győzelmet aratott az olasz liga legjobb játékosából összeállított válogatottja ellen. A mérkőzést 21 ezer főnyi közönség nézte vé-gig, és az olaszok, akiknek ez volt a máso-dik kudarcuk a héten, a Spanyolországgal szemben elszenvedett vereség után), azt a hirt terjesztették el, hogy tulajdonképpen nem az Újpest, hanem Budapest válogatott verte meg őket.

SPORTHIREK

X Cvi Heimann, a Mákkábi Tel-Aviv jobb-szélője sérülés miatt nem játszik holnap a Hápoél Chedera ellen és helyét valószínűleg Slo-mo Dzszerbi tölti be.

X Az esős időjárás miatt elhalasztották a kosárlabda-ligák hétközi, kedd estére terve-zett fordulóját. A kosárlabda szövetség beje-len-tette, hogy ezt a fordulókat március 8-án bonnyolítják le.

X Lemondott pozíciójáról a sportszövet-ség asztalitenisz- szakosztályának több veze-tője.

Hiába az óriási elrettentő erő, hiába a kimeríthetetlen anyagi források, a dollárokat nem lehet bedobni a kazánokba s nincs olyan arany, amely be tudna gyuj-tani bármilyen motort.

A kérdést szükségszerűen másképpen kell feltennünk. Meghalni a petróleumért, vagy meghalni... petróleum nélkül?!

KUNDA ANDOR

1971. II. 26. UJ KELET 15

A HETI SZIDRA

T'RUMÁ

És szót az Örökkévaló Mózeshez, mondván: Beszélj Izrael fiaihoz, hogy hozzanak nekem szent adományt, minden férfítől, akit a szive erre buzdít, fogadjátok el a nekem szent adományt. És ez legyen a szent adomány, amit töltök elfogadtok: arany, ezüst és réz... és készítsenek számomra szentélyt, hogy köztökük lakozzam! (S'mot 25, 8)

A heti szidrában találkoznak először népünk egyik legszebb és egyben legjellemzőbb tulajdonságával: az önkéntes adományozási hajlammal. Ne felejtjük el, ez a felhívás több, mint háromezer évvel ezelőtti hangzott el, ezért könnyű elképzelni, milyen szokatlanul merész, forradalmi lépés volt ez a gyűjtőakció. Hogy az akkori időkben, mikor világszerte a dzsungel törvények uralkodtak, a Tóra szívjövéséről és áldozatkészéről beszélt! Belső vágyról, amely arra késztet, hogy az ember részt vegyen a szent munkában.

Nem csoda, hogy a magyarázók évszázadokon át igyekeztek minden szót, minden betűt kiértékelni és megmagyarázni. Az első versből például kiolvasták, hogy nem a köved, hanem a jó cél miatt kell adni. Hogy becsületesen kell pénzt keresni, mert az adakozás csak akkor érvényes. Egyesek azt olvasták ki, hogy az adakozóra nem szabad nyomást gyakorolni, mások ellenkezőleg, arra jöttek rá, hogy — ha nem megy másképpen — erkölcsi nyomást kell gyakorolni. Kiolvasták, hogy az adakozást meg kell szervezni, viszont azoknak, akik a gyűjtőmunkát végzik, vigyázniok kell, nehogy — chász v chállá — a gyaru legkisebb árnyéka érje őket. A pászukban az is benne van, hogy attól is el kell fogadni, aki erején felül ad.

Reb Jákob, a példázatairól híres dubnói mágid szerint az adakozás két részből áll: az egyik fele a test, a másik fele a lélek. Az arany, ezüst és réz a test, viszont az adakozás szelleme — a lélek. A dubnói mágid idézi az Enekek Enekét (3, 9-10): „Ápirjon assá lo hamelech Slo, gyaloghintót készít magának Salomon király a Libanon fából, oszlopait ezüstről készítette, támláját aranyból, üléstet biborból; belseje pedig kirakva szerezlemmel, Jeruzsálem leányaitól.” A versben említett ápirjon célzás a Templomra, amelyet Salomon király építtet fel és amely külsőleg, szemre ezüstről, aranyból és biborból készült, viszont az igazi értéket a szeretet adta meg, amely belsejében rejtőzött.

A szidra neve — Trumá — szó szerinti jelentése: „Az, amit felemeltek”, vagy más szavakkal, amit a szidó a szentély szükeleteire adó gyanánt a vagyonából elkülönít. A szó gyökere „rum”, ami magasságot jelent. A szidóknak megvan az a képesség, hogy prózái dolgokat magas piederzéstáira tudnak emelni. Alig van profánabb dolog a pénznel, mégis a jótékonykodás révén szent instrumentum válik belőle. Anyagi hozzájárulása révén az ember lelke is „hozzán” azokhoz az intézményekhez, amelyeket támogat, a jó ügyekhez, amelyeket segít. Ez tulajdonképpen a jótékonykodás lélekemelő hatásának nagy titka.

Régi kérdés, miért használja a Tóra a „v'jikchu” szót, holott helyesebb lett volna, ha azt írja, hogy „v' jtmu li trumá”. Az első ugyanis azt jelenti, hogy vegyéknek, az utóbbi pedig, hogy adjanak. Az évszázadok során rengeteg magyarázatot írtak, a legtalálóbb mégis az, amely Rási tollából származik. Szerinte a „li” szóval az Örökkévaló azt mondta nekem, miattam adjatok Isem sáámjim. Ilyen alapon világos és kézenfekvő, miért használja a Tóra a „v'jikchu” szót: az adakozók minden bizonnyal becsületes szándékkal, Isem sáámjim adnak (ebben az időben még nem léteztek a hirtlapi nyugtázások és a hűség vásár ismeretlen intézmény volt...), az intelem tehát csak a gyűjtőknek szól, illetve azoknak, akik az akció élén álltak. Nekik mondja az Irás: amikor összegyűjtitek a pénzt a szidóktól, Isem sáámjim, abszolút becsületes szándékkal tegyétek azt.

Az Irás szent adományról beszél, azóta is minden jótékonykodás a szentesség belyegét viseli magán. Népünk tudatában a skála gazdag: a templomépítésen túl mindaz, amire az embernek szüksége van. Kenyér, ruha, tüzelő, gyógyszer, tandíj, kelengye és a kenyérkeresethez szükséges pénzszerzés. A szidó jótékonykodásának gazdag irodalma van. Bölcseink már kétezer évvel ezelőtt kimondták, hogy „embert zsebéből” lehet megismerni, ami azt jelenti, hogy az ember igazi arca abban a pillanatban mutatkozik meg, amikor a zsebébe kell nyulnia.

A folklórban a szidó „snorr” külön helyet foglal el. Tengernyi vice, adoma, epizód, búvárosz történet maradt fenn mind a középkorból, mind a későbbi időkben. Gondok kezek egyformán regisztráltak mindent: a zaurisággal folytatott harcot és a sziv nemes megnívánulásait.

Találomra kinyitottuk Drujánov három-

kötetes, immár klasszikussá vált gyűjteményét, amelynek „Szefer háb'dichá v'há-chidud” a címe. Mindjárt az elején találkozunk a rabbiával, aki az egyik fősvény bálbószról pénzt kér a helyi Talmud Tóra célszára.

— Nem adok — mondja a bálbósz. A rabbi pedig ahelyett, hogy a negatív választ után venné a botját, kényelmesen elhelyezkedik a széken. A szidó csodálkozó tekintetét vet és a rabbi magyaráz.

— Várok — mondja a rabbi. — Várom, hogy megszólaljon benned a jó ösztön. Tudod, nemde, hogy két ószidó lakozik bennünk, a jó és a rossz. Ez utóbbi — a „jécer hárá” — velünk születik, ahogy az meg van írva a Tórában: „Mert gonosz az ember szívének hajlama ifjúságától fogva.” Viszont a „jécer tov” csak később, a bár-micvá után költözik az ember szívébe. Most pedig, hogy eljöttem hozzád — az illendőség jogán — az idősebb ösztön kapott szót. A jécer hárá elmondta a magát és te kerekken kijelentetted: nem adok. Most arra várok, hogy a másik, az ifjabb, a jó ösztön szóljon meg benned...

B. Yeushon ragyogó, ötkötetes jiddis nyelvű homiletikai gyűjteményében („Fun unser alten Oitzter”) históriát olvasunk a frankfurti Simon Natanel Rothschildról, aki a köztudatban mint a „vallásos báró” szerepelt.

Ezzel a Rothschild történetét, hogy egy alkalommal pénzt kértek tőle jótékony célra. Minthogy éppen nem volt nála pénz, kivette zsebéből aranyórát meg láncát és átnyújtotta.

A szidó zavarban volt, kezdetben nem akarta elfogadni az órát. Talán tréfát űz vele a báró... Isten örizz — szabadkozott — de hogy fogadja el, majd eljön az irodába. Nem ég, cholile...

De ég, — mondta Rothschild —, ebben a pillanatban lobban fel bennem a könyörületeség szikrája. Nem akarom az alkalmat elszalasztani... Mert nem tudom, mi lesz később, nem fog-e közben a szikra kihunyni. Erre int bennünket Böics Salomon király (Példabeszédek 2-28): „Ne mondd felebarátodnak: menj és térj vissza, majd holnap adok — holott van nálad.”

Aki olvassa a szélsőségesek röplapjait és hallgatja a nyilatkozatokat, könnyen esik abba a tévhitbe, hogy gőz-invázió fenyegeti Izraelt. Mintha pravoszlávok, katolikusok és protestánsok százezrei hirtelen elhatározták volna, hogy elárasszák Izrael országot és egy elnyelik a hamisított zsidóságot, ahogy annakidején, Fáraó álmában a sovány tehének elnyelték a szép kövér teheneket.

Megdondolkozhat az új erősoportosulás is. A szatmári tábor és a Neturá Kárá mellett ott találjuk a lubavicsi rebe hivatát. Azt a csoportot, amely igénybe veszi a modern hírvetés minden eszközeit, s amely fennhangon hirdeti magáról, hogy legfőbb célja a testvéri megértés, a szeretet és a béke. Most valamennyien közös lobogó alatt masíroznak és közös erővel igyekeznek kompromittálni Izrael államát és azt a felelősségteljes, szervezett vallásos táborot, amely az államban — az országos főrabbinátus megfogalmazása szerint — „a megváltás rügfakadását” látja.

Nem célnak vitározni a lubavicsi rebel, akinek lába még sose taposta Izraelt megszentelt földjét és aki brooklyni fellegvárából hétórás telefonúzenetek formájában osztagja parancsait: egyetlen négyzetcentiméternyi terület sem szabad visszaadni, még a békeszerződés fejében sem; tilos szót emelni az országos zsidóság érdekében, mert a zaj csak dühíti a Kremt és ez rossz szolgálatot tesz az ottani zsidóknak. S ami a legfontosabb: egbe-kiáltó bűn, jóvátehetetlen hiba az amit Bécsben a Sochnut és a vallásügyi minisztérium megbízásából csináltak, tudniillik azt, hogy 54 kelet-európai zsidó férfi és nő nem-zsidó háztársát (utban Izrael felé) gyorsított eljárással zsidó hitre térítették.

Azok sem vitapartnerek, akik örömmel csatlakoznak minden háborúsodáshoz, különösen akkor, ha a harc éle a zsidó állam ellen irányul. Nekik csak azt mondjuk: az idő már eldöntötte, kinek volt igaza. Egy fél évszázad mult el azóta, hogy a magyar nyelvtudomány a cionizmus körüli elvi csata dűtt, és az idő Mose Glasner rabbit és társait igazolta, nem pedig az ellenfeleit. Ha maradt ez utóbbiaknak hírmondóul gyermeke, unokája, vagy déd-unokája, azok a nagy világség után a zsidó államban találtak otthonra és itt kaptak rehabilitációt.

Mi inkább az izraeli rabbi-karon, elsősorban az országos főrabbinátuson csodálunk. Tényleg nem látják, hogy a felelősségteljes, szervezett vallásos tábor két malomok között örödlök? Az egyik oldalon a szélsőséges vallásos tábor mindenben gőjt lát, míg a másik oldalon szüntelenül „vallási kényszerrel” panaszkodnak. A két extrém csoport közös nevezője — élesen elkülöníteni a zsidóságot az államtól. Nem kell hatóságilag elismert rabbinátus, nem kell országos főrabbinátus, nem kell házassági és válási törvény, nem kell vallási téren „status quo”. Ki-ki a maga szempontjából az anarchiát részesíti előnyben. Ahelyett, hogy az országos főrabbinátus egyemberként zárkózna fel a vallásügyi minisztérium mögött és megadna neki minden támogatást az ugynevezett „bécsi gijur” ügyében, vizsgálóbizottságot nevez ki és miután emisszárius vizsgálatnak és jelentést tesznek — lépészavarral

küzd. Nem tudja mit csináljon. Ha jóváhagyja a bécsi áttéréseket, meggyűllik a baja az egyik táborral, ha nem hagyja jóvá — magára haragítja a másik tábor. Ezért babozik, mint a boldogtalan dán királyfi: Lenni vagy nem lenni — ez itt a kérdés!

A szörnyű hangzavaron át is kiszűrődött két nyilatkozat, amely megkülönböztetett figyelmet érdemel. Avrahám Melamed, aki a Vallásos Nemzeti Pártot képviseli a Kneszetben, kétségbevitte a héten az országos főrabbinátusnak azt a jogát, hogy a bécsi áttéréseket érvénytelenítse. „Az országos főrabbinátus — mondotta Melamed képviselő — Kneszet-törvény alapján működik, ez pedig profán törvény. Tudott doloz ugyanis, hogy a Kneszet-törvények csak Izrael területén érvényesek.

Az ügy lényegéről szólva Melamed képviselő azt mondta, noha nem rabbinikus bíróség, szent megőződése, hogy a bécsi rabbinátus összetétele tökéletesen megfelel a vallásos előírásoknak és ezért az áttérések a Halacha szellemében történnék. Melamed Kneszet-képviselő foglalkozott a lubavicsi rebe nyilatkozatával is, mely szerint a bécsi áttérések semmik. „Ha én volnék a lubavicsi rebe — mondotta — nem ülnek New Yorkban és onnan döntenék Izraelt érintő ügyekben. Nem tudok olyan Halacháról, mely szerint az egyik rabbinikus bíróság megsemmisítheti a másik rabbinikus bíróság döntését. Nálunk nincs pápa...”

A másik figyelemreméltó nyilatkozat Akiba Eisenberg bécsi főrabbi szájából hangzott el. Ez különben is a vihar kiróbbanása óta az első eset, hogy Eisenberg főrabbi nyilatkozott. „Mindem lépésem a Halachával van összhangban, pontosan annak rendelkezéseit követem. Irtok el, akkor is, ha Izraelben egy kisebb csoport ezt kétségbe vonja...”

A „bécsi gijur” miatt egyre jobban romlik a viszony a Vallásos Nemzeti Párt és a főrabbinátus között. A válságnak már a sajtóban is hangot adnak. Erre vall a párt hivatalos lapja, a Hácofe keddi vezércikke, amely arra buzdítja a főrabbinátust, hogy ne elégedjék meg a bécsi áttérések firtatásával, hanem küldje ki megbízottait a galúti központokba, hogy ezek buzdítsák alijjára a zsidókat. Fontos feladat ez, mert hiszen az ország beépítése szent parancs, ugyanakkor a honvédelem révén gyarapítják a nép erejét, és megmegtik a zsidókat a nemzeti elkallódás és a vegyes-házasság veszélyétől.

A lap megállapítja, hogy külföldön a vallásos zsidóság körében senki sem tud olyan eredményes munkát végezni, mint az errec-jiszraéli főrabbinátus. Szép számban vannak a galúthban hagyományhiű zsidók, rabbik, hitközségek, rabbi-dinasztiák fejei és azok hívei. Az izraeli Tóra-bölcsek feladata ezeket meglátogatni, és megmagyarázni nekik, hogy a zsidó nép maradéktalanul csak a saját országában képes megtartani a Tóra valamennyi parancsát. Ha pedig ezen külföldi nagyságoknak kifogásaik vannak ellenünk, ám jöjjenek ide és itt dorgáljanak bennünket.

A lap azt is megállapítja, hogy a feddő szó mellett az izraeli rabbi-karnak fontos feladatai vannak az olék körében. Segíteni és támogatni kell az új olét szellemi és társadalmi begyökerezésén. Ezek az igazi nagy feladatok külföldön és belföldön, amelyek az izraeli rabbi-ságra hárulnak. Történelmi nagy idők előttünk, sürgősen kell cselekedni. Fel a munkára! — fejezi be vezércikkét a Hácofe.

DÁN DALMÁT:

OLAJAT A VIZRE!!!

(Kiküldött munkatársunk érdekes beszélgetést folytatott Zével, a TENKOSZ, azaz az Izraeli Tengertekoszó Társaság igazgatójával, a vállalat időszertű problémáiról.)

Munkatársunk: A nagyközönség az Önök tevékenységét általában ideényjellegűnek tartja. Helyes ez a szemlélet?

Zével Zev: Alapvető tévedés azt hinni, hogy a tenger-szennyezés kampányunka. Jól néznék ki, ha csupán néhány héttel a fűrészi szezon kezdete előtt látnánk hozzá a dologhoz! Ha azt akarjuk, hogy az izraeli tenger-part szennyezettségi foka, — mondjuk március idusán, — semmivel se maradjon el a bőség országában elért szinten, akkor idejkorán, azaz már most komoly erőfeszítéseket kell tennünk az eredmény érdekében.

Munkatársunk: Ön szerint, mi az ádagosnál hátrányosabb helyzetben vagyunk tenger-szennyezés terén?

Zével Zev: Határozottan! A gazdasági fejlettség országokban a tenger bepiszkítása nem nagy feladat. Részint a kikötőkben vesztelő hajókról történik, részint pedig a nagy ipari létesítmények szennyvízének a tengerbe vezetése által. Nos, a mi kikötőink forgalma világviszonylatban meglehetősen szerénynek mondható és nagyobb ipari létesítmények is csak relative, csekély számban találhatóak az ország területén. Éppen ezért kénytelenek vagyunk mesterséges eszközökhöz folyamodni.

Munkatársunk: Ez olcsóbb, vagy drágább megoldás?

Zével Zev: Természetesen jóval költségesebb, de sajnos nincs más választásunk. Am egy gondolom, ha sulyt helyezzünk rá, hogy a sűrűbben lakott tengerparti sáv teljes hosszúságában, vagyis Nahariától Askelonig szennyezett legyen, akkor nem szabad kicajároskodni. Az később valahol ugyis csak megfosztja magát.

Munkatársunk: A TENKOSZ milyen eljárással szennyezi az izraeli tengerpartot?

Zével Zev: Egy külföldön már jól bevált találmányt vásároltunk meg néhány éve. A szennyező-anyag nyers kőolaj, esetleg petróleum, vagy benzín. Itt, a Közél-

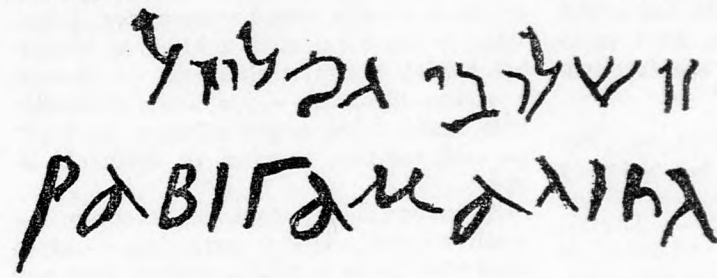
ŐSKORI SÍROK BÉT-SEÁRIMBAN

Irta: MENACHEM STEIN

Sötét vihar felhők borítják az eget, sűrű cseppekben esik az eső. A völgyben zöldellő mezők, a háttérben pedig a híres Mucharka-hegy urálja a vidéket.

Szaporra léptekkel igyekszem Bét-Seárim felé. Ez a hegylabdába vájt őskori zsidó temető, melynek lakossága immár évezredek óta aluszsa zsidó örök álmát. A kirándulók tizezrei jól ismerik a helyet.

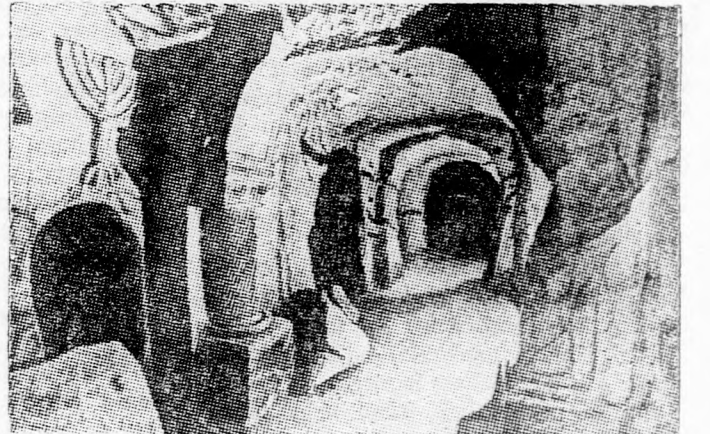
Templom pusztulása utáni évszázadokban, amikor a zsidó diaszpóra sulypontja Babiloniában, azaz a mai Irákban volt. A Szentföld iránti határtalan szeretetre és ragaszkodásra vall az a körülmény, hogy a babiloni zsidók — ha már nem élhettek itt — legalább haláluk után végső álmukat akarták itt aludni. A szállítás is körülmenyes volt: a holtestet vázsonba göngyölték, majd tevé-, vagy

BET SEARIM. — RABBI GAMLIEL HEBER ÉS GÖRÖG SIRFELIRATA.

A történelmi Bét-Seárimot az 1936-ban megkezdett ásások során tárták fel. A hely Kirjáz Amálot, illetve Tivontól néhány kilométerre van. Néhai Jochák Ben Cvi annakidején lelkesen támogatta az ásásokat tervét, mert tudta, hogy ezen az amoriták és tanaitak korából való igen értékes leletek vannak.

számár háthaöz kötötték és sokszáz kilométeres sivatagi uton Bét-Seárimba hozták, hogy Erec Jiszraél megszentelt földjén pihenjen. A temetkezésnek ez a módja amellet költséges is volt, mert ezt a fenyűzést csak a valóban vagyonos réteg engedhette meg magának. Magától értődik, hogy a sírhelyeket — ha a

BET SEARIM EGYIK FÖLDALATTI FOLYOSÓJA.

nek. Az ásási munkálatokat Binjámin Mázár professzor kezdte meg, majd 1945 után Ávi Gád professzor folytatta. Végül, 1958-ban befejeződtek a feltárási munkálatok, amelyekben számos neves régész vett részt.

Bét-Seárim a Szanhedrin székhelye volt. Ezt a tényt a régészek is igazolták, akik megtalálták az ezt bizonyító maradványokat. Bét-Seárim előtt a Szanhedrin Usában és Sfárámban székelt.

A helyszínen a „mindentudó” Meir Kohén fogad, aki immár 12 éve egyszemélyben tölti be a pénztáros, az ör és a jegykezelő szerepét.

Azt mondják, rabbi Jehuda Hánászit Ciporiban temették el. Ma viszont úgy hiszik, hogy földi maradványai Bét-Seárimban fekszenek. Ez a feltételezés azon a tényen alapul, hogy itt készítették elő sírhelyét és itt pihen két fia, Simeon és Gámliél is — mondja Meir Kohén.

Bét-Seárim fontos temetkezési hely volt a

legprimitívebb formában is — igyekeztek megjelölni.

Meir elvezet a „20. számú koporsók barlangjához”, amely több mint 200, kőből készült koporsót foglal magában. A barlang bejáratánál egy koporsóban két lány maradványai voltak. Sírkövéükön az a felirat áll: „Itt nyugosznak: Átió, rabbi Gámliél ben Nechemia lánya, aki hajdanokt halt meg 22 éves korában, és Átion, rabbi Jehuda ben rabbi Gámliél lánya, aki 19 éves és hat hónapos korában halt meg”.

Folytatjuk a körutat. Sötét kamrába érünk, amelyet csak gyengén világít be egy lámpás. A kamra középső koporsó, falában a római sással — felül, elől pedig két oroszlan van bevéve. A barlang sok kamrára oszlik, mindegyiküket egy-egy családnak szánták annakidején...

A sötétben tapogatózunk tovább. Az egyik koporsót rózsá-alku vájat disziti, amely a görög befolyást jelképezte azokban az időkben. Valamivel tovább gyönyörű leletet pillantunk meg: rabbi Jehosua ben Lévi családjának sírjai. Az egyik sírkőn a következő szöveg áll: „Ez a nagytiszteletű Miga asszony, rabbi Jehosua ben Lévi Sálom hitvesének sírja”.

A sok koporsó és sírkő megszemlélése után valóságos föllelezünk, amikor ismét felérünk a friss levegőre.

Később lépésökön lemegyünk egy őskori földalatti építménybe. Hatalmas építmény ez, homoru tetőzettel, amelynek közepén nagy üreg tátog. Valaha mintegy 1400 évvel ezelőtt ez volt az émei lakosság ciszternája. A tetőzet lyukán át hozták fel a vizet a ciszternából, amikor az tele volt. Ma a ciszterna muzeum célját szolgálja.

A rendelkezésünkre álló hely nem teszi lehetővé, hogy akár röviden is leírjuk ennek a muzeumnak az érdekességeit. Beérjük annak hangoztatásával, hogy 1965-ben és 1966-ban amerikai régészek jártak itt és arra a következtetésre jutottak, hogy a terem közepén fekvő hatalmas kő tulajdonképpen — üvegyártás céljait szolgáló nyersanyag. Aki valaha is járt Bét-Seárimban, jól ismeri ezt a követ. A régészek feltételezése szerint a nagy bodly valaha üvegyártó volt. Az amerikai archeológusok a kő alsó részében kormot és más „üvegipari segédanyagot” találtak...

Tovább megyünk. Az „átkok barlangjában” vagyunk, amelynek korát 1800 évvel becsülik. Sokan tudják, hogy ebben az időben a halottakat aranykukkal és ékszerekkel együtt temették el. Feltételezés szerint, azért nevezték el ezt a kriptát „átkok barlangjának”, hogy elriaszassák a rablókát. Bizonyították a barlang bejáratánál kőbe vésvé, arameus nyelven felírt szöveg áll, hogy rabbi Simon Bár Jochánán sírjának megszentelésétől távolítsák el a rablót.

Köhén így szól: — Rabbi Simeon és Rabbi Gámliél, Jehuda Hánászit két fiának sírjához megyünk most. Le kell hajolnunk, hogy beléphessünk ebbe a barlangba. Balról, a bejáratától öt méterre áll rabbi Simeon sírja, rajta karmazsin-festékkel mindössze két szó: RABBI SIMEON... Beljebb, jobbké felül áll rabbi Gámliél sírja, rajta, fekete festékkel héber és görög nyelven: „Ez rabbi Gámliélé”.

Látogatásunk befejezése előtt megtekintjük az őskori zsidó temető maradványait is. Utána feljövünk a völgyből, miközben arra gondolunk, hogy ha folytatták volna az ásásokat a hegyben és a környéken, bizonyára még sok érdekes sírt találtak volna. Ezt azonban a régészek jobban tudják...

ZENEÉLET

A »Deller Consort« ragyogó barokk-estje

Az Izraeli Kamara-Együttes 3-ik bérleti sorozata —

Francia zongora-muzsika

— Claude Helffer

a „L'institute Francais“-ban —

Az izraeli British Council, mely a mandátumi időkben az angol birodalom szellemi fellegvárának szerepét játszotta, nagyszerű ajándékként lepte meg közönségünket az Angliában székelt, de egész évben a világot járó »The Deller Consort« 5-6 tagú énekesportjának bemutatásával. Nevét vezetőjétől, Alfred Delleről nyerte, aki husz ével ezelőtt alapította együttesét, melyben ő maga mint karmagy és énekes is közreműködik. Jobban mondva, ő az élető lelke, művészi és fizikai vezetője aki rendkívüli agilitással örködik minden hangszerrel, belépés, tempóváltozás fölött előadás közben. Az eredmény — bámulatraméltó: akár a cappella, minden kíséret nélkül ad elő valamit az együttes, mint most William Byrd, az angol Palestrina (1567-1623) négyzólamú Missá-ját, akár Claudio Monteverdi (1543-1623) bájos vigjátékát, illetve énekes balet-zenéjét, »Tirsi e Clori«-t, vagy a tüneményesen bemutatott »Acis és Galathea«-t Haendeltől, melynek műfaját hol oratóriumnak, hol kantaténak, vagy zenés pásztortjátéknak minősítik esztétái. — minden mű a barokkzene teljes fényében és pompájában, fejedelmien előkelő köntösben tarult elő.

Az évszázados angol ének-kultúra legkifinomultabb képviselője a Deller-Consort, mint együttes és egyénként egyaránt. Monteverdi-nek »trouvaile«-kban gazdag táncjátékában az olasz barokk első nagymesterének stílusát oly élethűen idézi fel, mintha az egykor híres »favola di musica«-nak szereplői volnának a mántuái vagy firenzei udvarban. Haendel »Acis és Galathea«-ja jelenlegi formájában két különböző korból származó hasonlótárgy művének a szerző által kombinált »masque«-ja. Korában színpadon adták elő akár mint később, a 20. század elején nyolc oratóriumainak jó részét, de rájötték, hogy a kamara-szerű koncert-kivétel, néhány hangszerből álló kísérettel, sokkal plasztikusabban tükrözteti vissza ennek a zenének csodálatos szépségét.

Haendel egy szicíliai népmoza mitikus hőseinek pásztortjátékát előbb »Acis, Galathea e Polifemo« című Nápolyban bemutatott olasz kantatájában dolgozza fel, majd John Gounod híres angol író szövegére írja Londonban 1720-ban bemutatott pásztortjátékát. Elképzelte, hogy ezt a zenei igazgyöngyöt a zenetörténetek »cupa kis betűvel«, csakam a »futottak meg« rovatban Handel nagy oratóriuma és operái mellett mellékesen sorolják fel. Pedig már megnyitotta egy témára felépített »szimfóniája« nagyszerű keret s bevezetés az első pompás kórushoz. Az egyes szövegek és kettősök, Bachra emlékeztetően más-más obligát hangszer kíséretével aláfestve, szinte »maszkírozva«, majd egy megdöbbentően Mozarthoz előretaláló kórus, Galathea és Acis drámai recitatívái és festői szépségű, áradózan érzelmes áriái, nagyszerű duettjei és kórusai, ragyogóan felépített tercettje, valamint a zenekari kórtjátékok kulisszát, jelmezeket pótoló illusztrációi pazar gazdagsággal beregnek le előttünk.

A kitűnő énekes-gárdából kivált John Buttrey (Acis), a legnemesebb oratórium-tenor, akit valaha hallottam, felülmúlhatatlanul behízelgő, meleg, lágy és hajlékony hangjával és pompás előadásával. Magávalragadó Christina Clarke (Galathea, szoprán), telve izg-vegig zeneiséggel, nagyon szép hangjának nagy kifejezőskálájával, és drámai előadókészségével. A nagykultúrú Maurice Bevan (Polypheme, bariton), aki gyönyörű kórusátíval remekelt, s a nagyon tehetséges »trónörökös« Mark Deller, kontratenor, a vezető fia, végül a zenekart és énekeseket nagyszerűen vezető, olykor együtténeklő Alfred Deller, a legszemélyesebb, legszebb Haendel-előadást produkálta.

Az elbűvölt közönség lelkesen ünnepelte a vendégeket, az Izraeli Kamaraegyüttes elsőrendű művészeivel együtt. Ráadásul Thomas Morley, az angol reneszánsz kimagasló személyiségének egy virginálját hallottuk. Vasárnap, február 28-án Alfred Deller és a Consort új műsorral lép fel a Bét Héchalban, szintén a Kamara-együttes vendégeként. Melegen ajánlom a kifinomult izlésű zenekedvelőknek!

Zongora-est

Tiszteletreméltó elv, hogy egyszer mindenkinek meg kell adni az alkalmat a bemutatkozásra. A 22 éves, angliai Jeremy Brown, aki nálunk mint ösztöndíjas Enrique Barenboim tanítványa, a ZOA-ban, a British Council védnöksége alatt élt ezzel az alkalmammal. Kitűnő növendék, aki a legprecízebben, legtisztábban, lelkiismeretesebben játszik le mindent, ami a kottában ki van nyomtatva. De ifjú barátunk, akitől egy Mozart szonátát és Beethoven »Waldstein«-ját hallottam, látszólag a tanára kezével játszik, egyénileg szintén részt vesz a játékban...

Tanulságos, érdekes est volt, egy komoly előadóművész és jó felkészültségű zongorista »magyarzataival«. Zsúfolt terem hallgatta, mutatva, mennyire hálás közönségünk egy része ilyen demonstrációért.

Copenhagen String Quartet

— A dán vonósneves a Muzzeumban —

Második tel-avivi hangversenyt a Muzzeumban adta új műsorral a Tutter Givskov (elsőhegedűs-nő), Mogens Ludolph (2 hegedű), Mogens Bruun (brácsa) és Asser Lund Christiansen (cselló) kopenhágai vonósnevese, nagy előnyeit és kisebb fogyatékosait egyaránt élesebb fénybe állítva. Az utóbbiak főképp Schubert A-moll-négyesében, a megnyitott számban halmózódtak fel: legnagyobb harmonikus egységet megkövetelő 1. tételben a hangszeres egyénként, s ritkán egybeforrva hangzottak. Az Alfred Einstein szerint legfontosabb tétel, a Menuett-modoros, egyenletlen és mesterkélt letompított volt. A bájos primhegedűsnek gyakran a háttérben maradt, mikor vezetnie kellett volna. Stílusban sem tudták vendégeink követni Schubert szellemét.

Kitűnő volt ezzel szemben Alberto Ginastera (55) híres argentin folklorista 1. vonósnegyesének kisebb igényeket követelő kivétel. Maga a nagyon hatásos, tetszetsző és kitűnően hangzó mű első két tétel erősen Bartók román népzene-feldolgozásainak hatását mutatja, főképp a kísértő monoton oszintátok uralmában, de egy-egy szólamnak szinte cigányosan cifrázó dallamkezelésében is. Legértékesebb a lassu, »Calmo e poetico«-tétel: a »primás« valami spanyol »hallgatós« »huz«, a »banda« halkán, diszkretn kísér. Ginastera legalább mindvégig konzervatív maradt a modell, a mintakép kiválasztásában. Elmédkelő, valóban nagyon poétikus rész zárja a tételt, melyet a Koppenhága-négyes kitűnően játszott. Kissé szablonos folklorfeldolgozás a zárótétel.

Vendégeink magas művészi kvalitást eláruló megértéssel mélyedtek el Beethoven transzszendens A-moll-négyesének, Op.132. »Hálaadó imájában, a szerző egyik legmegrabzóbb vallásos kinyilatkoztatásában. A többi tételben a primhegedűnek olykor éles magasság, s nem nagyon meleg tónusa kissé zavarólag hatott, nemkülönben az a különleges, hogy a cselló előre, a brácsa helyére ültették, ami megbontotta az együttes akusztikus egységét. A közönség azonban a Koppenhága-négyes javára döntött, szívesen elnézte időnként bizonyára kiküszöbölendő hibáit és értékeit annál melegebben fogadta.

Pataki László

HANS HABE:

A baloldaliak és Izráel

— OLVASÁS KÖZBEN —

Izráel-ellenes szelek rázzák a baloldali német sajtó fát. Már-már azzal fenyegetnek, hogy egész német tölgycet csavarnak ki tővestől.

Az idézetekkel köteteket lehetne megtölteni. Dr. Cornelius Sonntag asszony a »Hamburger Morgenpost«-ban »Náciok a kibucban?« címmel közöl cikket: olyan tájékozott, hogy azt sem tudja, hogyan kell a kibuc nevét leírni. Valami ködös eseményt vévén ürügyül — most az El Al repülőársaság épp oly buta módon hirdet egy jobboldali lapban, amelyen ostobán a német nagypár »Spiegel«-t hízalja — Sonntag asszony a »cionista köröket« odahelyezi »a fasizmus szellemi szomszédosságába«...

A müncheni »Abendzeitung«, amely Mose Dajánt félszemű kalózként ábrázolta, szembeállítja a békeszerető szovjeteket, amelyek »tulnyomólag korszerű védelmi fegyvereket szállítanak a Nilus partjára« és »képesek arra, hogy arab szövetségeseiket a támadástól visszatartsák«, az erre képtelen amerikaiakkal, akiknek »aligha sikerül« visszatartani az izráelieket az offenzívától.

A »Twen« nevű tetszhalott folyóirat Golda Méirt »báb-főnöknőnek« hívja, akit az izráeli reakciók »megzsarolnak«.

A »Spiegel« abban különbözik a szövetségi köztársaság legtöbb polgárától, hogy karácsony után lefog. Az évenkénti hirdetés-pangás és az ezzel összefüggő tartalmi pangás nem akadályozza meg a »Spiegel«-t abban, hogy hat teljes oldalt szenteljen »a világszűdség« pénzügyi segítségének. Ezt a kifejezést már »Cion bűnei jegyzőkönyvéből« ismerjük. Bizonyítani próbálja a cikk, hogy a »világszűdség« hozzájárulásainak csak az a célja, hogy az izráelieket »az arabok elleni háborúban« segítsék.

Rudolf Augstein attól fél, hogy »döntő csapást mérnek a hatalmi egysúlyra a Közelkeleten« — persze, nem a Szovjetunió, hanem az USA. Ne adjanak pénzt a zsidóknak! — »Nem, aki a Szovjetuniókat Nyugat-Európa-ellenes szándékokat mer tulajdonítani, az kávézaccból jósol«, írja Augstein. Nyilvánvaló, hogy attól tart, Izráel megtámadja Berlint. De a legbolondosabban Joachim Besser viselkedik a »Kölni Stadt-Anzeigerben«. Besser elismeri, hogy »a nemzeti önzés« ismerve minden államnak. — »De vajon az izráeliek azt hiszik, hogy az övéké föltötte áll más népének?« Szerinte a német kormány élen most »az antifasista Brandt áll... olyan

Max Nordau cionizmusának eredete

— HALÁLÁNAK 48-IK ÉVFORDULÓJÁRA —

Irtá: Dr. TOMASCHOFF BARUCH

A közelmúltban Herzl cionizmusának eredetével foglalkoztam. Azt hiszem, hogy igazságtalanság volna nem ismertetni a zsidó állami gondolat második vezéralakjának szülői házát és gyermekkorát.

Nordau nagyapja, rabbi Ezriel Südfeld, az akkori poroszországi Posenben működött, és fiait, Max Nordau apját, Gabriel Südfeldet, Akiba Eger, a világhírű poseni rabbi jesivájába küldte. Eger a magyarországi Kismar-

tól Chátám Szoferhez kért ajánlólevelet. — Az, a fiatal Südfeldet nagyon szimpatikusnak találta és fiainak házi nevelőjévé tette meg. Itt ugyancsak az Erec Jiszraélért való rajongás atmoszférájában élt. Pozsonyból két-három év múlva — 1827-ben — Budapestre ment, ahol az óbudai zsidó hitközség elemi

Az apa Tórá, Talmudot tanult a fiával és — mint a héber nyelv szerelmese — héber fogalmazásra is tanította. 1867-ben, a kiegyezés után, a magyarországi iskolák a német nyelv helyett a magyar tanítási nyelvet vezették be. Ezért Gabriel Südfeld elvesztette állását — akkor 68 éves volt — már nem is tudott elhelyezkedni. Felesége, aki több nyelvet beszélt, nyelvtanítással foglalkozott, de ez nagyon szűkös keresetnek bizonyult.

A fiatal Mex Nordau apja és anyja szellemi képességét és írói készségét örökölte. Anyjától örökölte kitűnő megjelenését és kifejezőképességét, híres szép szemét. Már 14 éves korában írt a Pester Loydban és egyéb újságok számára is dolgozott. Tízennyolc éves korában már népszerű tárca- és novella-író volt.

Max Nordau fiatal korában vallásos szellemen élt. Egyetemi tanulmányainak éveiben azonban mindinkább eltávolodott a zsidó tradíciótól, de a szülői ház atmoszférája mindvégig nagy hatással volt rá.

Az orvosi diploma megszerzése után külföldi utazásokat tett. A Südfeld család szefárd származású volt, s egészen Abarbanelig vezette vissza a származását. Nordau Spanyolország felé vette tehát útját, majd pedig Oroszországba, anyjának szülőföldjére. Utazásai során Lotti hűgának levelet írt. Az egyiket éppen ros-hásáná előtti napokban és ebben azt írja:

»Most fujják a sófárt mindenütt, ahol zsidók laknak és eszembe jut, hogy apánk felkeltett minket a még sötét hajnali órákban és még mindig annak a meghatározó mélység áhítatnak a hatása alatt állok, amellyel az Egek Urához imádkoztak a mi zsidó testvéreink«.

Nordau életének vége felé mindjobban visszahagyódott a tradicionális zsidó felfogáshoz, egyre jobban értékelte annak nemzeti jelentőségét.

»Aki egyetlen lelket megöl, az azért életet felel!« — mondta, — »vajon milyen büntetés jár annak, aki egy egész nép lelkét akarja megölni? A zsidó nép lelke a Tóra, amelyet egy kell megőriznünk, mint a szemünk fényét«.

Utolsó kívánsága: »Ugy akarok a sírba szállni, mint apám, — tálisba burkolva«. Ez nagyon sokat mond a cionizmus megteremtőjének, a világhírű írónak, a zsidó renaissance harcásának mentalitásáról.

Ezért ragyogott fel a szeme, amikor közölte vele Herzl, hogy életét a Zsidó Állam megalapításának szenteli.

Max Nordau 25 éves korában, édesanyja és hűga, Lotti

tonból került oda — és Németországnak ugyszólván vezető rabbija lett. Ott felvette a harcot az akkor Németországban megindult reformmozgalom ellen, espedig nemcsak vallási, hanem zsidó nemzeti szempontból is. Rabbi Akiba Eger ugyanis Erec Jiszraélért rajongott és a zsidó nemzeti gondolat fűtője.

Ebben a légkörben nevelkedett Nordau apja is. Gabriel Südfeldet ugyan rabbivá avatták, de ő a világi tudományoknak kívánta szentelni életét, és írt is — főleg héberül — társadalomtudományi és egyéb tudományos könyveket. A német irodalom és költészet kiváló ismerője volt és többek között Schiller »Der Lied der Glocke« című híres költeményét héberre fordította.

Rabbi Akiba Eger veje a híres pozsonyi Chátám Szofer volt és mivel Gabriel Südfeld Magyarországra akart kerülni, Akiba Eger-

ember, akinek a szemében a zsidó épp olyan ember, mint a többi! — valóban megható megállapítás, amely Hitler büneit meg nem történtké teszi, a baloldal Izráel-ellenes magatartására felmentést ad, vagy a »fasizta rémség-propaganda« körébe utalja.

Miről van itt szó? Vajon a baloldali sajtó, amely éveken át büszke lehetett arra, hogy sohasem volt egy véleményen az Izráel-ellenes »National-Zeitung«-gal, most antiszemita lett? Nos hát azzá már azért sem lehetett, mert hiszen az arabok is sémiták, ha tehát valaki őket támogatja, már mentesül is az antiszemizmus gyanújától.

Hogy a fogalmat úgy nevezzük, ahogy már régen kellene: zsidóellenes? Az sem igen lehet, mert hiszen, hála Hitler végős megoldásának, ma már nincs zsidókérdés Európában: a zsidókérdés kivándorolt a zsidókkal egyetemben Izráelbe. Aki el akarja a zsidókat találni, annak Izráelt kell célba vennie.

Kezdve a »Spiegel«-től, egészen a »Kölni Stadt-Anzeiger«-ig: mind valóban csak Izráel-ellenes. Ő, az a »csak« szócsekk! Hiszen mindig is »csak« bizonyos zsidók ellen voltak egyesek. Egyszer »csak« a keleti zsidók ellen. Máskor »csak« az asszimilált zsidók ellen. Egyszer »csak« zsidó koldusok ellen. — Máskor »csak« zsidó tökések ellen. Most meg »csak« Izráel ellen.

Vagy ennél is egyszerűbb lenne a dolog? Sajnos, ennél is egyszerűbb. Igazságtalan dolog lenne a »Kölni Stadt-Anzeiger«-t, amely Brandtot az egyébként soha el sem hangzott vád, az antiszemizmus vádjá ellen védi, egy fazékba dobni azokkal, akik ezt a vádat nem is tekintik vádnak. Ha a Szovjetunió a zsidók, s nem az arabok pártján állna, akkor a német baloldali sajtó tulnyomó részének semmi kifogása nem lenne a zsidók ellen. Brezsnyev csaltahatán. Mao majdnem az.

A német kormányától, ez a keleti politika köldökzsinórjába bonyolódott embrió, mitsem kíván tudni a szovjet »anticionizmus« s a szovjet antiszemizmus tökéletesen azonos voltáról — noha a »Spiegel« kénytelen elismerni, hogy a »Freisler-perek« Szovjetuniójában »zsidó utlevél« létezik. Ezt a sajtót a harmincas évek Hitler-sajtójával összehasonlítani illetlen lenne: a Hugenberg-sajtóhoz hasonlít inkább, amely »csak« lépést tartott amazal. Ez a sajtó elfelejté, hogy a németek és zsidók különleges viszonya több nemzedéken keresztül meg nem változatható, tehát a »Zsidóállamhoz« való viszonyulás sem »normalizálható«. »Elfelejté azt is, hogy »ANTI-cionizmus« épp az általa annyira megvetett idősebb emberek kisebbségében szunnyadó ellenérzéseket kelti új életre — mindez azonban nem antiszemita illetlenségéből, hanem szovjet illemből.

A kancellár, írja Besser, »elfogulatlanabbul viszonyul a zsidókhöz, mint sok más német«. Bár megirigyelné Willy Brandtot a sajtója ezért az elfogulatlanságáért.

(Fordította: Gréda József)

Amatőr művész — professzionista stílus

Dr. Mose Markovits, aki Moran néven szignálja képeit, Kárpátalján született, Budapestben rabbiszemináriumba járt a háború alatt, aztán orvos lett belőle. Alapjában véve azonban művészelekk, aki nem éri be »egy dimenzióval« s akit fiatal gyermekkor óta fűt az alkotás vágya. Arra a kérdésre, miféle motívációk késztetik az alkotásra, azt szokta válaszolni: »Azért festek, mert nincs pénzem képeket vásárolni!«

Moran: Témáni zsidó (tusrajz)

Tréfát és szerénykedést félretéve Moran rendkívül változatos kiállítása a haifai »Gef-n« kulturházban a hivatásos művész pecsétjéről tanuskodik. Mintegy 30 olajfestmény, akvarell, tusrajz, köztükk néhány absztrakt kompozíció — egy-két bizonytalanabb kísérlet kivételével, örkők titkok, kalandok után kutató, vitális lelki világot tükrözi. És amikor sikerül megfejtenie a misztikumot — a sivatagi tájban, a cftái égen avagy egy öreg temaita zsidó melábus tekintetében — Moran az izraeli művészek ritka rangsorába lép fel.

sz. i.

HETI FILMLEVÉL

A MEGCSUFOLT FORRADALOM

ALLATOK FARMJA („Chavát Háchá-jot”) — Tel-Aviv, Párizs mozi. Eric Blair, angol regényíró és esszéista mindössze két politikai utópisztikus regényt írt életében, amelyeket George Orwell szerzői álnévén közölt. Mindkettő közvetlenül a második világháború után került nyomdába és mindkettővel kiüríthetetlenül beírta nevét az író világirodalom történelmébe.

Angolnyelvű országokban Orwell két könyve nemcsak rendkívül ismert. A zsarnoki uralom ellen írt és az emberi szabadságért rettegő könyvek egyes mondatai szalóigévé váltak. Az angolszász világban ki-vül, az író kevésbé ismeretes: érthető, hogy főként németre, oroszra — vagy magyarra — nem siettek lefordítani a vörös kommunizmust és a barna fasizmust támadó könyveket, bár az ötvenes évek végén megjelent Nyugat-Németországban a német fordítás, nem csekély sikerrel.

Orwell legfontosabb műve „1984”, 1949-ben látott napvilágot, néhány hónappal a Vörös Kína megalakulása után és fél évvel az író halála előtt. Orwell, aki megérte a világtörténelmi tagozódás és a hidegháború legsúlyosabb kezdeti korszakát, abban a „boldog” tudatban halt meg, hogy igaz volt, amikor megjósolta az emberi szabadság és a békés egymás mellett élés megszüntetésének csufos végét utópisztikus, 1984-ben játszódó regényében.

Kevesebb fontosnak számít a jóval hatásosabb „Allatok farmja” című szatirikus politikai kalesregény, amely 1946-ban jelent meg és amely félreérthetetlen módon ábrázolja főleg a kommunizmus és bizonyos mér-

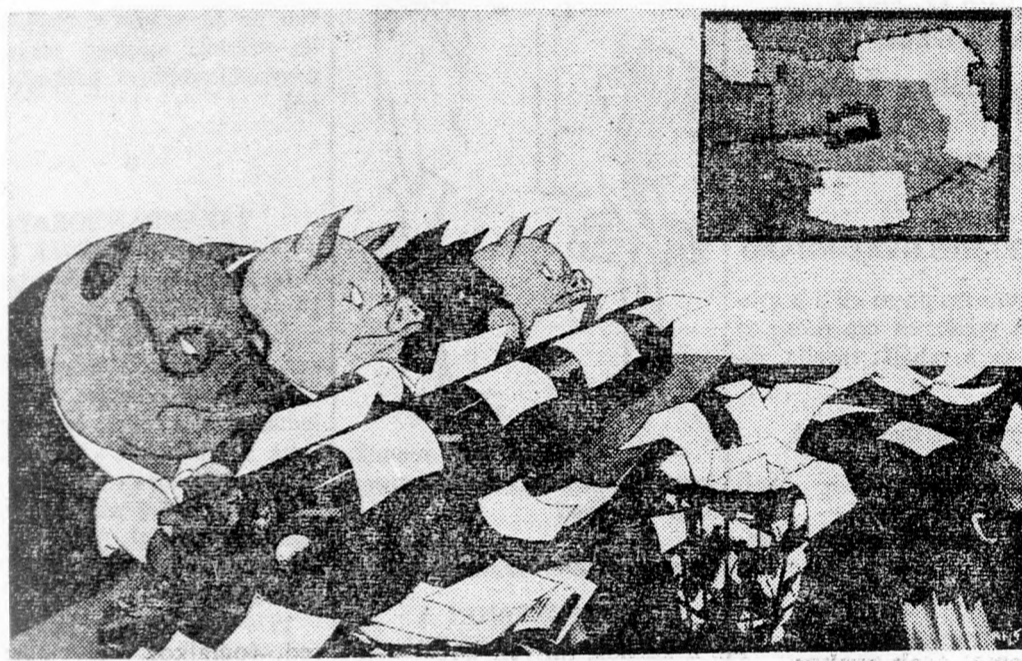
tékig a fasizmus uralomra jutását az elhanyagolt Manor-farm háziállatainak lázadásaként.

A könyvből készített rajzfilm, amely az angol kultúrét kegyeletes akciójáratként születt meg a hatvanas évek végéig, megdöbbentő élességgel és valójában a könyvnél is megrázóbb hatást kelte, írja le az okos disznók (valóságos disznók) által vezetett új társadalom történetét.

Amikor a kicézett háziállatok, amelyek gondoskodás helyett csak iltélet kapnak részeges gazdájuktól, az embertől (és a klaszikus kapitalizmustól), megszervezik lázadásukat, annak élén a nagyon öreg és nagyon okos disznó (Marx) áll, amely megszervezi a nagy forradalom elveit és kimulik mielőtt saját szemével látna azok megvalósulását.

Jobb is. Mert az egyenlőség, szabadság és testvériség alapuló új társadalom előbb-utóbb a diktatúra útjára lép. A forradalom első vezéré, a hatalmas „Hógombóc” névre hallgató fehér malacot (Trocskij? Lenin?) titkosrendőr külsejű kutyaölly-kével kergeti el a Napoleon elnevezésű hatalmas disznó, amely nemcsak egyértelműen Sztálint jelképezi, hanem még hasonlít is rá.

Es a farmon kezdetét veszi az erőszakolt iparosítás, az éhezés, a terror és a nyilvános kirakatpercek korszaka. Megkezdődik a nagy állam-kapitalizmus idősza, amelynek fejlődéséhez hű segédkezet nyújtanak az emberek világának élelmes kereskedői.

HOROSZKOP

VIZONTÓ — (Január 21-től február 19-ig)

Anyagi téren némi eredményt látja majd a szorgalmának, csak arra ügyeljen, ne hogy mások osztani akarjanak az ön sikerében. Ami egyéni érdeme, azt ne engedje elvitatni senki által.

HALAK — (Február 20-tól március 20-ig)

Sok problémája közül az egyik megoldódik rövidesen. Fennáll viszont a veszély, hogy helyette néhány újabb probléma születik, ha azok kialakulását nem zárja ki egy erélyes lépéssel. Próbáljon magának egy-két új szövetségest találni.

K O S — (Március 21-től április 20-ig)

Ne töltse az időt anyagi vállalkozások kidiktálásával. A jelenlegi időszak nem alkalmas arra, hogy gazdaságilag átépítse az életét. Foglalkozzék inkább a meglévő keretek erősítésével és a legfőbb, hogy szórakozzon többet, élvezze az életet.

B I K A — (Április 21-től május 20-ig)

Nagyon kiegyensúlyozott lesz a most következő néhány hét. Ezért jól tenné, ha felszámolná a restanciáit, főleg társadalmi téren. Ha megerősíti a helyzetét ebben a vonatkozásban, ennek nagy haszna lesz majd később.

K R E K — (Május 21-től június 21-ig)

Néhány napon belül lesz egy kezdeményezés, amely elejétől sikeresnek bizonyul, s talán egész további életére kiható pozitív előjellel. Ne higye, hogy helyes volt a kishitűség, amellyel éveken át önmagára tekintett.

R A K — (Június 22-től július 22-ig)

Sokan meg akarják környékezni egy bizonyos ügyben, de ne hagyja magát saját érdekeinek meg nem felelő dolgokba belevonni. A nagy lehetőség órája még nem ütött, ha eljön a pillanat, mások nélkül, egyedül kell cselekednie.

OROSZLAN — (Július 23-től augusztus 23-ig)

Egy váratlan fordulat kibuzza önt a csavából, s többet ér, mint ha megvalósítaná képtelen terveinek egyikét. Bizson a jóorszában, a véletlenben, amely a kezére játszik.

SZÜZ — (Augusztus 24-től szeptember 22-ig)

Most minden azon mulik, hogy anyagi vonatkozásban rendet kell teremtenie önmaga háztartásában. Egy idős ember miatt gondja van, illetve lesz, oldj meg a problémát, ami nem olyan bonyolult — s máris rendbe jön minden.

MERLEG — (Szeptember 23-től október 22-ig)

Hozzá kell szoknia egy bizonyos változáshoz, akkor egész más színben látja majd a helyzetet és máris tudni fogja, mi a tennivaló. Egy embertől azért kell félnie, mert barátának mutatkozik, holott ellenség.

SKORPIO — (Október 23-től november 21-ig)

Az ön további sorsát nem idegen erők alakítják ki, az csak saját állhatatosságától függ. Minden azon mulik, hogy a jellemének megfelelően tud-e cselekedni, vagy megalkuszik, mert azt hiszi, úgy a helyesebb. Ha azt hiszi, súlyosan és jóvátehetetlenül téved.

NYIL — (November 22-től december 21-ig)

Elromlik a hangulata, mert egy szakmai természeti vitában sokan nem fogadják el az álláspontját. Ne gondolja, hogy tragédia, ha elegánsan visszavonul. Az ön egyébként helyes elképzeléseit később is érvényesítheti.

B A K — (December 22-től január 20-ig)

Hajlamos elfogadni egy javaslatot, amely sok mindent ígér önnek. Társadalmi és anyagi téren egyaránt. Nem biztos, hogy érdemes elfogadnia. Előbb aludjon rá, talán nem is egyet, hanem néhányat.

A művészileg és technikailag egyaránt remek kivitelezésű 70 perces filmet, két rendező közös munkája, a nyilván magyar származású John Halas és Joy Batchelor készítették. Külön ki kell emelni a film remek kísérőzenéjét, amely a harmincas években Angliába emigrált Scheiber Mátyas munkája.

KERESZTREJT VÉNY 229

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14												
15				16					17			
18				19	20				21			
22				23	24				25		26	
27				28					29		30	31
		33				34	35				36	
37	38					39			40			41
42				43	44				45			46
47				48	49						50	
51				52	53						54	
				55					56			
57	58					59	60		61			62
63						64			65			66
67	68			69					70		71	
72				73					74		75	
				76					77			

Vizsintés: 1. Kicsiny. 5. Csónak. 10. A liliumfélék családjába tartozó növényfaj. 14. Francia költő (1524—1585). Görög hatás alatt újította meg a francia költészetet. A Pléiade nevű költői kör megalapítója, teljes név. 15. Névelős ház szarvas. — 16. Kos szarvából készült kürt, zsidó vallási kegyeszer. 17. Lendület. 18. Athéni hadvezér, Miltiades fia, időszámítás előtt 510—449. A perzsákat az Eurymedonnál legyőzte (468). (A=O). — 20. Fordított tagadás. 21. Walter ... angol festő és grafikus (1845—1915). Élénk formafantáziája sokáig befolyásolta az iparművészet fejlődését. 22. A calcium vegyjele. — 23. Dániel próféta egyik társa, aki csodálatosan sértetlen maradt az égő kemencében. — 26. Szólti tájszóval. 27. Feltételes kötőszó. — 28. Vissza a ... angol vége. 29. A holló című vers költője. 31. Nyújt. — 33. Olyan személy, aki iskola, tanító nélkül, a maga erejéből sajátít el bizonyos ismereteket. — 37. Vissza: a világhírű zsidó hegedűművész (Mischka). 39. Hírhedt magyar politikai rendőrség. 40. Sziárd test, átmegy folyékony halmazállapotba. 42. Vissza: szaglószer. — 43. Európai ország elhunyt diktátora. 46. Vissza: héber szegénység. 47. Vissza: ékezettel felírt ellentéte. 49. Előteremt, megszerz. 50. Ritka szimionimájának betűi keverve. 51. Költő. — 53. Város Jugoszláviában, Szerbiában. 54. A belépés, nap-, hó- és évekzet ősi itáliai kétarcú istene. 55. Szállítószlop, vontatósztyá katonáknál. 56. Énekes madár. 57. Generátor, turbina forgó része. 59. R. S. R. — 61. A Bourbonok mellékága, számos tagja nagy szerepet játszott Franciaország történetében. 63. Fém ötvözet mássalhangzó. 64. Ékezet: Csehlovákia legmagasabb hegysége. — 66. Vissza: buzdító szó. 67. Számnév. 69. Európai törpeállam. 71. ... mia, vérszegénység. — 72. Az ókori Peloponnésos, sőt egész Görögország vezető állama. 74. A középkor végén közkedvelt velencei evezőversenyek neve. — 76. A zsidóság szimbóluma. 77. Angol fizikus (1819—1903). A nevével viselő formula összefüggést állapít meg gázokban, eső testek tömege, sugara, végső sebessége és a gáz belső súrlódási együtthatója közt.

A 226. SZÁMÚ KERESZTREJT VÉNY MEGFEJTÉSE:

Vizsintés: 1. ROMANOV, — 6. FRATER LORÁND, — 22. COLERIDGE, — 49. NODIER, 56. MONTEZUMA, — 79. FLIBUSTIER, 89. ANAKRONIZMUS, 90. CSERZES.

Függőleges: 1. RACHMANINOV, 2. MILTIÁDES, 14. NATORP, 15. 1) DIADÉM, 2) VANÁDIUM, 43. ZENDÜLÉS, 56. MARABU, 65. BARIUM.

Nyereménykönyv:

THOMAS MANN: Az elcsérelt fejek

UJ KELET

229

REJTVÉNYPÁLYAZAT

UJ KELET NEW-YORKBAN

REPULÓGÉPEN KULDJUK NAPONTA (pénteken is)

ELŐFIZETÉSI AR LEGIPOSTÁN:
minden nap 3 lóra 22,- \$
péntek, ünnepnap 6 lóra 16,50 \$

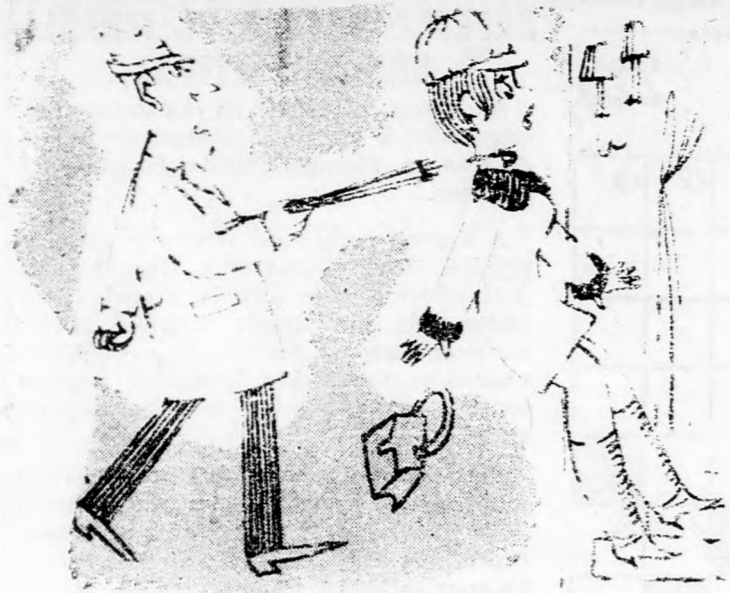
Előfizetéseket és hirdetésekért az Uj Kelet részére felvesz:
KAHAN KALMAN
601 Ocean Ave. Brooklyn, N. Y. 11226
munkanapokon este 6.30 után, tel.: 287-8976, 693-2331

BUCHSBAUM ENTERPRISES

1563 Second Ave (81. St. sarok) NEW YORK, N.Y. 10028, tel.: 628-5771

Az Uj Kelet kapható a nagyobb new-yorki újságkioszkokban.

New-yorki munkatársunk, Káhan Kálmár felvesz hirdetésekért és előfizetéseket lapunk részére, ugyanakkor szerkesztőségi ügyekben is az olvasóközönség rendelkezésére áll.

UDVARIAS FERJ

— Nem tudod, hogy mindig a férfi megy be előre egy nyilvános helyre?

RIMES ÉS RÉMES SOROK

SZENVEDÉLY

A nő előtt térdel, esdve néz az égbe:
— Szerelmem mondj igent, hadd váljunk el végre!

TROJÁBAN

— Van valami elváomni való?
— Semmi. Csak ez a faló.

EGY MŰVÉSZRŐL

Szereti a tapost
meg a snapszot.

UNALOM

Igy melázott magában a beste:
— Délben férjhez mentem. Mit csinálok este?

FOKONYV

Oly gesztusos, hogy öröm ránézni.
Kötéseuj, papírja friss.
Olyan gesztusos, akár egy lányka,
Aki nagyon szép és kicsit hamis.

ART BUCHWALD:

Monsieur Dauphin és nejei

Nem egy amerikai lányt ismertem, aki francia férjhez ment feleségül, mint például Dorian Leigh, Suzy Parker, Jean Seberg (a két utóbbi időközben már elvált), de francia férffel, aki amerikai nőt vett volna el, csak a napokban találkoztam először.

Az illető Claude Daphin, a híres francia moziszínész.

Jersey Cityben találkoztam vele, ahová hivatalos teendőim szolgáltattak és az eseményt a város egyetlen francia vendégüljében pezsgős ebédrel innepeltük meg.

Amennyire tudom, én vagyok az egyetlen francia, aki egy nálánál harminc évvel fiatalabb amerikai nő férje és, aki New Jerseyben lakik — mondotta Monsieur Dauphin. „Azon senki sem lepődik meg, hogy egy nálamnál sokkal fiatalabb amerikai lányt vettem el, de azon mindenki meglepődik, hogy New Jerseyben lakom”.

Monsieur Dauphin, kinek előzőleg már két felesége volt — mindkettő francia — dióhéjban így vázolta a helyzetet:

— Igen biztonságos érzés, ha az ember amerikai lányt vesz el. A tartásdíj olyan magas az Egyesült Államokban, hogy az ember kezdettől tudja, hogy nem engedheti meg magának a válás fényűzését.

Monsieur Dauphin Elberon városkájában lakik, az Asbury Park szomszédságában.

— Igen kellemes környezet és élénken bekapcsolódtam a helyi közéleti tevékenységbe. Az egyetlen alakulat, amelynek nem lehetek tagja, az önkéntes tüzoltó egyesület, — elsősorban, mert nem vagyok állampolgár és másodsorban, mert a magamfajta színészbembert nem tartják elég komoly-nak, hogy rábízák a tüzoltás felelősségteljes feladatát.

Mint ahogy Monsieur Dauphin az Atlanti óceán mindkét partján széles házassági gyakorlatot rendelkezik, érthető autoritással beszél a két törzs közötti különbségekről.

Azt mondja, hogy két francia feleség után, egyáltalán nem nehéz megszokni egy amerikai feleséget.

— Az amerikai nő függetlenebb és talán követelőzőbb, de ez engem nem zavar, mert mindig rajongtam a nőkért és az az elvem, hogy meg kell nekik adni mindent, amit csak szemük-szájuk megkíván.

Csak a bűnrel szemben tanusított magatartásuk az, amelyhez az amerikaiak és a franciák merőben különböznek egymástól, — mondta.

— A franciák imádnak egy kis bűnben élni. Ha valakinek szeretője van, abban igazán nincs semmi rossz, ez Franciaországban ugyiszólván természetes, mint azt a francia irodalom legrészesebb alkotásai is tanusítják.

— Egy tévé interjúban megkérdézték tőle, hogyan egyeztetik össze a franciák — a katolikus nemzet, — a házasságon kívüli viszonytal szembeni magatartásukat a

vallásokkal. Erre hirtelenében nem tudtam válaszolni, de azóta gondolkodtam a dolgon és azt hiszem, már tudom a választ.

— A francia ember azt hiszi, ő az egyetlen a világon, akinek különleges egysége van az Istennel, — hogy az Isten meg fog neki bocsátani, hiszen ő úgy szereti a franciákat. A francia ember úgy érzi, ő olyan elragadó és intelligens, hogy az Isten bizonyára elnéz neki néhány apró szabadoságot.

— Ha húst eszik pénteken, azzal nyugtatja meg lelkiismeretét: „Elvégre az Isten nem akarhatja, hogy ez a sok finom étel és bor kárba menjen”.

— Jóllehet az utóbbi években Amerika is engedett a negyvennyolcól — az engedékeny társadalom korában élünk, ugyebár — a helyzet mégis egészen más. Amerika — legalábbis kifelé — valóságos vallást csinál az erkölcsös életből. Nyilvánosan bűnben él — illetlenség. Még Hollywood is elitéli a házasságon kívüli, nyilvános szerelmi kapcsolatokat. El kell válni és meg kell nőlni, nem fontos hányszor, mert így kívánja ezt az közérköls és így kívánják a „Forradalom Lányai”.

— Az amerikai tíves dícsóti a házaspárokat. Nem hiszem, hogy az „I love Lucy” sorozatnak olyan nagy sikere lenne, ha Lucy és Desi nem lettek volna házasságok. Most, hogy elváltak, az egész ország gyászban van. Franciaországban, ha egy házaspár tulsoká van együtt és végülis elválnak, általános az ujjongás. A franciák ráunnak a romantikára, ha túl sokáig tart.

Monsieur Dauphin szerint egy nagy előnye van annak, ha az ember francia és nem amerikai nő férje. Igaz, hogy ez az előny már csak a multa vonatkozik, de az ő esetében még érvényben volt. Mert az ő idejében a francia feleségek még nem vásárolhattak a férj bankszámlájára.

— Ilyen körülmények között az ember inkább kordában tarthatta a feleségét Franciaországban. Az Egyesült Államokban, az amerikai feleség állandóan kísértésbe esik és többet költ, mint amennyit a férje keres. A szupermárket egész pszichológiája az amerikai nő féktelen vásárlási lázára van felépítve.

— Valahányszor három semmittevő házasszonyt látnak a környéken, mindjárt építetek számukra egy áruházat.

— Az Egyesült Államokban mindenki gazdasági bűnök elkövetésére próbálja rávenni az amerikai nőt. Senki sem bánja, ha egy nő viszonyt folytat a szupermárketével, vagy az áruházal és mindenki azon mesterkedik, hogy megköstöltassa az amerikai nővel a tiltott almát.

— Franciaországban egy nő félreléphet, ha kedve tartja — mindaddig, amíg tisztességesen kezeli a háztartási kasszáját.

IDŐSZERU BÖLCSESSÉGEK

Ne veszekdj növel, ha fáradt vagy, illetve akkor, ha ki vagy pihenve.

A többszöri nősülés a reménység diadala a tapasztalat felett.

Az igazán pedáns embert könnyű felismerni. Ő az, aki szóvá teszi, ha a tükörtojás sárgája nincs pontosan a közepén.

Hogy egy vitában kinek az érvei vannak tulsulyban, az fogas kérdés. Az érvek súlyát ugyanis együtt mérik le az érvelő súlyával.

A süket oroszán a legkülönb muzsikust is felfalja.

Jogosan várod el, hogy mindenki hozzon áldozatot a szent ügyért. Rajtad kívül.

MAI TÖPRENGÉS

— Megtaláltam a probléma megoldásának a kulcsát, de ki derült, hogy csak álkulcs...

CSALADI KOCSI

— Magac ez a kocsi?

— Részben.

— Ezt meg hogy értsem?

— Ha frissen van mosva és tökéletesen működik, a feleséged használja. Este a lányom viszi el, hét végén a fiam kíséri vele a kedvenc futball-csapatát. Ha garázsba kell vinni, akkor az enyém...

OKOS RENDŐR

A rendőr leállít egy asszonyt, aki szabálytalanul vezet és kiállítja számára a raportot. A nő azt hiszi, hogy segít a helyzetben, ha naív módon viselkedik, tehát megszólal:

— És tessék mondani, mit kell csinálnom ezzel?

A türelmetlen rendőr válasza:

— Gyűjtse az ilyen cédulákat asszonyom, s ha tiz lesz belőle, kap majd egy kerékpárt.

SZOMSZÉDASSZONYOK

— Beteg talán, szomszédasszony?

— Már miért lennék beteg?

— Mert láttam, hogy az orvos ment el az előbb magától.

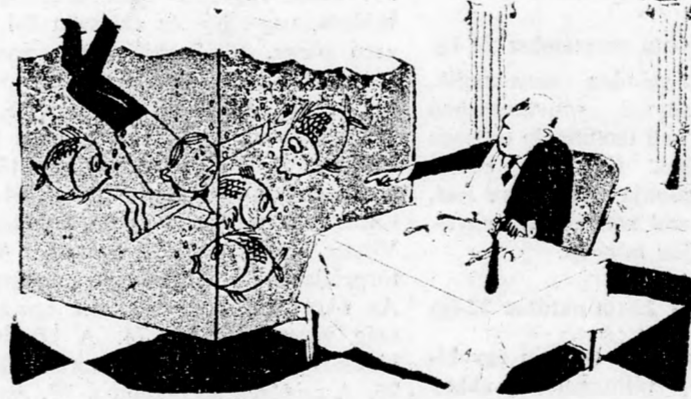
— Én meg láttam, hogy magától tegnap egy katona ment el, mégse gondoltam azért, hogy ki-tört a háború.

MŰPÁRTOLÓ APA

— Az apám nagyon örült, amikor meghallotta, hogy festő vagy! — mondja a lány legújabb udvarlójának.

— Ennek igazán örülök. Műpártoló az öreg?

— Nem éppen. Viszont a korábbi udvarlóm boxbajnok volt és az apám félt kidobni...

UDVARIAS KISZOLGÁLÁS

— Ezt a halat kérem rántva...

ANYUKA SZÉGYENLŐS

VOLT?

Az ötvenes kistü megkérdézi az apjától:

— Igaz, hogy anyu fiatal korában szégyenlős volt?

— Már miért lett volna szégyenlős?

— Mert ő maga mondta nekem, hogy ha nem lett volna szégyenlős, én ma már nyolc éves lehetnék...

TEHETSEGES

ÜZLETEMBER

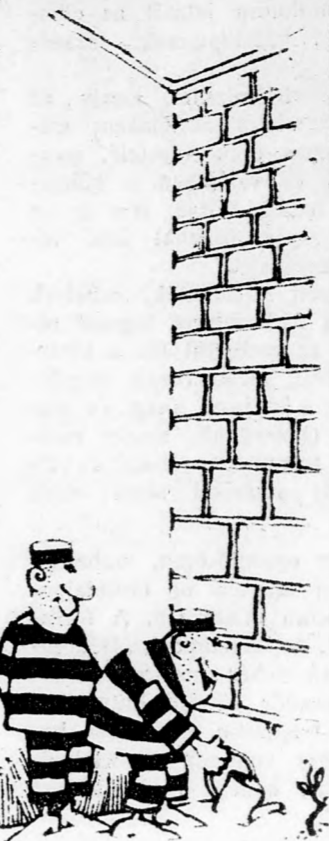
Két amerikai tőzsdés beszélget:

— Igaz, hogy te nagyon fiatalon már komoly sikereket értél el az üzleti életben?

— Nem igaz. Harminc éves koromban legfeljebb ezer dollár volt a forgótkém.

— És ma?

— Ma már más a helyzet. Két és félmillió dollárral tartozom.

— Miért ültetted el?
— Mert ez kuszó-növény!

TAPASZTALT FERJ

— Kezdjél készülni fiam, — színházjegyet vettem.

— Isteni! Mikor kezdődik az előadás?

— Fél kilenkor. Holnap este.

ERTELMES GYALOGJÁRO

Egy autó majdnem elüti a gyalogost, s miközben ott robot el mellette és a ruháját surlója, rákiált:

— Vigyázzon, maga örült!

— Mire vigyázzak? — kérdi flegmán a gyalogjáró. — Csak nem akar visszafelé is erre vezetni?

KUTYAVICC

E spice kutya ül az emeleti ablakban. Felkiált neki egy utcán sétáló bulldog:

— Gyere le, sétáljunk együtt.

— Nem tudok — válaszolja, — mert be vagyok ide zárva.

— Ugorj le!

— Hogyan! Betöröm az orrom és olyan csunya lapos lesz, mint a tiéd!

ROVIDZARLAT

Egy kis cukrászdában, ahol apró boxok állnak a vendégek rendelkezésére — hirtelen kialszik a villany. A pincérnő kétségbeesetten kiáltja el magát:

— Van a vendégek között véletlenül egy villanszerelő?

Csend. Senki sem felel. Egyszer csak megszólal az egyik boxból egy érces férfihang:

— Ha van, kérem, hogy ne jellentkezzen!

TÁVIRAT

Egy nő a következő távirat-szöveget írja a blankettára:

Értesítlek, hogy fiunk született, azonnal jelentkezz, s irig hű Jucid.

A kisasszony elolvassa a szöveget és kiszól a kisablakon:

— A címet elfelejtette feltüntetni, kérem!

— A címet? Hiszen, ha tudnám...

— A nővérem azt mondja, hogy a bácsinak szép kék szeme van. Ez igaz?

KIS TÖRTENET A VILLAMOSSZEKROL

Egy fiatal, lelkes újságíró látogatást tesz a Sing-Sing fegyházban. A direktor beviszi abba a szobába, ahol a halálos ítéleteket hajtják végre. Az újságíró figyelmesen szemléli a villamoszöveget, s pár pillanattal később feltesz egy kérdést:

— Mondja direktor ur, nem gondolja, hogy a halálos ítélet végrehajtásának ezen módja kinzó fájdalomt okoz?

— Ez igazgató válasza: — Ez bizony elképzelhető. Ed-dig azonban még egyetlen elítélt sem panaszkodott.

HA A FÉRJ HOLDKÖROS

A társaságban így szól az orvos bizalmasan egy szépasszonyhoz:

— Mi van a férjével? Emlékszem, holdkörös volt. Mászkal még a tetőkön?

— Nem doktor ur, már nem maszkal.

— Meggyógyult?

— Nem. Lezuhant.

DERÉK MESTEREMBER...

A villanszerelő utasítást ad az inasgyerekeknek:

— Fogd meg ezt a drótot. A gyerek megfogja

— Érzel valamit?

— Nem.

— Akor vigyázz, nehogy megtanulj a másik drótot, mert abban 3000 voltos áram van!

JÓBARATOK

— Öregem, adnék egy lakberendezési tanácsot.

— Parancsolj.

— Cseréld ki a függönyöket valami vastagabbra, mert tegnap este a környéketeken státlam, be néztem az ablakon és láttam, a mint öleled a feleségedet.

— Ez kizárt eset. Tegnap este nem is voltam otthon...

LONDONI ANYOS-VICC

Egy angol férfi elmegy a temetkezési intézethez és feladja a rendelést, ugyanis meghalt az anyósa.

— Temetést parancsol uram, vagy azt akarja, hogy égessük el?

— Kérdi az igazgató.

— Ezt is, azt is — a biztonság kedvéért...

SZÁZMILLIO

Nagy keletje van a világon a francia pezsgőnek. A mult évben 100 millió palackot adtak el belőle. Az emelkedés több, mint száz százalékos. Ugyanis 1969-ben — csak — 42 millió palack kelt el.

KERTI-TÖRPE

Ismét divatos a kerti törpe, de most óriás-méretben gyártják a németországi giccs-termelők. A közelmultban ért véget a kölni kertészeti kiállítás, ahol tízezerszámra adtak el a kétméteres kerti-törpe figurákat.

LELKES SZURKOLO

A müncheni rendőrség őrizetbe vett egy 13 éves gyereket, aki kedvenc csapatának mérkőzésén petárdák robbantásával adott kifejezést örömeinek. A szülei ellen eljárás indult.

FEHER FOLT

A nemzetközi térképész-kongresszus egyik előadásán kiderült, hogy a világ legnagyobb fölterkepezen területe Braziliában van, az Amazonas vidékén. Becslés szerint, mintegy négy millió négyzetkilométeres területről van szó.

JAPANBAN SOKAT DOHÁNYOZNAK

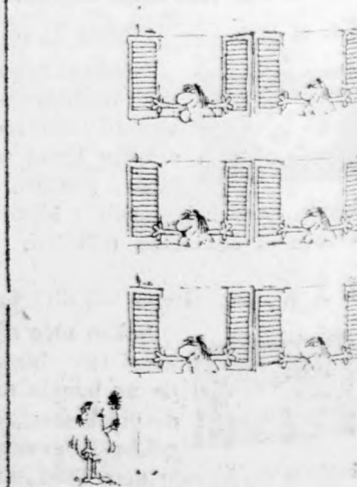
Japánban egyre több áldozatot követel a tüdőrák, s az orvosok szerint, ez szoros összefüggésben van a dohányzás mértékeltelenségével. Most országos mozgalom indult azzal a céllal, hogy leszoktassa a japánokat a cigarettáról. A plakátok szövege a következő: „Ha 30 millió japán naponta 20 cigarettát szív el, akkor 1977-re évi huszazer halálos áldozata lesz a tüdőráknak! 1970-ben 11 ezer japán halt meg tüdőrákban.

NÁPOLYBAN TÖRTÉNT

Egy nápolyi lány házasságát elleneztek a szülei és a többi rokon, mert még fiatalnak találták. Csak 15 éves volt. A lányka éltelen dühében megnézte az egész családot. Patkánymérget szórt a levestükbe. Apja-anya meghalt, testvérei és a nagybácsi hosszu kórházi kezelésre szorulnak. A kislány — mivel az olasz törvények értelmében nem büntethető, — javító intézetbe zárták.

HATVANNÉGY FOK

Az Alaszka szivében lévő Bettles faluban az idén elég hideg volt. Meteorológusok szerint 64 minusz-fokot mértek. Nyolcvanöt évvel ezelőtt volt leguóljára ilyen itéletidő.

Szász százeázós siker